

**TÜRK HAVA KURUMU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**MESLEKİ VE TEKNİK ORTAÖĞRETİMDE OKUL - SANAYİ İŞBİRLİĞİ:
AFYONKARAHİSAR ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ceylan ÖZTÜRK

İşletme Anabilim Dalı

İşletme Programı

ŞUBAT 2015

**TÜRK HAVA KURUMU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**MESLEKİ VE TEKNİK ORTAÖĞRETİMDE OKUL - SANAYİ İŞBİRLİĞİ:
AFYONKARAHİSAR ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ceylan ÖZTÜRK

1203811008

İşletme Anabilim Dalı

İşletme Programı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Ahmet KESİK

Türk Hava Kurumu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü'nün 1203811008 Numaralı Yüksek Lisans öğrencisi, "Ceylan ÖZTÜRK", ilgili yönetmeliklerin belirlediği gerekli tüm şartları yerine getirdikten sonra hazırladığı "MESLEKİ VE TEKNİK ORTAÖĞRETİMDE OKUL - SANAYİ İŞBİRLİĞİ: AFYONKARAHİSAR ÖRNEĞİ" başlıklı tezini, aşağıda imzaları olan jüri önünde başarı ile sunmuştur.

Tez Danışmanı : Prof. Dr. Ahmet KESİK
Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

Jüri Üyeleri : Prof. Dr. Ahmet KESİK
Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

: Yrd. Doç. Dr. Kemal TEKİN
Türk Hava Kurumu Üniversitesi

: Yrd. Doç. Dr. Adnan GÜZEL
Türk Hava Kurumu Üniversitesi

Tez Savunma Tarihi: 10 Şubat 2015

TÜRK HAVA KURUMU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum, “MESLEKİ VE TEKNİK ORTAÖĞRETİMDE OKUL - SANAYİ İŞBİRLİĞİ: AFYONKARAHİSAR ÖRNEĞİ” adlı çalışmamın, tarafımdan akademik etik ve kurallara aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım kaynakların kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

02.02.2015
Ceylan ÖZTÜRK

ÖNSÖZ

Mesleki eğitim sisteminin, iş piyasasının gereksinimlerini karşılayacak yeterlilik ve kalitede olabilmesi için, okul-sanayi işbirliğinin yaygınlaştırılması, işletmelerin mesleki eğitime katılımlarının sağlanması, mesleki eğitim sistemlerinin uygulandığı ülkelerle bilgi alış veriş sağlanarak programların yenilenmesi, çeşitlendirilmesi gerekmektedir. Bu araştırma Türkiye’de mesleki ve teknik eğitimde okul-sanayi işbirliğinin geliştirilmesine yönelik öğretmen ve sanayici görüşlerini belirleyerek, mesleki ve teknik eğitimde yapılacak uygulamalarda fikir vermesi amacıyla yapılmıştır.

Bu çalışmam süresince her türlü yardım ve fedakârlığı sağlayan, bilgi, tecrübe ve güler yüzü ile çalışmama ışık tutan, saygı değer tez hocam Sayın Prof. Dr. Ahmet KESİK’e şükranlarımı sunarım.

Tezimin hazırlanması sırasında desteklerini esirgemeyen okulumuz öğretmenleri İbrahim ELMAS, Mehmet AYDOĞUŞ, Cemile TERZİER ve Nurcan ERGİNEKON’a teşekkür ederim.

Bu çalışmayı, bu süre zarfında yalnız bıraktığım eşime ve çocuklarıma ithaf ederim.

Şubat 2015

Ceylan ÖZTÜRK

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	iv
İÇİNDEKİLER	vi
TABLO LİSTESİ	viii
KISALTMALAR	ix
ÖZET	x
ABSTRACT	xii
GİRİŞ	1
BİRİNCİ BÖLÜM	3
1. ARAŞTIRMANIN KURAMSAL TEMELLERİ	3
1.1 Mesleki ve Teknik Ortaöğretim	3
1.1.1 Mesleki Teknik Eğitim Kavramı	4
1.1.2 Mesleki Eğitimin Amacı	5
1.1.3 Mesleki ve Teknik Ortaöğretim Kurumlarının Amaçları	6
1.1.4 Mesleki ve Teknik Eğitimin Konusu	8
1.1.5 Mesleki Teknik Eğitimin Nitelikleri	8
1.1.6 Mesleki ve Teknik Eğitimin Önemi	10
1.2 Mesleki Eğitimde Okul Sanayi İşbirliği	12
1.2.1 Okul Sanayi İşbirliğini Tanımı	12
1.2.2 Okul Sanayi İşbirliğini Gerektiren Nedenler	13
1.2.2.1 Program geliştirme	13
1.2.2.2 İşe yerleştirme	13
1.2.2.3 Yardım sağlama	14
1.2.2.4 Mesleki ve teknik eğitim sorunlarına halkın ilgisini sağlama	14
1.2.2.5 Yetişkin insan gücü	15
1.2.3 Okul Sanayi İşbirliği için İlgili Taraflar	16
1.2.3.1 Devlet kuruluşları	16
1.2.3.2 Eğitimciler	16
1.2.3.3 Sanayiciler	16
1.2.3.4 İşçi sendikaları	17
1.2.3.5 Meslek odaları	17
1.2.3.6 Esnaf dernekleri	17
1.2.3.7 Kitle iletişim organları	17
1.2.4 Mesleki Eğitimde Okul-Sanayi İşbirliği Yöntemleri	18
1.2.4.1 Ortak programlar	18
1.2.4.2 Endüstri stajları	18
1.2.4.3 İş içerisinde eğitim	19
1.2.4.4 Danışma kurulları	19
1.2.5 Okul-Sanayi İşbirliğine Dayalı Eğitimin Faydaları	20
1.2.5.1 Öğrenciye sağladığı faydalar	20
1.2.5.2 Eğitim kurumuna (Okula) sağladığı faydalar	20
1.2.5.3 İstihdam sektörüne (sanayi) sağladığı faydalar	21
1.2.5.4 Topluma (çevreye) sağladığı faydalar	21

İKİNCİ BÖLÜM	23
2. MESLEKİ TEKNİK EĞİTİM VE OKUL SANAYİ İŞBİRLİĞİ	
UYGULAMALARI	23
2.1 Avrupa Ülkelerinde Mesleki Teknik Eğitim ve Okul Sanayi İşbirliği Uygulamaları	23
2.1.1 Yunanistan	23
2.1.2 İspanya	24
2.1.3 İsveç	26
2.1.4 Almanya	27
2.1.5 Fransa	28
2.2 Amerika Birleşik Devletleri'nde Mesleki Teknik Eğitim ve Okul Sanayi İşbirliği Uygulamaları	29
2.3 Diğer Dünya Ülkelerinde Mesleki Teknik Eğitim ve Okul Sanayi İşbirliği	31
2.3.1 Güney Asya	31
2.3.2 Brunei	31
2.3.3 Japonya	32
2.4 Mesleki Teknik Eğitimin Ülkemizdeki Gelişimi	33
2.4.1 Cumhuriyet Öncesi Mesleki ve Teknik Eğitim	33
2.4.2 Cumhuriyet Döneminde Mesleki ve Teknik Eğitim	35
2.4.3 Türkiye'de Mesleki ve Teknik Eğitimin Mevcut Durumu	37
2.5 Türkiye'de Okul Sanayi İşbirliği Uygulamaları	40
2.5.1 Okul Sanayi İşbirliği Uygulamalarının Tarihsel Gelişimi	40
2.5.2 Okul Sanayi İşbirliğine İlişkin Uygulamalar	41
2.5.2.1 Okul-sanayi ortaklaşa eğitimi (OSANOR) projesi	41
2.5.2.2 Mesleki ve teknik eğitim (METEP) projesi	42
2.5.2.3 Yoğunlaştırılmış eğitim uygulaması	42
2.5.2.4 Mesleki eğitim ve teknik eğitim geliştirme (METGE) projesi	42
2.5.2.5 Mesleki eğitim geliştirme (MEGEP) projesi	43
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	45
3. MESLEKİ VE TEKNİK ORTAÖĞRETİMDE OKUL - SANAYİ İŞBİRLİĞİ: GELİŞTİRİLMESİNE YÖNELİK ÖĞRETMEN VE SANAYİCİ GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ	45
3.1 Araştırmanın Modeli	45
3.2 Araştırmanın Amacı	45
3.3 Araştırma Soruları	45
3.4 Evren ve Örneklem	46
3.5 Veri Toplama Araçları	46
3.6 Verilerin İstatistiksel Analizi	47
3.7 Araştırmanın Varsayımları	47
3.8 Araştırmanın Sınırlılıkları	47
3.9 Araştırmanın Bulguları	47
3.9.1 Öğretmenlerden Elde Edilen Bulgular	47
3.9.2 Sanayicilerden Ulaşılan Bulgular	62
3.10 Araştırma Bulgularının Değerlendirilmesi	74
4. DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	76
SONUÇ VE ÖNERİLER	76
KAYNAKÇA	82
EKLER	88
ÖZGEÇMİŞ	93

TABLO LİSTESİ

Tablo 2.1	: 2013- 2014 yılında ortaöğretim kurumlarında okul türlerine göre öğrenci, öğretmen ve derslik sayısı	38
Tablo 2.2	: 2013- 2014 Mesleki teknik eğitimde okul, öğrenci ve öğretmen sayıları	39
Tablo 3.1	: Araştırmaya katılan öğretmenlerin tanımlayıcı özellikler.	48
Tablo 3.2	: Öğretmenlerin okul sanayi işbirliğinin geliştirilmesi ile ilgili ifadelerine verdiği cevapların dağılımları	49
Tablo 3.3	: Öğretmenlerin okul sanayi işbirliğinin geliştirilmesi ile ilgili görüşlerinin branşlarına göre ortalamaları	53
Tablo 3.4	: Öğretmenlerin okul sanayi işbirliğinin geliştirilmesi ile ilgili görüşlerinin deneyimlerine göre ortalamaları	56
Tablo 3.5	: Öğretmenlerin okul sanayi işbirliğinin geliştirilmesi ile ilgili görüşlerinin yaşlarına göre ortalamaları	58
Tablo 3.6	: Öğretmenlerin okul sanayi işbirliğinin geliştirilmesi ile ilgili görüşlerinin cinsiyetlerine göre ortalamaları	60
Tablo 3.7	: Öğretmenlerin okul sanayi işbirliğinin geliştirilmesi ile ilgili görüşlerinin koordinatörlük yapma durumlarına göre ortalamaları	61
Tablo 3.8	: Araştırmaya katılan sanayicilerin tanımlayıcı özellikleri.	62
Tablo 3.9	: Sanayicilerin okul sanayi işbirliğinin geliştirilmesi ile ilgili ifadelerine verdiği cevapların dağılımları.	63
Tablo 3.10	: Sanayicilerin okul sanayi işbirliğinin geliştirilmesi ile ilgili görüşlerinin sektörlerine göre ortalamaları.	67
Tablo 3.11	: Sanayicilerin okul sanayi işbirliğinin geliştirilmesi ile ilgili görüşlerinin yaşlarına göre ortalamaları	69
Tablo 3.12	: Sanayicilerin okul sanayi işbirliğinin geliştirilmesi ile ilgili görüşlerinin cinsiyetlerine göre ortalamaları	71
Tablo 3.13	: Sanayicilerin okul sanayi işbirliğinin geliştirilmesi ile ilgili görüşlerinin daha önce ortaöğretimden staj yapan öğrencileri olma durumuna göre ortalamaları.	72
Tablo 3.14	: Sanayicilerin okul sanayi işbirliğinin geliştirilmesi ile ilgili görüşlerinin şu an işletmelerinde çalışan mesleki ortaöğretimden stajyer öğrenci bulunma durumuna göre ortalamaları	73

KISALTMALAR

ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
Akt	: Aktaran
CPC	: (Commissions Professionnelles Consultatives) Profesyonel Danışmanlık Komitesi
EACEA	: (Education, Audiovisual and Culture Executive Agency) Eğitim, Görsel-İşitsel ve Kültür Yürütme Ajansı
ESO	: (Educación Secundaria Obligatoria) Zorunlu Ortaöğretim
EURYDICE CEDEFOP	: (European Centre for the Development of Vocational Training) Avrupa Mesleki Eğitimi Geliştirme Merkezi
IEK	: (İnstituto Epaggelmatikis Katartissis) Ortaokul Sonrası Mesleki Eğitim Enstitüleri
INCUAL	: National Institute of Qualifications) Ulusal Nitelikler Enstitüsü
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
MEGEP	: Mesleki Eğitim Geliştirme
METEP	: Mesleki ve Teknik Eğitim Projesi
METGE	: Mesleki Eğitim ve Teknik Eğitim Geliştirme
OSANOR	: Okul-Sanayi Ortaklaşa Eğitimi
PRAO	: (Praktisk Arbetslivsorientering) İş çalışma programı
TEI	: (Technological Educational Institute) Teknolojik Eğitim Enstitüsü
TİSK	: Türkiye İşçi ve İşveren Sendikası

ÖZET

MESLEKİ VE TEKNİK ORTAÖĞRETİMDE OKUL - SANAYİ İŞBİRLİĞİ: AFYONKARAHİSAR ÖRNEĞİ

ÖZTÜRK, Ceylan

Yüksek Lisans, İşletme Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Ahmet KESİK

Şubat 2015, 105 sayfa

Bu çalışma; mesleki ve teknik ortaöğretimde, okul sanayi işbirliğinin geliştirilmesine yönelik öğretmenler ile sanayicilerin görüşlerini değerlendirmek amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Amaç doğrultusunda sanayicilere ve meslek derslerine giren öğretmenlere uygulanmak üzere iki ayrı anket formu hazırlanmıştır. Hazırlanan formlar; 2014 yıl içerisinde Afyonkarahisar il merkezinde faaliyet gösteren araştırmaya katılmayı gönüllü kabul eden 96 sanayici ile 104 meslek derslerine giren öğretmenlere uygulanmıştır.

Anketlerden elde edilen veriler, bilgisayar ortamında SPSS 21.0 istatistik paket programı aracılığıyla çözümlendi. Verilerin değerlendirilmesinde frekans, yüzde, ortalama ve standart sapma istatistiklerinden faydalanılmıştır.

Araştırma sonucunda; sanayici ve öğretmenlerin mesleki ve teknik ortaöğretimde okul sanayi işbirliğinin geliştirilmesine yönelik olarak ortak noktaların; okuldaki derslerin daha çok uygulamaya yönelik olması, öğrencilerin yetenekleri doğrultusunda bölümlere yerleştirilmesi ve öğrencilerin staj yaparlarken kişisel becerilerini sergileme imkânı bulabilmelidirler görüşlerinde birleştikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Gerek öğretmenlerin, gerekse sanayicilerin tanımlayıcı özelliklerine (yaş, cinsiyet, sektör, vb.) göre görüşlerinde farklılaşmalar olduğu da tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Mesleki Teknik Ortaöğretim, Okul Sanayi İşbirliği

ABSTRACT

SCHOOL – INDUSTRY COOPERATION IN INITIAL VOCATIONAL AND TECHNICAL EDUCATION: AFYONKARAHİSAR SAMPLE

ÖZTÜRK, Ceylan

Master, Department of Management

Thesis Supervisor: Professor Doctor Ahmet KESİK

February 2015, 105 Pages

This study is developed for evaluating the opinions of teachers and industrialists to improve the cooperation between schools and industry in initial vocational and technical education.

In line with this aim, there are two different questionnaire forms developed for industrialists and teachers who give vocational subjects in their own schools. Those forms were applied to 96 industrialists and 104 teachers who live in Afyonkarahisar city center and accept to join this search as voluntary in 2014.

SPSS 21.0 which is statistic software was used for analyzing collected data from questionnaires. Frequency, percentage, mean and standard deviation were utilized in the evaluation of data process.

As a result of the search; common points of the industrialists and teachers to improve school- industry cooperation are “The subjects in the schools must be more applicable”, “Placements of students must be according to their abilities” and “Students must have chance to show their personal skills while their stage period”.

There are differentiations in the opinions of both teachers and industrialists according to their defining characteristics (age, gender, sector etc.).

Key Words: Initial vocational and technical education, school – industry cooperation.

GİRİŞ

Mesleki eğitim, kişilere belirli bir meslekle ilgili olarak güncel bilgi ve becerileri kazandırma, kişinin iş alışkanlıklarını ve tutumlarını olgunlaştırma, yine kişilerinin fiziksel, düşünsel ve davranış yeteneklerini geliştirme sürecine verilen bir isimdir.

Mesleki eğitim sisteminin, iş piyasasının gereksinimlerini karşılayacak yeterlilik ve kalitede olabilmesi için, sanayi okul işbirliğinin yaygınlaştırılması, işletmelerin mesleki eğitime katılımlarının sağlanması, mesleki eğitim sistemlerinin uygulandığı ülkelerle bilgi alış verişi sağlanarak programların yenilenmesi, çeşitlendirilmesi gerekmektedir.

Bir ülkenin uluslararası piyasalarda hakkıyla rekabet edebilmesi için, çok iyi yetişmiş mesleki ve teknik yeterliliğe sahip işgücüne sahip olması gerekir. Türkiye’de istihdam konusunda yaşanan en temel sorunlardan biri, ilgili sektöre uygun, yeterli sayıda nitelikli eleman bulunamamasıdır. Buna sebep olan gerçek de, işsiz gençlerimizin büyük çoğunluğunun düz lise mezunlarından oluşması ve ellerinde bir mesleklerinin bulunmayışdır. Diğer bir sebep de meslek lisesi mezunu olan gençlerimizin de yeterli mesleki eğitimi almamış olmalarıdır. Okul-işletme işbirlikleri meslek eğitiminin istihdamla yakın ilişkide olmasını sağlayan ve böylelikle gençlere nitelikli eğitim sunulmasına katkı yapan önemli bir araçtır.

Türkiye’de, mesleki ve teknik eğitim veren kurumların çoğu ortaöğretim sisteminde yer almaktadır. Sekiz yıllık ilköğretimi tamamladıktan sonra ortaöğretime başlayan gençler ya genel liselere ya da mesleki ve teknik eğitim veren okullara devam etmektedir.

Meslek eğitiminin sadece devlet eli ve imkânları ile okullarda yürütülmesi, bu eğitimi iş hayatından koparmaktadır. Okullarda iş yeri ortamı yaratılması güç olan meslekler için, temel bilgi ve beceriler okulda kazandırıldıktan sonra bunların uygulanmasının mutlaka iş yerlerinde yapılması gerekmektedir. Bir ülkenin sanayi

alanında gerekli olan yetişmiş ara insan gücü ve bilgi birikiminin kaynağı olan meslekî ve teknik eğitim kurumları ile sanayinin, iş birliği içerisinde olması gerekmektedir. Bu ilişki hem sanayinin, hem de meslekî teknik eğitim kurumlarının kendilerini yenileme ve geliştirmeleri bakımından büyük önem taşımaktadır.

Bu araştırma; Mesleki ve teknik ortaöğretimde, okul sanayi işbirliğinin geliştirilmesine yönelik öğretmenler ile sanayicilerin görüşlerini incelemek ve tanımlayıcı özelliklerine göre meslek dersleri öğretmenleri ve sanayici görüşlerini değerlendirmek amacını taşımaktadır.

Amaç doğrultusunda araştırmada öncelikle mesleki teknik ortaöğretim ve okul sanayi işbirliğine yönelik kuramsal temellere yer verilmiştir. Ardından dünya ülkelerinde mesleki ve teknik ortaöğretim ve okul sanayi işbirliği uygulamaları farklı ülke örnekleriyle incelenmiş ve Türkiye’de mesleki ve teknik öğretim ele alınarak, okul sanayi işbirliğine yönelik uygulamalardan bahsedilmiştir. Araştırmanın uygulama bölümü olan üçüncü bölümünde, okul sanayi işbirliğinin geliştirilmesine yönelik olarak sanayici ve öğretmen görüşlerini belirlemek için gerçekleştirilen araştırmanın yönteminden bahsedilmiş, elde edilen bulguların tablolar aracılığıyla yorumlanarak sunulmuştur. Son olarak genel değerlendirme yapılmış, araştırmadan ulaşılan sonuçlar ve bu doğrultuda getirilen öneriler ile araştırma sonlandırılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN KURAMSAL TEMELLERİ

1.1 Mesleki ve Teknik Ortaöğretim

Gerekli insan gücünün sağlanması için bireyin katılacağı eğitim sürecinin niteliği önemli bir husus olarak görülmektedir. Bu noktada eğitimin hem toplumsal kalkınmaya katkı sağlayacak hem de sosyal ortamda gereksinim duyulacak bireylerin teknik becerilerini geliştirecek şekilde verilmesi gerekmektedir. Bu sayede hem toplumsal kalkınmadaki ara insan gücü ihtiyacı olan teknik personel hem de bireylerin bir meslek edinmesi sağlanabilecektir. İnsanların sosyal hayatlarında önemli bir yer tutan meslek sahibi olma olgusu ve eğitim aracılığıyla mesleğini en iyi şekilde icra etmesi insanların ve toplumların hayatlarını etkilemektedir. Bu noktadan bakıldığında açıkça görülmektedir ki meslekî ve teknik eğitim insanların ve toplumların hayatında önemli bir yer tutmaktadır (Kazu ve Demirli, 2002: 5).

Mesleki ve Teknik Ortaöğretim, “iş ve meslek alanlarına iş gücü yetiştiren ve öğrencileri yükseköğretime hazırlayan öğretim kurumlarıdır” (Özsoy, 2007: 69). Mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarını aşağıdaki gibi sıralamak mümkündür;

Erkek Teknik Öğretim Okulları: Erkek teknik öğretim okulları; Türkiye endüstrisinin ihtiyaç duyduğu iş alanlarına orta kademe teknik insan gücü yetiştiren ve yükseköğretime öğrenci hazırlayan kurumlardır. Bu kurumlar; Anadolu Teknik Liseleri, Teknik Liseler, Anadolu Meslek Liseleri, Endüstri Meslek Liseleri ve Çok Programlı Liselerden oluşmaktadır (Özünlü, 2011: 27).

Kız Teknik Öğretim Okulları: Kız Teknik Öğretim okulları, çağımızın ekonomik, sosyal ve teknolojik gelişmelerine uygun olarak, ülke sanayiine ve aile ekonomisine katkıda bulunacak şekilde çeşitli yörelerin ihtiyaçları da göz önünde

bulundurularak, çağdaş bilim ve teknolojideki metotları bilen, yorumlayan, kullanan ve geliştiren, orta düzeyde meslek elemanı yetiştiren eğitim kurumlarıdır (Yörük, Dikici ve Uysal, 2002: 302).

Ticaret ve Turizm Öğretim Okulları: Ticaret ve turizm öğretim okulları, kamu ve özel sektörün ihtiyaç duyduğu muhasebe, finansman, büro yönetimi ve sekreterlik, pazarlama, bilgisayar ve diğer hizmet alanlarında görev alacak veya kendi başına iş yapabilecek nitelikli insan gücü yetiştiren eğitim kurumlarıdır (<http://yegitek.meb.gov.tr>).

Din Öğretim Okulları: Din öğretimi okulları; imamlık-hatiplik ve Kur'an kursu öğreticiliği gibi dinî hizmetlerin yerine getirilmesi ile görevli elemanları yetiştirmek üzere hem mesleğe hem de yükseköğretime hazırlayan programların uygulandığı kurumlardır. Din Öğretimi Okulları; İmam Hatip Liseleri, Anadolu İmam Hatip Liseleri ve Çok Programlı Liselerden oluşmaktadır (Kazu ve Demirli, 2002: 15).

Çok Programlı Liseleri: Çok programlı liseler, ilköğretim okulu üzerine öğrenim süresi 4 yıl olan ve öğrencilere; ortaöğretim seviyesinde asgari genel kültür ve uygar bir dünya görüşü kazandırılması yanında, çeşitli meslek alanlarında endüstrinin ve hizmet sektörlerinin ihtiyaç duyduğu mesleki formasyon verilmek suretiyle öğrencileri hayata, iş alanlarına ve yükseköğretime hazırlayan programların uygulandığı mesleki ve teknik okullardır (yegitek.meb.gov.tr).

Mesleki teknik ortaöğretimde, farklı taleplere yönelik olarak farklı okul türleri bulunmaktadır. Burada amaç, öğrencilerin ilgileri ve eğilimleri doğrultusunda bir mesleğe yönelerek, yöneldikleri mesleğe yönelik eğitimler vermektir.

1.1.1 Mesleki Teknik Eğitim Kavramı

Mesleki eğitim, “milli eğitim sisteminin bütünlüğü içinde endüstri, tarım ve hizmet sektörleriyle birlikte her türlü mesleki ve teknik eğitim hizmetlerinin planlanması, araştırılması, geliştirilmesi, organizasyonu ve eşgüdümü ile yönetim, denetim ve öğretim etkinliklerinin bütünü” şeklinde tanımlanabilmektedir (Altay ve Üstün, 2011: 2).

Mesleki eğitim, fertleri bir meslekle alakalı olarak güncel bilgi ve becerilerle donatma, ferdin iş alışkanlıklarını ve davranışları olgunlaştırma, yine fertlerin düşünce ve davranış kabiliyetlerini geliştirme sürecidir.

Mesleki ve teknik eğitim, “milli eğitim sisteminin bütünlüğü içinde endüstri, tarım ve hizmet sektörleriyle birlikte her türlü mesleki ve teknik eğitim hizmetlerinin planlanması, araştırılması, geliştirilmesi, organizasyonu ve eşgüdümü ile yönetim, denetim ve öğretim etkinliklerinin bütünü” şeklinde tanımlanabilmektedir (Alkan, Doğan ve Sezgin, 1994; Akt: Şahin ve Fındık, 2008: 66).

Alkan, Doğan ve Sezgin (1998)’e göre, mesleki ve teknik eğitim, bireysel ve toplumsal yaşam için zorunlu olan belirli bir mesleğin gerektirdiği bilgi, beceri ve uygulama yeteneklerini kazandırarak bireyi zihinsel, duygusal, sosyal, ekonomik ve kişisel yönleriyle dengeli biçimde geliştirme sürecidir. Mesleki ve teknik eğitim birey, meslek ve eğitim boyutlarının dengeli olarak bir araya getirilmesinden oluşmuş bir eğitim sürecidir. Bu işlevi ile mesleki ve teknik eğitim yetiştirdiği insan gücünün nitelikleri ile ülkenin endüstriyel ve ekonomik kalkınmasını büyük ölçüde etkileme gücüne sahiptir. Bu nedenle gelişmiş ülkelerin eğitim sistemleri içerisinde orta ve yükseköğretim düzeyinde mesleki ve teknik eğitime özel bir önem verilmekte; gelişmekte olan ülkelerde de daha güçlü bir ekonomi ve daha hızlı bir toplumsal kalkınma için mesleki ve teknik eğitimin geliştirilmesine çaba gösterilmektedir (Akt: Adıgüzel ve Berk, 2009: 221).

Gelişmiş batılı ülkeler ise mesleki eğitim kavramını “bireylerin el becerisi veya pratik aktiviteler yoluyla kariyer kazandırmayı amaç edinen bir meslek dalı olarak” ifade etmektedirler (Öçal, 2008: 12-19).

Yapılan tanımlar doğrultusunda mesleki teknik eğitim için, bir mesleğe yönelik olarak, bilgi beceri ve donanımları öğrenme amaçlı verilen eğitimidir denilebilir.

1.1.2 Mesleki Eğitimin Amacı

Eğitimin amacı; bireyleri çevreleri ile uyumlu kılarak verimli ve üretken yapabilmektir. Küreselleşme sürecinde bireyden beklenen özellikler; sorumluluk alma, yaratıcı düşünme, değişime uyum gösterme, problem çözebilme, kolay iletişim kurma, grupla çalışabilme, işbirliğine yatkın olma, karmaşık teknolojik sistemleri anlayabilmektir (Binici ve Arı, 2004: 384). Mesleki ve teknik eğitimin ise temel amacı, becerili ve teknik insan gücü ihtiyacını nitelik ve nicelik yönünden yetiştirmektir. Çalışma yaşamının becerili ve teknik insan gücünü nitelik ve nicelik yönünden temin etmede güçlükleri olduğu gözlenmektedir. Bu ihtiyacının

karşılanamaması, mal ve hizmet üretiminden kaliteyi düşürmekte, iş gücünün verimini azaltmaktadır (Sezgin, 1987: 210).

Meslek ve Teknik eğitimde amaç, bireye beceri kazandırmak ya da becerisini geliştirmektedir. Mesleki ve teknik eğitim; kişilere iş için gerekli bilgi, beceri, mesleki tutum ve davranış kazandırmaktır. Bu eğitim sürecinde iş bir araç olarak (eğitim aracı) kullanılmakta ve birey yeteneklerinin çok yönlü geliştirilmesi hedeflenmektedir. Söz konusu sürecin her aşamasında birey kendi yeteneklerine uygun eğitim alarak, nitelikli iş gücü sınıfına dâhil olacaktır. Mesleki eğitimi bireylere yeteneklerine uygun yetiştirme olanağı yanında, yetiştirildiği alanda çalışma fırsatı sağlayan etkili bir eğitim dalı olarak da ifade etmek mümkündür (Yazgeç, 2008: 15).

Mesleki teknik eğitimin diğer bir amaç ise, genel olarak, bireyleri sanayi, ticaret ve hizmet sektörlerinde istihdam için nitelikli iş gücü olarak eğitmek ve yetiştirmek, mesleklerinin devamı olan yükseköğretim kurumlarına geçiş için gerekli temel eğitimi vermektir (Altan ve Üstün, 2011: 2). Mesleki ve teknik eğitimin amacı, bireyleri iş hayatında geçerliliği olan bir işe girmesini ve bu işte ilerleyebilmesi için gerekli olan eğitimi vererek davranışları kazandırmaktır.

Mesleki ve teknik eğitim, eğitim sisteminin ekonomik boyutu ile ilgilidir. Mesleki ve teknik eğitim, mal ve hizmet üretimi için gerekli her seviyedeki üretici iş gücünü yetiştirmeyi amaçlar. Mesleki eğitim, çok yönlü kalkınmanın temel amaçlarından birisidir. İnsan kaynağının kalkınma amaçları ile uyumlu olarak eğitilmesi, Türkiye'nin küresel rekabet gücünün artmasına anlamlı katkı yapacaktır (Aydın, 2009: 8).

Yapılan açıklamalar doğrultusunda mesleki teknik eğitimin amacının, bireye ilgi ve yetenekleri doğrultusunda mesleğe yönelterek, o mesleğin eğitimi vermek ve işgücünün talep ettiği beceri ve yeteneklere sahip eleman yetiştirme olduğu söylenebilir.

1.1.3 Mesleki ve Teknik Ortaöğretim Kurumlarının Amaçları

Mesleki Teknik Orta Öğretim Kurumları, bireylere çalışma hayatında gerekli bilgi, beceri ve iş alışkanlıklarını kazandırır ve bireyin yeteneklerini çeşitli yönleri ile geliştirmeyi amaçlar. Mesleki eğitim, iş-insan-eğitim üçgeni arasında gerçekleştirilir.

Mesleki eğitimin ülkenin kalkınmasında ve istihdamın artırılmasında önemli rolü vardır (Güzel, Özus ve Harmankaya, 2009: 1).

Ülkenin; kalkınmasını sağlayacak endüstrinin gelişmesi ve çağdaş ülkeler seviyesinde olması, mesleki ve teknik eğitimle olabilir. Bunun için endüstrinin ihtiyacını karşılayacak bireylerin meslek eğitimi alarak yetiştirilmesi ve geliştirilmesi için mesleki teknik eğitim; Türk Millî Eğitiminin genel amaç ve temel ilkeleri doğrultusunda evrensel hukuka, demokrasi ve insan haklarına uygun ve bir bütünlük içinde, Milli Eğitimin genel amaç ve temel ilkelerine uygun olarak aşağıdaki amaçlar gerçekleştirilir.

1. Zorunlu eğitimi bitirenler veya örgün eğitimin çeşitli kademelerinden ayrılanları düzenli olarak çıraklık eğitiminden geçirmek,
2. İstihdam için gerekli mesleki yeterliklere sahip olmayan genci ve yetişkinleri meslek kursları ile istihdama hazırlamak,
3. Mesleki teknik eğitimi geliştirmek amacıyla araştırma ve program geliştirme çalışmaları yapmak İş hayatının mesleki teknik eğitimin planlama, geliştirme ve değerlendirme süreçleri ve katılımını sağlamak,
4. İstihdam için gerekli mesleki yeterliklere sahip olmayan genci ve yetişkinleri meslek kursları ile istihdama hazırlamak (Yazgeç, 2008: 16-17).
5. Bireylere girişimcilik bilincinin kazandırılması,
6. Yönetici ve öğretmenlerin, kurum ve işletmede eğitim lideri olması gerektiğinde işletmelere üretim konusunda yön verilmesi (Kurşun, 2008: 11-12).
7. Her öğrenciye mesleki yöneltme ve bazılarına buna ek olarak mesleğe hazırlık programları uygulamak ve mesleki ve teknik eğitimin eğitsel yönünden tüm okul programlarında yararlanmak,
8. Mesleki ve teknik eğitimin temel amaçları ile bilgi kazandırma eğitimi ve bireyin bütün olarak geliştirilmesini aynı paralelde yürütmek,
9. Mesleki ve teknik orta öğretim programları ile bu programların devamı niteliğindeki meslek yüksekokulları arasında program ve öğretim bütünlüğünü sağlayarak öğrencilerin yüksek öğretime yeterli temel bilgileri alarak gitmelerini sağlamak (Maden, 2008: 39).

Yukarıda belirtilen amaçları etkili bir şekilde gerçekleştirebilmek için; mesleki eğitimin sonucunda elde edilecek ürün olan yetişmiş kalifiye elemanı değerlendirecek olan işletmelerin bu sürecin içerisinde fiili olarak yer almaları ve verimli bir işbirliği sağlanmalıdır.

1.1.4 Mesleki ve Teknik Eğitimin Konusu

Çağımızdaki bilim ve teknolojiadaki hızlı gelişmeler insan yaşantılarını ve toplumsal yapıları değiştirmekte, geliştirmektedir. Bu durumdan en fazla o toplumun eğitim sistemleri ve bu sistemler içerisinde önemli bir yer sahip olan meslekî teknik eğitim alanı etkilenmektedir. Bu etkilenmelerde elbette iş gücünün önemli bir yeri vardır (Aykaç, 2002: 47).

Çalışma hayatının temelini oluşturan işgücünü yetiştirmede ana kaynak durumunda bulunan mesleki eğitimde “kalite ve standartlaşma” ile ekonomik pazarların çalışanlarda öngördüğü mesleki yeterliliklere sahip yüksek performanslı işgücü hedeflenmektedir. Yarının endüstrileri, temel eğitimin tamamlamış, uyum kabiliyeti yüksek ve mesleki açıdan yüksek seviyede yetiştirilmiş nitelikli işgücüne ihtiyaç duymaktadır (Yazgeç, 2008: 19).

Günümüzde büyük bir hızla teknoloji alanında değişim ve dönüşümler yaşanmaktadır. Bu değişim ve dönüşüm toplumların ekonomik ve sosyal yaşamlarını etkileyerek farklılaşmasına neden olmaktadır. Toplumların bu değişime ayak uydurabilmeleri ise, özellikle mesleki eğitim ile yakından ilgilidir.

Türkiye bugün istihdama yönelik mesleklerde hızla giderilmesi gereken temel mesleki eğitim ihtiyacı ile karşı karşıyadır. Bu ihtiyacı giderememişken piyasaya yeni girecek ileri teknolojiler karşısında, mesleki eğitim ihtiyacının artması kaçınılmazdır. Mesleki eğitimin bu ihtiyaçları karşılayabilmesi ancak, nitelik ve sayı yönünden geliştirilmesi ile mümkün olabilir. İşgücünün talep ettiği nitelikli elemanları yetiştirmek mesleki teknik eğitimin ana konusunu teşkil etmektedir.

1.1.5 Mesleki Teknik Eğitimin Nitelikleri

Ülkemizde olduğu gibi dünyanın genelinde sektörlere baktığımızda en temel problem işe uygun gerekli vasıflara sahip eleman bulunamamasıdır.

Bu nedenle günümüzde mesleki ve teknik eğitimle ilgili çağdaş kuramlar bu eğitimi birey, meslek ve eğitimden oluşmuş üç boyutlu bir süreç olarak görmektedirler. Ayrıca geleneksel “fakirler için eğitim” anlayışı da yerini “herkes için eğitim” anlayışına bırakmıştır (Gül Koçak, 2006: 5).

Basit el kabiliyetinin yerine otomasyon ve elektronik beynin hâkim olması teknik iş gücü davranışlarında değişiklikler meydana getirmiştir. Böylece, teknik personelde çabuk kavrama, ani karar verme ve daha çok değer takdir etme yönlerinden belirli bir muhteva seviyesini zaruri kılmıştır. Bu sebeple, yeni teknolojilere uyum sağlama, bugünün modern toplumu içinde mesleki eğitimin başlıca meselesi haline gelmiştir (Çıraklık, 1990; Akt: Yazgeç, 2008: 20). Bugünkü mesleki ve teknik eğitim anlayışını karakterize eden başlıca nitelikler şu şekilde özetlenebilir (Maden, 2008: 41);

1. Alışkanlık psikolojisi ve yaparak öğrenme esastır.
2. Öğretim örgenciye iş sağlayabilecek ve işte çalışabilme, üretici gücünü geliştirinceye kadar devam eder.
3. Mesleğe girebilmek için ön koşul olarak belirten yaş gurubundaki öğrencilere açıktır.
4. Öğretimin içeriği, kuramcılarının bilgilerinden çok meslek alanında yetişkin kişilerin bilgi, beceri ve etkinlikleri esas alınarak geliştirilir
5. Ucuz maliyet etkili eğitim sağlamada sosyal verimlilik aracıdır.
6. Kavram, profesyonel düzeydekiler dışında iş dünyasındaki tüm meslekleri kapsamaktadır.
7. Okullar, toplumla uyumlu ve iş dünyasına dönüktür.
8. Programlar, çalışma yaşamına giren ve çalışanların büyük çoğunluğunu kapsar.
9. Değişen sosyoekonomik koşullara ve isteklere sürekli uyum temel kuraldır.
10. Öğrenme-öğretme ortamı iş ortamının kendisi ya da benzeridir
11. Öğretmen öğretim alanının uzmanıdır.
12. Gereksinimi olan hedef gruplara gereksinim anında ve olumlu sonuç alınacak biçimde uygulanır.
13. İstihdam gereksinimlerine göre hazırlanmış programların uygulanmasına öncelik verilir.

14. Yönetim esnek ve dinamikdir.
15. İş dünyasına katılmak isteyenler, okul dışı gençler ve yetişkinlere dönüktür.
16. Öğrenciler sınıf etkinliklerinden çok laboratuvar, atölye ve alan çalışmaları yönünde güdülenir.
17. Öğretim kademesi orta öğretim sonrası yönünde gelişmektedir.
18. Programlar üst kademe öğretiminden çok hayata hazırlayıcı niteliktedir.

Görüldüğü gibi çağdaş anlamda mesleki ve teknik eğitim süreçlerinin sahip olması gereken temel nitelikler, uygulama, ekonomik, gelişmelere sürekli uyum, geniş bir meslekler dünyasını kapsama, topluma dönük olma, gerçek mesleki yaşantı ortamını sağlama, olumlu sonuca ulaşmaya kadar devamlılık uygulama yönünden gereksinime, zaman ve ihtiyacın şekline bağlı olma, istem-sunu dengesini sağlama, kesin hedeflere yönelik olma ve hayata hazırlayıcılık gibi kendine özgü nitelikleri vardır.

Kısaca mesleki ve teknik eğitim ile işgücünün talebini karşılayacak düzeyde, eğitim alanlarında aldıkları eğitimle ilgili istihdam olanağı bulabileceği nitelikte eğitim olması beklenmektedir.

1.1.6 Mesleki ve Teknik Eğitimin Önemi

Günümüzde eğitim, hem bireyin, hem de toplumun gelişmesi açısından büyük önem taşımaktadır. Toplamlar da eğitim görmüş bireyler sayesinde bilim ve teknoloji alanında daha hızlı ilerlemekte ve toplumun refah seviyesi yükselmektedir. Eğitim, ayrıca toplumların yönetim biçimlerini de etkilemektedir. İyi eğitim görmüş bir toplumda demokrasi daha iyi işlemekte, insanlar daha iyi yöneticiler seçebilmektedirler (Erden, 2004: 7).

Bir ülkenin dünya üzerinde söz sahibi olabilmesi için, çok iyi yetişmiş mesleki ve teknik donanıma haiz, kalifiye elemana sahip olması lazımdır. Ülkemizde hali hazırda işsiz olan pek çok genç bulunmaktadır. Diğer taraftan işverenler firmalarında çalışabilecek nitelikli eleman bulmakta sıkıntı çekmektedirler. Bunun sebebi işsiz gençlerin çoğunun vasıfsız olması ellerinde bir sanatlarının olmamasıdır. Başka bir neden de meslek lisesi öğrencilerinin yeterli bir donanıma sahip olmadan mezun olmalarıdır.

Teknolojik gelişmelerin toplumların; ekonomik, politik ve kültürel yapılarında açtığı hızlı, sürekli ve çok yönlü değişme süreci, gelişmişlik düzeyleri ne olursa olsun hemen her ülkede toplum yaşamını derinden etkilemektedir. Bilim ve teknolojiadaki değişme ve gelişmeler, nitelikli insan gücüne olan gereksinimi de artıran oranda beraberinde getirmektedir. Ekonomik ve teknolojik gelişmenin temel araçlarından biri olan nitelikli insan gücünün yetiştirilmesi, mesleki ve teknik eğitim sistemine büyük görevler ve sorumluluklar yüklemektedir (Yörük, Dikici ve Uysal, 2002: 303- 304).

Gelişimin ve değişimin esas unsurlarından birisi eğitimidir. Eğitim okul öncesinden başlayarak üniversite yaşantısının sonuna ve hatta istihdam süresini kapsayan bir süreçtir. Nitelikli insan gücü yetiştirmek Mesleki ve Teknik Eğitim sisteminin en önemli amaçlarından birisidir. Gelişmekte olan ve nüfusunun büyük kısmı genç olan Türkiye’de de Mesleki ve Teknik Eğitim daha fazla önem kazanmaktadır (Saraçoğlu, 2007: 10).

Gelişen teknolojiye bağlı olarak meslek alanlarındaki çeşitliliğin artması ve mevcut mesleklerdeki nitelik ve nicelin değişimine ayak uydurabilme meslek öncesi eğitimin önemini artırmıştır. Mesleki ve teknik eğitim, bireylere bu değişime ayak uydurmalarını sağlayacak önemli kurumlar olarak ortaya çıkmaktadır. Teknolojiyle birlikte bilginin sürekli artması, çok bilgi edinmek yerine, bilgi üretimini ve işlevsel bilgiyi öğrenmenin önemini artırmıştır. Bilgi patlamasıyla birlikte bazı meslekler ömrünü tamamlamış ve yeni meslekler ortaya çıkmıştır. Burada önemli olan, bireylerin artan bilgiyle birlikte mesleki yaşamlarındaki yeniliklere uyumlarını kolaylaştıracak gerekli bilgi, beceri ve tutum kazandıracak bir eğitim almaları sağlanmasıdır (Şamandar ve diğerleri, 2011: 3).

Ulusal ve evrensel düzeyde meydana gelen değişiklikler mesleki ve teknik eğitimi de etkilemektedir. Değişimin meydana getirdiği sonuçlar bir bakıma gereksinimlerin ortaya çıkışının bir göstergesi durumundadır. Özellikle geri kalmış ve gelişmekte olan birçok ülkede işsizlik sorunu bunlar arasında yer almaktadır. Hızlı nüfus artışı buna karşın sanayileşmede geri kalınması toplumlardaki işsizliği artırmaktadır. Bu işsizlerin büyük bir kısmının da vasıfsız olması üretken iş gücü oranının azlığına neden olmakta sonuçta ise birçok sosyal problemi beraberinde getirmektedir. Bu noktada eğitim kurumlarına büyük görev düşmektedir. Eğitim kurumları işsizlik problemlerine gerekli hassasiyeti göstererek niteliksiz ve üretime

katkıda bulunmayan nüfus oluşumuna engel olabilmelidir. Burada mesleki ve teknik eğitim nitelikli insan gücü yetiştirerek hem istihdam sorununa hem de sektörler arasındaki dengenin sağlanmasına katkıda bulunabilecektir (Kazu ve Demirli, 2002).

Kısaca nitelikli mesleki teknik eğitim ile işletmeler ve işgücü arasında denge sağlanarak, işletmeler istediği nitelikte işgücüne sahip olmuş olacaklardır, böylelikle nitelikli işgücü ile üretim kalitesi artacak, hem de istihdam artarak, ülkenin gelişmişlik düzeyi artacaktır.

1.2 Mesleki Eğitimde Okul Sanayi İşbirliği

Son yıllarda okul-endüstri işbirliği çalışmalarında önemli gelişmeler kaydedilmiştir. Bu gelişmelerden belki de en önemlisi 1986 yılında çıkartılan 3308 sayılı çıraklık ve mesleki-teknik eğitim yasasıdır. Bu yasayla mesleki ve teknik eğitime yeni bir boyut getirilmeye çalışılmıştır. Özellikle staj adı altında okullar ile endüstri kuruluşları arasında karşılıklı işbirliği sağlanmıştır. Belli büyüklükteki sanayi kuruluşlarının büyüklükleri oranında son sınıf öğrencilerine staj yapma imkânı sağlama zorunluluğu getirilmiştir (Kayabaşı, 1998: 109).

Okulda alınan teorik bilgiler, okul sanayi işbirliği uygulamaları ile uygulama alanı bulmaktadır.

1.2.1 Okul Sanayi İşbirliğini Tanımı

Okul sanayi iş birliği; kaliteli eleman yetiştirme, gençlere üretim koşullarının gerektirdiği davranışları kazandırıp, iş bulmayı kolaylaştıran bir sistemdir. Bireyi gelecekteki yaşamı içerisinde geçerli olan bir iş veya göreve hazırlamaktır. Hızlı endüstrileşme, öğretim kurumlarını bu değişime uyum sağlamaya zorlamaktadır. Bunun içi mesleki teknik eğitim programlarının sanayi kesimi ile ortak planlanıp, sürdürülmesi ve değerlendirilmesi gerekir (Eroğlu, 1999: 18).

Mesleki ve teknik öğretim kurumlarında yapılan öğretimle, öğrenciler belirli bilgi ve beceriler kazanmaktadırlar. Bu bilgilerin pratiğe geçirilmesi için işyerlerinde uygulama yapmak gerekmektedir. Bunun için de eğitim kurumlarının işletmeler ile işbirliği yapması zorunlu hale gelmiştir.

Mesleki ve teknik eğitimin kurulmasındaki en önemli faktör ilerleyen teknoloji karşısında gelişen sanayinin ihtiyaç duyduğu teknik personeli yetiştirmek olmuştur.

Ancak sanayideki gelişimler bölgesel olarak farklılık göstermesi bazı bölgelerin ileri teknolojiyi daha kısa sürede içlerine sindirmeleri mesleki ve teknik eğitimin üzerine düşen görevleri bölgesel olarak gerçekleştirememesine sebep olmuştur. Dikkatin çekilmesi gereken yukarıda belirtilen kıstasların bazı bölgelerde gerçekleşmediğidir (Üzer, 2007: 85).

Bu sebepten ötürü okul sanayi işbirliğine duyulan gereksinimin ülke gelişimi açısından ne kadar önemli olduğu anlaşılmaktadır. Okul ve sanayi arasında gelişimi etkin kılacak ilişki biçimleri incelenmektedir.

1.2.2 Okul Sanayi İşbirliğini Gerektiren Nedenler

Okul-sanayi işbirliğini gerektiren nedenleri program geliştirme, işe yerleştirme, yardım sağlama, mesleki ve teknik eğitim sorunlarına halkın ilgisini sağlama ve yetişkin insan gücü olmak beş başlık altında incelemek mümkündür. Bu başlıklara ilişkin bilgilere aşağıda yer verilmektedir.

1.2.2.1 Program geliştirme

Mesleki ve teknik eğitimin amacına ulaşması için sanayi ile paralel bir eğitim programı geliştirilmelidir. İyi bir program için öncelikle yapılması gerekenin incelenip analiz edilmesi gerekir bunun için sanayi içinde çalışanların görüşlerine önem verilmelidir. Çağdaş program geliştirme kavramı, programa etki eden tüm unsurların amaçlar doğrultusunda geliştirilmesine önem vermektir. Programın etkin bir şekilde uygulanabilmesi, eğitimciler, fiziki şartlar, makine ve aletler, uygulanan işler gibi hususlar sanayinin sunmuş olduğu imkânlardan geniş ölçüde faydalanmak gelişen bölgelerde mümkün olmaktadır (Üzer, 2007: 85).

Okul ve sanayi arasındaki ilişkiyi devamlı ve düzenli bir şekilde sağlanabildiği ölçüde program geliştirmeye katkıda bulunulmuş olacaktır. Bu program geliştirme açısından önemli bir gerekliliktir. Ülkeler bu gerekliliği görerek okul ve sanayi arasındaki ilişkiyi sağlayacak bazı programlar hazırlamışlardır.

1.2.2.2 İşe yerleştirme

Mesleki ve teknik eğitim için yapılan tüm yatırımlar mezunları kendi alanlarında istihdam edebilmek içindir. Verilen eğitim sonucunda verimli olup

olmadığı öğrencide sağlanan davranışların ihtiyaca cevap verip veremediğine, ülkenin gelişmişlik hızına, planlamanın doğru yapılıp yapılmadığına ve istihdam politikasına bağlıdır (Üzer, 2007: 86).

Mesleki ve teknik eğitim, insanların iş yaşamına hazırlanması ve işe entegrasyonu konusunda hayati öneme sahiptir. Bilindiği gibi, her insan yaşamı boyunca başkalarının ürettiğini tüketir ve bunun karşılığında kendisinin de çalışması ve üretmesi gerekir. Buna göre, insanları işe hazırlayan ve insanların işe entegrasyonunu sağlayan mesleki ve teknik eğitim, değişen ekonomik koşullara göre yapısını sürekli güncellemek durumundadır (Karcı, bt: 96- 97).

Staj uygulamaları sırasında, öğrenciden ve yaptığı işten memnun kalan işletmeler, öğrencilerin okul bitiminde, kendi işyerlerinde çalışmasına yönelik tekliflerde bulunmaktadır. Konuyla ilgili olarak öğrencinin eğitim gördüğü okulla da iletişime geçilerek, bir nevi okulun öğrenciyi işe yerleştirmesi sağlanmaktadır.

1.2.2.3 Yardım sağlama

Mesleki ve teknik eğitim genel eğitimle kıyasla daha çok finansman ihtiyacına gerek olduğu görülür. Mesleki ve teknik eğitimin günümüz endüstrisinin ihtiyaçlarına cevap verecek insan gücünü yetiştirmesine olanak sağlayacak kaynakların sadece devlet tarafından karşılanması, mesleki ve teknik eğitimin niteliğinin artırılması ve yaygınlaştırılması açısından bazı aksaklıkların ortaya çıkmasına sebep olacaktır. Mesleki ve teknik eğitim almış bir bireyin iş yerinde verimin artırılması hususunda ne kadar etkili olabileceği bilinen bir gerçektir. Bunun için işletme sahiplerinin mesleki ve teknik eğitimin gelişmesi açısından okullarımıza, gerekli finansman, makine, alet gibi eğitim araçlarını sağlamasına ilişkin imkânların verilmesi biçiminde de olabilir (Sezgin, 2000: 26).

1.2.2.4 Mesleki ve teknik eğitim sorunlarına halkın ilgisini sağlama

Eğitim sorunlarının çözümlenmesinde kamuoyunun önemi büyüktür. Geleneksel eğitim anlayışının bulunduğu toplumlarda mesleki ve teknik eğitim fazla gelişmemiştir. Gelişmiş ülkelere bakıldığında ise mesleki ve teknik eğitime verilen ağırlık bariz biçimde göze çarpmaktadır. Mesleki ve teknik eğitimin genel eğitime göre biraz ihmal edilmesinde en önemli fark masraflı olmasıdır. Aynı zamanda

piyasanın ihtiyaçlarına yeterince karşılık verememesi, öğrenciye sunulan eğitim ortamıyla sanayideki üretim ortamının uygun olmaması istihdam alanındaki eksiklikler gibi sebeplerden dolayı kamuoyunun mesleki ve teknik eğitime karşı olumsuz görüşler geliştirmesine sebep olmuştur. Mesleki eğitimin halk gözünde bu hale gelmesinin haklı sebepleri olmasına rağmen, okulların halka yeterince tanıtılmaması ve sorunların zmlenmesinde ilgililerin desteğinin alınamamasına sistemin bu hale gelmesine neden olmuştur. Bunun için mesleki ve teknik eğitim veren okulların çevresiyle düzenli ilişkiler kurması zorunlu hale gelmektedir (zer, 2007: 86-87).

Mesleki ve teknik eğitimin gelişmesi halktan alınan destekle sağlanabilir. Bunun için eğitim kurumları başta olmak üzere, sanayi çalışanları, politikacıların, işçi sendikaları, meslek odaları gibi grupların kendi aralarında devamlı ilişki içinde olması gerekli görülmektedir. Bu şekilde bir dayanışma sağlanırsa, toplum da bu dayanışmaya duyarsız kalmayarak destek verecektir.

Halkın mesleki ve teknik eğitime ilgisi, özellikle görsel medyada yapılacak çeşitli haber, program vb. etkinlikler çekilebilir.

1.2.2.5 Yetişkin insan gücü

Endüstrideki makine, alet ve üretim tekniklerinin teknolojinin hızına paralel olarak gelişmesiyle gereksinim duyulan teknik insan gcde bu gelişmelerle aynı hızda yetiştirilmek zorundadır. Bunun gerekliliğini ve önemini gören büyük işletmeler kendi içlerinde de hizmet içi eğitim vermektedirler. Hizmet içi eğitim veremeyen diğer işletmeler ise bu ihtiyaçlarını eğitim merkezleri veya mesleki ve teknik eğitim veren okullardan karşılamaktadırlar (zer, 2007: 87).

İşletmeler mesleki eğitimi ister kendi içlerinde eğitim birimleri oluşturarak karşılasınlar isterse bu ihtiyaçlarını okullardan karşılasınlar hizmet içi ve işe giriş eğitimleri için eğitim kurumları ile sanayi arasında düzenli ilişki kurulmasında fayda vardır. Bu uygulama sayesinde okulların çevreye açılması ve gelişmeleri yakından takip ederek bilgi ve tecrübelerden yararlanarak kendini sürekli geliştirme yönünde olumlu adımlar atmış olacaktır (Kurşun, 2008: 23).

Okul sanayi işbirliği ile piyasaların istediği nitelikte yetişkin insan gücüne sahip olunabilecektir.

1.2.3 Okul Sanayi İşbirliği için İlgili Taraflar

Okul sanayi işbirliğinde düzenli ve etkili ilişkiler kurulması ile ilgili olan tarafların başlıcaları aşağıda anlatılmaya çalışılmıştır.

1.2.3.1 Devlet kuruluşları

Ülke içerisinde mesleki ve teknik eğitimin gelişmesine yönelik bölgesel kararların alınması için bürokratik güçlerin önemi büyüktür. Endüstri ile sağlıklı ilişkiler kurulması bu güçlerin kararları dikkate alınarak uygulanır (Kurşun, 2008: 24).

Devlet kuruluşları ile yapılan anlaşmalar ile okul-sanayi işbirliği daha aktif ve etkin hale getirilebilir.

1.2.3.2 Eğitimciler

Endüstrinin ihtiyaç duyduğu nitelikli yetişmiş insan gücünü yetiştirecek olan öğretmenler ilgili tarafların dayanak kısmını oluşturmaktadır. Bu sebeple mesleki ve teknik eğitim vererek gereksinim duyulan insan gücünü yetiştirecek olan öğretmenlerin içten ilgilerinin sağlanması gerekmektedir (Üzer, 2007: 88). Özellikle mesleki ve teknik eğitim okullarında eğitim veren eğitimcilerin, okul-sanayi işbirliğinin başarılı olmasında görüş ve fikirlerinden faydalanılmalıdır.

1.2.3.3 Sanayiciler

Mesleki ve teknik eğitimin gelişmesi ilk bakışta sanayicileri olumlu yönde etkileyeceği bilinen bir gerçektir. Mesleki ve teknik eğitimle ilgili politika ve kararların alınması, finansmanının sağlanması ve uygulanması yönünde etkilidir (Üzer, 2007: 88). Sanayicilerin, okul-sanayi işbirliği kapsamında okullardan neler bekledikleri tespit edilirse, okul-sanayi işbirliği daha başarılı uygulama alanı bulabilir.

1.2.3.4 İşçi sendikaları

Mesleki ve teknik eğitimi alarak aynı zamanda gelişmelere göre kendini yenileyen teknik elamanın, istihdam ve alacağı ücret konusunda fazla zorlanmayacağı bir gerçektir. Fakat kendini yetiştirmeyen, yenilemeyen teknik elamanında istihdam ve ücret konusunda zorlanacağı ayrı bir gerçektir. Bu sebeple işçi sendikalarının mesleki ve teknik eğitim sürecinde önemli rolleri vardır. İşçi sendikalarının da bu ilişkide görev almalıdırlar (TİSK, 2004: 46). Sendikalar işletmeler ve okullar arasında aracı rol üstlenerek, okul sanayi işbirliği kapsamında istihdam edilen öğrencilerin ücret ve çalışma ilişkilerinin düzenlenmesinde etkin rol oynayabilirler.

1.2.3.5 Meslek odaları

Ülke sanayinde görev almak için kendini alanlarında yetiştirmiş olan teknik elamanın kanunen kurulmuş olan meslek odaları her meslek alanının eğitimi konusunda ilgi göstermektedirler. Mesleki ve teknik eğitimin geliştirilmesi için bu kuruluşların görüş ve tecrübelerine ihtiyaç vardır (Üzer, 2007: 89). Ayrıca meslek odaları hangi sanayi kuruluşu ile okulların işbirliği yapabileceği konusunda öncülük yapabilir.

1.2.3.6 Esnaf dernekleri

Ülkemizde teknolojik gelişmelere uyum sağlamış ve bu gelişmeler ışığında büyümüş olan bazı işletmeler olmasına rağmen eski teknolojiyle üretim yapmak zorunda kalan küçük işletmelerde vardır. Bu küçük işletmelerin istihdam ve insan gücü bakımından önemli bir ağırlığı vardır. Bu nedenle küçük işletmelerinin de desteğinin alınması okul sanayi işbirliğindeki önemi açısından etkilidir (Üzer, 2007: 89).

1.2.3.7 Kitle iletişim organları

Halkın oyunun oluşturulmasında iletişim organlarının önemi büyüktür. Mesleki ve teknik eğitimin öneminin vurgulanması, gerekliliğinin halka anlatılması açısından okul sanayi işbirliğini önemli derecede etkilemektedir (TİSK 2004).

Televizyonlarda yayınlanacak kamu spotları ile ilgililerin dikkati çekilebilir. Benzer şekilde basılı yayın organlarında başarılı olan okul-sanayi işbirliği örneklerine yer verilerek, ilgi artırılabilir.

1.2.4 Mesleki Eğitimde Okul-Sanayi İşbirliği Yöntemleri

Mesleki ve teknik eğitim veren okullarımız ihtiyaçlarını karşılayabilmek için sanayi ile değişik şekillerde ilişki kurabilir. Bu ilişki biçimleri eğitimin niteliği, okulun bulunduğu çevrenin şartları, toplumun eğitim anlayışı, eğitim örgütünün özellikleri gibi unsurlardır (Kurşun, 2008: 25).

Okul sanayi ilişkilerinin oluşturulması ve geliştirilmesinde etkin olabilecek başlıca yaklaşımlar şu şekildedir.

1.2.4.1 Ortak programlar

Mesleki eğitim bilindiği üzere genel eğitime göre maliyeti fazladır. Devletin üzerindeki mali yükü azaltmak için okulun çevreyle ilişkiye girmesi yararlı sonuçlar vermektedir. Mesleki eğitimde amacımız verilen eğitim sayesinde endüstrinin ihtiyacı olan nitelikli insan gücünü karşılamaktır. Bu yapılırken verilen eğitimin sanayideki işleyişe uyumlu olmalıdır. Geliştirilen davranışlar iş ortamına uymadığı için endüstrinin gelişme sağladığı bölgelerde kooperatif mesleki eğitim programları olarak tanımlayabileceğimiz programlar uygulanmaktadır (Kurşun, 2008: 26).

Bu uygulamada kişi öğrenci statüsünü korumakta pratik eğitimini okul yerine gerçek iş ortamında yapmaktadır. Bu program sayesinde öğrenci gerçek bir iş tecrübesi kazanmakta ve eğitim alan öğrenci aynı zaman da işletmeden belli bir miktar harçlıkta almaktadır (Üzer, 2007: 90).

1.2.4.2 Endüstri stajları

Endüstri stajları sayesinde öğrenci gerçek bir iş deneyimi kazanmakta ve eğitici personel ve sanayide iş görenlerde karşılıklı olarak sorunları anlama ve bunların çözümlenmesinde ortak davranışların geliştirilmesine imkân verir. Burada eğitilen öğrencinin staj yaptığı yerle eğitim alanının aynı olması şarttır, sanayide alanıyla ilgili usta eğiticininse nitelikli olması, devamlı ve etkin biçimde denetim yapılmalıdır (TİSK, 2004: 47). Stajlar ile öğrenciler okulda öğrendikleri bilgileri pratiğe geçirme

imkanı bulmaktadırlar. Bu da kendilerine meslekleri ile ilgili deneyim kazandırmaktadır.

1.2.4.3 İş içerisinde eğitim

Mesleki ve teknik eğitim programlarında uygulanan programların başında çıraklık eğitimi, işe giriş eğitimi, ileri mesleki eğitim, alan değiştirme eğitimi gelmektedir. Ekonomik yönden yeterince gelişmemiş bölgelerde bu programlar okul muhtevasına göre yapılırken gelişen bölgelerde istihdam sistemine göre mesleki eğitim geliştirilebilmektedir (Kurşun, 2008: 26).

Ülkemizin mesleki ve teknik eğitim almış insan gücü ihtiyacını karşılaya bilmek için üçüncü beş yıllık kalkınma planında devlet ve işletmelerin ortak çalışmasıyla oluşturulmuş programdır (Üzer, 2007: 91).

1.2.4.4 Danışma kurulları

Mesleki ve teknik eğitimle ilgili sorunlarda konuyla ilgili olan tarafların görüşleri dikkate alınmasında fayda vardır. Danışma kurulları tarafların ihtiyaçlarını karşılama hususunda etkili roller oynamaktadır. Danışma kurulları devlet, işveren, işçi, meslek kuruluşları ve eğitimeilerden oluşan bir kurumdur. Danışma kurulunun yaptığı işler yönünden dört bölümden oluşmaktadır (Üzer, 2007: 91).

1. Yüksek danışma kurulu
2. Bölgesel danışma kurulu
3. Okul danışma kurulu
4. Meslek danışma kurulu bu kurulların ilk üçü genel niteliktedir
5. Danışma kurullarının görevleri şunlardır;
6. Mesleki ve teknik insan gücü ihtiyaçlarının tespitinde ilgililere tavsiyelerde bulunmak.
7. Mesleki ve teknik eğitim standartlarının tespiti ve geliştirilmesine yardım etmek.
8. Mesleki ve teknik eğitim politikasının oluşturulmasında tavsiyede bulunmak.
9. Okul endüstri ilişkilerinin geliştirilmesinde ilgililere yardım etmek.
10. Eğitim ihtiyacının karşılanmasında tavsiyelerde bulunmak

11. Mesleki teknik eğitimin etkinliğini yükseltici incelemeler yaptırmak.

12. Mesleki ve teknik eğitim sisteminin değerlendirilmesine yardımcı olmak

Danışma kurulları geniş bir temsil yeteneğine sahip olmalı, ilgili tarafların dengeli olarak temsil edilmelidir. Belli zaman aralıklarında da danışma kurullarının yenilenmesi gerekmektedir bu gerekliliğin en önemli amacı görevlerini etkili olarak yapabilmeleri ve gelişebilmeleri yönünde etkilidir.

1.2.5 Okul-Sanayi İşbirliğine Dayalı Eğitimin Faydaları

Okul-Sanayi işbirliğine dayalı eğitimin faydalarını, öğrenciye, eğitim kurumuna (okula), istihdam sektörüne (sanayi) ve topluma (çevreye) olmak üzere aşağıda dört başlıkta incelenmiştir.

1.2.5.1 Öğrenciye sağladığı faydalar

Okul-Sanayi işbirliğine dayalı eğitimin öğrenciye sağladığı faydaları aşağıdaki gibi sıralamak mümkündür (Akhun, 1987: 205);

1. Teori ile pratiği bütünleştirir.
2. Mesleki becerilerini gerçek üretim koşulları içinde geliştirir.
3. İş bulma olanağını artırır.
4. Mezuniyetten sonra işe uyumu kolaylaştırır.
5. Öğrenirken gelir sağlar.
6. Kendine güveni artırır.
7. Olumlu çalışma alışkanlıkları geliştirir.
8. Sorumluluk duygusunu artırır.
9. İşbirliği içinde ve ekip halinde çalışmayı kuvvetlendirir.
10. İş güvenliği kurallarına gerçek koşullar içinde uymayı öğrenir.

1.2.5.2 Eğitim kurumuna (Okula) sağladığı faydalar

Okul-Sanayi işbirliğine dayalı eğitimin eğitim kurumuna (okula) sağladığı faydaları aşağıdaki gibi sıralamak mümkündür (Şahin, 2009: 46);

1. Eğitim giderlerinde tasarruf sağlar.
2. Yürüttüğü mesleki eğitimin daha gerçekçi ve verimli olmasını sağlar.

3. Endüstrideki teknolojik yenilikleri ve gelişmeleri yakından izler ve gerekli önlemleri alır.
4. Eğitim programlarını endüstrinin ihtiyaçlarına göre yeniler ve geliştirir.
5. Endüstri okulun laboratuvarı olur ve endüstrideki yetişen elemanlarda okulun eğitime katkıda bulunurlar.
6. Endüstrideki araç, gereç ve insan gücünden yararlanarak eğitim yapılan meslek dallarının sayısını artırır ve kalitesini geliştirir
7. Çevresindeki iş dünyası arasında güçlü ve pozitif ilişkiler oluşturur.
8. Sınıf ve işyeri arasında öğrencilerin değişimini sağlayarak esas itibariyle sınıftaki her bir sandalye için iki öğrenci kaydedebilir.
9. İstihdam sektöründeki sürekli girdiler ve endüstrideki değişmelerle eğitim programlarının güncelleşmesini sağlar.

1.2.5.3 İstihdam sektörüne (sanayi) sağladığı faydalar

Okul-Sanayi işbirliğine dayalı eğitimin istihdam sektörüne (sanayi) sağladığı faydaları aşağıdaki gibi sıralamak mümkündür (Şahin, 2009: 46);

1. Daha sonra tam zamanlı olarak işe alacağı becerili elemanları önceden denemiş olur.
2. İntibak eğitimi süresi kısılır ve masrafları azalır.
3. İşçi devri azalmış olur.
4. Okul ve yöneticiler ile işyeri ilişkileri artar.
5. Koordinatör öğretmenin işbirliğinden yararlanır.
6. Eğitim programları geliştirirken sanayinin ihtiyaçları yansıtılır.
7. Sürekli işe alma kararlarına bir temel olarak, bireyin iş performansını deneyerek, personel seçme süreçlerini geliştirir (Şahin, 2009: 46).

1.2.5.4 Topluma (çevreye) sağladığı faydalar

Okul-Sanayi işbirliğine dayalı eğitimin topluma (çevreye) sağladığı faydaları aşağıdaki gibi sıralamak mümkündür (Akhun, 1987: 205);

1. Topluma, ekonomik yönden kendi kendine yeterli elemanlar kazandırılır.
2. Topluma, mesleklerin birey ve toplum yaşamındaki yer ve önemini kavrayan bireyler yetiştirir.

3. Toplumda meslek eğitimine ilişkin olarak olumlu tavırların yaygınlaşmasına yardım eder.
4. Öğrenci para kazandığından veli üzerindeki masraflar hafiflemiş olur.

İKİNCİ BÖLÜM

MESLEKİ TEKNİK EĞİTİM VE OKUL SANAYİ İŞBİRLİĞİ UYGULAMALARI

2.1 Avrupa Ülkelerinde Mesleki Teknik Eğitim ve Okul Sanayi İşbirliği Uygulamaları

Avrupa ülkelerinde mesleki teknik eğitim ve okul sanayi işbirliği uygulamaları: Yunanistan, İspanya, İsveç, Almanya, Fransa olmak üzere beş ülke üzerinden açıklanmaktadır.

2.1.1 Yunanistan

Ortaöğretimin bir devamı niteliğinde olan mesleki teknik eğitim okulları, zorunlu ortaöğretimi (Gymnasio) tamamlamış olan öğrencilerin çok amaçlı liselere gitmeleri yerine, onlara bir alternatif sunmaktadır. Ortaöğretim düzeyinde iş piyasasıyla mesleki bütünleşme bu okullar tarafından sağlanmaktadır. Çalışmayan ve onbeş yaşından büyük olan öğrenciler mesleki teknik eğitim okullarında öğrenim görebilirler. Yalnızca çalışan kişiler akşam okullarında öğrenim görebilirler. Öğrenciler elli yaşına kadar bu okullara devam edebilirler (Erginer, 2007: 59).

Mesleki teknik eğitim okulları iki devreden oluşmaktadır. Birinci devre iki yılda, ikinci devre bir yılda tamamlanır. Akşam eğitiminde birinci devreye bir yıl, ikinci devreye altı ay eklenir. Her devrenin sonunda bir belge verilir. Gymnasio'yu tamamlayan öğrenciler, bu okullara devam edebilirler. Birinci devreye devam edebilmek için herhangi bir sınav koşulu yoktur. Öğrencilerin ikinci devreye kayıt olabilmeleri için Gymnasio Müdürler Bürosu'na, birinci devreden aldıkları belgeyi sunmaları gereklidir (EURYDICE CEDEFOP, 2000: 8).

Mesleki teknik eğitim okullarında öğrencilerin değerlendirilmesi genel ilkeler ve genel lisenin prosedürüne uygun olarak yapılır. Yeni çalışmalar da 86/2001 sayılı

kanunda belirtildiği gibi bakanlık kararıyla yerine getirilecektir. Mesleki teknik eğitim okullarının ilk devresini tamamlamış olan öğrenciler sınavlara girdikten sonra ikinci devreye devam hakkı kazanırlar. Sınavlar temelde okullarca yapılır fakat bazı derslerde il düzeyinde sınavlar da yapılır. Mesleki teknik eğitim okullarının ikinci devresini tamamlamış olan öğrenciler üçüncü düzey için okul düzeyinde yapılan sınavlara girerler. Sınavlar eğitimin genel konuları ile yöneltme konularını kapsar ve ülke çapında yapılır. Mesleki teknik eğitim okullarının birinci devresinden itibaren belgelerini almış aşağıdaki seçeneklerle karşılaşmaktadırlar (EURYDICE CEDEFOP, 2000: 9):

1. Bir meslekte çalışmak için lisans almak,
 2. İkinci devrede uygun bir mesleki dalda uzmanlaşmak,
 3. Çok amaçlı lisenin ikinci sınıfına devam etmek,
- İkinci devre belgesini almış öğrenciler ise,
1. Bir meslekte çalışmak için lisans almayı seçebilirler,
 2. IEK'ya kayıt olarak uygun bir mesleki alanda uzmanlaşabilirler,
 3. TEİ'ya girmek için girişimde bulunabilirler.

2.1.2 İspanya

Mesleki Eğitim, İspanya’da düzenlenen uzmanlık eğitimi (mesleki formasyon) orta ve üst düzey olmak üzere ikiye ayrılır. Öğrencilerin orta düzeyde mesleki eğitime devam edebilmeleri için zorunlu ortaöğretimi başarıyla tamamlamaları ve belgelendirmeleri gerekmektedir. Bununla birlikte öğrenciler, mesleki eğitim için düzenlenmiş testlerde başarılı olduklarında, akademik gereklilikleri karşılamasalar bile eğitime kabul edilirler. Mesleki eğitim okulları finanse edilebilir. Orta düzey mesleki eğitim, zorunlu ortaöğretimin verildiği okullarda, lise eğitimi verildiği okullarda ya da her ikisinde de sürdürülebilir (Erginer, 2007: 187).

Ayrıca zorunlu ortaöğretimi tamamlayan öğrenciler bir diploma alıp ve aynı alanda 2 yıl daha devam edebilirler. 2 yılın sonunda, öğrenciler bir “bachillerato” sınavına girebilir ya da mesleki eğitime geçenler, orta düzey teknisyen diploması alabilir. Bir bachillerato diploması ile genel ortaöğretimden mezun olan öğrenciler bir giriş sınavına girmek suretiyle yüksek öğretime geçebilirler. Mesleki eğitim ve öğretim alanından olan öğrenciler sınava girmeksizin yükseköğretime geçebilirler ancak bunun için seçilen fakültenin kendi uzmanlık alanları ile ilgili olması

gerekmektedir. Mesleki eğitim ve öğretim alanında iki yıl daha eğitim gördükten sonra, öğrenciler yüksek düzey teknisyen diploması alırlar (Altay ve Üstün, 2011: 16).

İspanya’da mesleki eğitimin amacı uzmanlık derecesinde eğitim almış insan gücünün oluşturulmasıdır. İspanya iki model uygulamaktadır; kısa ve uzun süreli mesleki eğitim. Kısa süreli mesleki eğitimde genel orta öğretime devam etmeyen öğrenciler eğitilmekte ve iki yılda tamamlanarak teknik asistan diploması almaktadırlar. Uzun süreli eğitimde ise belli bir alanda uzmanlık için eğitim sağlanmaktadır. Bu eğitim kısa süreli eğitime ek olarak üç yılsonunda tamamlanarak uzman teknisyen unvanı verilmektedir (Altay ve Üstün, 2011: 16).

İspanya’da Eğitim kurumlarınca sağlanan ve teorik olan eğitimden istenen sonuçlar alınamayınca 1984 yılında hükümet, işçi, işveren örgütleri ve sendikalar arasında ekonomik sosyal sözleşme yapılarak, işçi ve işverenin eğitim programlarına katılımı sağlanmıştır. Bunun sonucu olarak işletmelerde uygulamalı eğitim yaygınlaşmıştır.

İspanya’da işletme, teknik okul ya da meslekî eğitim merkezlerince ortaklaşa gerçekleştirilen bir çıraklık eğitimi verilmektedir. Buna karşın belli programlar çerçevesinde, teorik eğitim dönemi süresi içinde ya da bitiminde uygulamalı staj imkânları sağlanmaktadır. İspanya’da eğitim ve meslekî eğitimin sorumluluğu esas olarak merkezi hükümette eğitim bakanlığına aittir (Aykaç, 2002: 52).

Çıraklık, ilköğretim ve ortaöğretim birinci kademedede müfredata dâhil değildir. Sadece meslek eğitim programları müfredatının bir parçasıdır. Meslek Eğitimi Ortaöğretim Okulları veya Meslek Eğitimi Özel Okulları tarafından sunulan Orta ve İleri Eğitim Programları halinde düzenlenmiştir. Bu programların temel özelliği, farklı meslek alanları ile ilgili modüllerin organizasyonu, değişkenlik süresi (1 300-2 000 saat) ve işyerindeki zorunlu eğitim süresinin dahil edilmesidir. Bu programlara erişmek için, bir önceki akademik eğitimi belgelemek gereklidir. Meslek eğitimi durumunda, ESO’yu başarılı bir şekilde tamamlamış olmak gerekmektedir. İleri meslek eğitimine giriş için, Bachillerato derecesine sahip olmak veya giriş sınavına geçmek zorunludur. Şu anda, 26-mesleki ailelerde gruplandırılmış, 64 orta eğitim imkânı ve 78 ileri eğitim imkanı, olmak üzere 142 mesleki döngü mevcuttur. Bu döngülerin özellikleri ve müfredat içeriği ilk olarak INCUAL tarafından belirlenir. Bu imkânı sunan eğitim kurumları iş-bağlantılı eğitim ve rehberliğe dayanır. Bu

bölümlerin öğretmenleri meslek eğitiminde çapraz-müfredat çeşidini (Orta ve İleri Eğitim Döngüleri ve Başlangıç Mesleki Yeterlilik Programları) öğretir. Bu modüllerin içeriğinde, sosyal ve işgücü ile ilgili mevzuat, iş ilişkileri, iş arama ve serbest meslek, iş organizasyonu ve iş sağlığı ve güvenliği de yer almaktadır. Tüm eğitim döngüleri, belirli bir meslek profiline karşılık gelen pratik tabanlı faaliyetler etrafında düzenlenen, iş başında eğitim modülerli içerir. Bu imkânın en önemli özelliği, öğrencilerin işyeri ve eğitim kurumunda özel eğitimlerin rehberliğinde, bir yandan farklı işlere karşılık gelen faaliyet ve fonksiyonları izlemesi ve yürütmesi diğer yandan da üretim süreçleri, hizmet veya iş ilişkilerini gerçek üretken bir ortamda (şirket) tanınmasını sağlamaktadır. Aynı şekilde, okulu erken bırakmayı çözmek ve sosyal, eğitim ve işe girişte tamamlayıcı bir önlem olarak, 16 yaş üstü olanlar (ve istisnai olarak 15'ini aşmış ve Graduado en Educacion Secundaria Obligatoria Sertifikası'nı (ESO'da başarı belgesi) almayanlar Başlangıç Mesleki Yeterlilik Programlarını alttan alabilmektedir. Bu programlar hem genel modülleri (temel yeterlilikler genişletmek için) hem de özel olanların (mesleki yeterliliklerle ilgili) yanı sıra çalışmak için kişisel ve sosyal becerileri yeterli düzeyde olsa bile, herhangi bir kaynaştırma şekline dâhil olamayan özel eğitim ihtiyacı olan gençler için özel bir imkânı içerir (EACEA, 2009: 81).

2.1.3 İsveç

9 yıllık zorunlu eğitim ile sistemde ek olarak, hem bilinen genel eğitimin hem de meslekî eğitimin verildiği yüksek okul ve gönüllü gramer okulu bulunmaktadır. İsveç'te İlkokulu bitiren çocukların ortalama %90'ı bir gramer (dil) okuluna gitmektedir. İsveç'te meslekî eğitime önemli bir kaynak aktarılmaktadır. İsveç eğitim sisteminde sürekli yenilikler yapılmaktadır. İş konumundaki eğitim özeldir. Ama çoğu işletme devletten bu amaçla büyük miktarlarda finansman desteği almaktadır. Bunu, meslekî eğitimde ve bunların ölçülerini geliştirmekte kullanmaktadır. İş piyasası meslek eğitimini desteklemektedir. Ayrıca meslekî okullarda yetiştirilen öğrenciler, iş piyasasının ihtiyaçları düşünülerek hazırlanmaktadır. İsveç eğitim politikasının temel prensibi, tüm vatandaşlara devlet okullarında aynı kalitede eğitim fırsatı vermektir. Bu nedenle açık ve esnek bir sistem olan orta öğretimden (genel ya da meslekî ayrımı yapılmaksızın) yüksek öğretime giriş hakkı herkese verilmiştir. Yetişkinlerin üniversite eğitimine girmelerinin iki yolu vardır; geçerli lise derecesine

sahip olmak, ya da en az 24 yaşında olup 4 yıllık iş hayatı deneyimi bulunmak (Yazgeç, 2008: 109).

Meslekî eğitim ağırlıklı olarak tam zamanlı öğretim kurumlarında ve Gymnasial okul düzeyindeki okullarda yapılır. Çıraklık eğitimi, alt düzeyde bir değere sahiptir. Bu eğitime katılım % 2'dir. Zorunlu eğitim dallarından mezun olan öğrencilerin ortalama % 90'ı Gymnasial okul düzeyi okullara yönelmektedir (Aykaç, 2002: 53).

Çalışma deneyimi programının ya da PRAO'nun (praktisk arbetslivs orientering) amacı, öğrencilere iş hayatıyla ilgili gerçek deneyimler vermek ve büyümeleri için bir fırsat sunmaktır. PRAO'nun iki haftası aynı zamanda öğrencilere çeşitli meslekler ve eğitim/öğretim programlarıyla ilgili fikir sahibi olmaları için önemli bir fırsat sunar. 8. yıllarında bütün öğrenciler, çeşitli mesleklerde ne olduğu hakkında fikir sahibi olabilsinler diye o alandaki istihdam alanlarını ziyaret ederler. Mesleki rehberlik, PRAO'nun genişlediği ve öğrencilerin bir fabrikada, büroda ya da diğer yerlerde üç haftadan altı haftaya kadar çalışabilecekleri, 9. Yıllarında vurgulanmaktadır. Eğitim ve mesleki rehberlik danışmanları, PRAO'nun amaçları ve eğitim gören kişilere yönelik pozisyonların seçim ilkesi hakkında her sınıfı bilgilendirmek üzere ders verir ve uygulamalı detaylar sağlar. Gotland'da örneğin, eğitim gören kişiye yönelik pozisyonlara, Yerel Eğitim Departmanı'ndaki Eğitim Gören Kişi Meslek Kananımı Merkez Ajansı tarafından aracılık edilmektedir (EACEA, 2009: 87).

2.1.4 Almanya

Almanya'da meslek okulları dikey olarak genelde temel ve uzmanlaşma olarak adlandırılan iki bölüme ayrılmaktadır. Birinci bölüm, okulun ilk yılını kapsamaktadır ve tam zamanlı olarak meslek öncesi eğitim olarak ya da “dual” sistemde yarım zamanlı olarak tamamlanabilmektedir (Arnold ve Münch, 1996). Almanya'da mesleki ve teknik eğitim “ikili” (dual) ya da çıraklık sistemiyle olan ilişkisine göre tanımlanır (Keating ve ark., 2002, Akt: Uçar ve Özerbaş, 2013: 243).

Almanya' da Mesleki Eğitim Okulları, Federal Almanya Cumhuriyeti'nde zorunlu eğitim, 18 yaşın tamamlanmasıyla sona erer. Ortaöğretim I. devredeki bir okulu tamamlayan ve lise üst devreye devam etmeyen öğrenciler, zorunlu eği-

timlerinin kalan kısmını, ortaöğretim II. devrede yer alan mesleki eğitim okullarından birinde tamamlamak zorundadırlar (Erginer, 2007: 260).

Mesleki eğitim okulları, mesleklere yönelik bir eğitim verir. Bu okulları eğitim, işletmelerde uygulamalı eğitim de dâhil olmak üzere ikili sistem içinde yapılıır. İşletmelerdeki uygulamalı eğitim yetkisi Federal Hükümete aittir ve bunun esasları, Mesleki Eğitim Yasası ile belirlenmiştir. Uygulamadan ise eyaletler sorumludur. Mesleki eğitim okulları, kendi içlerinde karmaşık bir yapıya sahiptir. Bir meslek dalında eğitim veren okullar, daha üst düzeydeki diğer bir meslek okuluna ve yükseköğretime hazırlayan okullar, yarı zamanlı ve tam zamanlı eğitim veren okullar olarak büyük bir çeşitlilik gösterirler (Erginer, 2007: 260).

Avrupa ülkelerinde uygulanan meslekî eğitim sistemleri içerisinde en gelişmiş ve başarılı sistem olarak kabul edilen dual Alman Sisteminin çok geniş bir yelpazede farklı uzmanlık alanlarında eğitim sağlamasına karşın, gençlerin iyi bir gelecek elde etme düşüncesiyle üniversiteye yöneldikleri görülmektedir. Almanya’da eğitim ilişkilerinin kurulmasını, stajyerlere yönelik tavsiyeleri, çıraklık eğitimi veren işletmeleri, meslekî eğitimin gözden geçirilmesini belirleyen yetkili otoriteler ise esas olarak ticaret, sanayi, zanaat, ziraat, serbest meslek odaları olup, eğitim süresi içindeki ara sınavların ve programın bitimindeki final sınavının organizasyonunu sağlamaktadırlar (Aykaç, 2002: 57).

Almanya’da işletmeler gelişen yeni model ve teknolojileri Meslek Eğitiminde kullanılmak üzere okul ve kurumlarla bedelsiz verirler. Okul işletme ve meslek odalarıyla diyalogları çok güçlüdür. Bazı eyaletlerde meslek okulları bina donatım gereçleri idari personel, yardımcı hizmet personeli, yerel yönetimler tarafından temin edilmektedirler. Oda ve işletmeler Meslek Eğitimde; teorik eğitimin okulda, pratik eğitimin işletmelerde verilmesinin doğru ve kalıcı çözüm olduğu konusunda ortak mutabakata varılmıştır. Öğretim programlarının hazırlanmasında şirketler ve öğretmenler birlikte görev alırlar (Altay ve Üstün, 2011: 8).

2.1.5 Fransa

Fransa’da Ortaöğretim II. Devre eğitimi genel, teknik ya da mesleki liselerde verilmektedir. Genel veya teknik eğitim veren liseler, öğrencilere üç yıl süren (10.,11. ve 12.sınıf) ve genel bakalorya ve teknisyen belgesi gibi diplomalara hak kazanılan, karma eğitim yapılan kurumlardır. Genel ya da teknik bakalorya

diplomaları, yükseköğretime devam edebilme hakkı tanıyan, bir okul bitirme ulusal belgeleridir. Öğrencilerin bu diplomaları alabilmeleri için son yıllarında zorunlu olarak genel sınavı geçmeleri gerekmektedir (Erginer, 2007: 171). Fransa’da meslek eğitim okullarına gidilerek ya da çıraklık eğitimi alınarak mesleki eğitim alınabilmektedir.

Fransa’da Eğitim Bakanlığı’nın kurmuş olduğu, eğitim ve endüstri ilişkileri yüksek komitesi sanayi sektörünün eğitim, öğretim sistemine ilişkin öneriler geliştirilmesine çalışır. Profesyonel danışmanlık komitesi (CPC) iş dünyası ile eğitim arasındaki bağı oluşturur. Fransa’da sosyal taraflar, ulusal, sektörel ve işletme düzeylerinde meslekî eğitim politikalarının gelişmesi konularının içindedirler. Sosyal taraflar gençlerin eğitimi ve sürekli eğitimi için yardımlar toplayan organizasyonları yönetirler. Sosyal taraflarla görüşülerek sektörlere göre açıklanan beceri ihtiyaçları çalışmaları hükümet tarafından yürütülmekte ve finanse edilmektedir (Aykaç, 2002: 58).

2.2 Amerika Birleşik Devletleri’nde Mesleki Teknik Eğitim ve Okul Sanayi İşbirliği Uygulamaları

20.yy.da ABD’de kurumsal değişim, bazı teknik enstitülerde ve halk kolejlerinde ara elemanların meslek edinme sürecini sağlamıştır. Federal hükümet bu eğitimlere finansman sağlarken sistemin hantallaşmasına neden olmuştur. ABD’ de, lise ve yükseköğrenimde mesleki ve teknik eğitimin iki farklı kurumca planlanıp yönetilmesi fikri son yirmi yıldır teşvik edilmektedir. Ancak bu düşünce geçen süreçte başarılı olamamıştır. Çünkü farklı iki kuruma aynı sorumlulukları yüklemek sistemin işleyişini güçleştirmektedir. 1990’larda elde edilen gelişmeler ve belirli mesleki düzenlemelerden daha çok liselerin temel beceriler üzerine odaklandığı görülmektedir. Meslekî eğitim olabildiğince federal (yerel) birimlerce yürütülmesinde yarar bulunmaktadır (Binici ve Arı, 2004: 388).

Amerika Birleşik Devletleri’nde ortaöğretimde öğrenciler, uzmanlaştırılmaksızın verilen seçmeli derslerle mesleki eğitime yönlendirilmektedirler. Lise bitimine kadar temel becerilerin kazandırılması hedeflenmektedir. Meslek dersleri de verilebilmektedir ancak sınırlıdır. Çok sınırlı sayıda meslek lisesi bulunmaktadır (Çengel ve diğerleri, 2012: 92).

ABD’de lise düzeyinde mesleki ve teknik eğitim veren 3 sistem bulunmaktadır. 2002 yılı itibariyle 18.000 kamu lisesi bulunmakta olup bunların % 5’i tam zamanlı meslek okulu %46’sı ise kapsamlı bir meslek yüksekokuludur. Genel lise öğrencileri de lise sonrası kurumlar ya da diğer mesleki eğitim veren kurumlardan ders alabilmektedir (Karen ve diğerleri, 2008: 7).

Mesleki eğitim veren kurumlar, devam hususunda esnek uygulamalar benimsemişlerdir. Öğrenciler 1) okula kayıtlı iken çalışarak 2) kesintili katılım ile 3) tam zamanlı katılım ile 4) zorunlu eğitim sonrası istedikleri zaman başlayarak bu okullarda eğitim alabilmektedir.

Yükseköğretim mesleki ve teknik eğitim kurumlarında verilen eğitimin uygulamalı olmasının yanında, öğrencilerin okul dışında da tecrübe edinmeleri beklenmektedir. Bu nedenle, öğrenciler alanlarıyla ilgili özel ya da devlet işletmelerinde uygulama yapmaktadırlar. Öğrenim görmekte olan öğrencilerin staj eğitimi bazı eğitim kurumlarında zorunlu bazılarında ise isteğe bağlı olarak belirlenmiştir. Çoğu özel meslek-teknik yüksekokulları öğrencilerin istihdamını kendi bünyesinde sağlamaktadır. İstihdam edilme imkanı dolayısıyla öğrenciler bu eğitim kurumlarını daha fazla tercih etmektedirler. Öğrenciler, okulu bitirmelerini müteakiben, mesleklerini icra etmeye başlamadan önce, ilgili meslek alanlarında sertifika sınavlarına girerek bu alandaki yeterliliklerini belgelendirmek zorundadırlar (Ersöz ve Açıkgöz, 2012: 92-93).

ABD’de “staj”, öğrencileri istihdama hazırlayan süreç olarak görülmektedir. Bu çerçevede, staj ile “okuldan-işe” (schoolto work) başlığı altında, anaokulundan başlayarak öğrencilerin gelecekteki kariyerlerine ve hayat boyu öğrenmeye hazırlanmaları hedeflenmektedir. Okuldan işe programı kapsamında, öğrenciler çalışanları işbaşında izleyebilmekte ya da ücretsiz/ düşük ücret karşılığında, vakitlerinin büyük bir bölümünü işte geçirmekte ya da yerel işlerde çalışmaktadırlar. Çıraklık eğitimi adı altındaki bu uygulamaların teorik eğitimi meslek okulunda, uygulama ise işletmelerde yapılmaktadır. “Okuldan-işe” programı federal yönetim düzeyinde Amerikan Çalışma ve Eğitim Bakanlıkları tarafından yürütülür. Bu bakanlığa bağlı büronun nezareti altında ve işveren ile sendikaların iş birliği suretiyle yürütülen 90 iş kolunda 350’den fazla çıraklık programı uygulanmaktadır (Ersöz ve Açıkgöz, 2012: 96).

2.3 Diğer Dünya Ülkelerinde Mesleki Teknik Eğitim ve Okul Sanayi İşbirliği

Diğer dünya ülkeleri olarak Güney Asya, Brunei ve Japonya örnek alınmıştır.

2.3.1 Güney Asya

Avrupa Birliği ülkeleri dışında da çok başarılı meslekî ve teknik eğitim uygulamaları bulunmaktadır. Örneğin; Kore, Malezya, Singapur, Tayvan ve Çin gibi Güney Asya ülkelerindeki meslekî eğitim bulgu ve sonuçları, bu ülkelerde de tekli eğitimin tek başına uygulanmadığını göstermektedir. Bu ülkeler meslekî eğitim giderlerinin vergi dışı tutulması ve özel eğitimin cesaretlendirilmesinin yararlarını zaman içerisinde fark etmişlerdir. Ayrıca bu ülkelerde, eğitim kurumlarının öğrenci seçimi, elaman kaydetme ve derslerin seçiminde bir otonomiye sahip olması düşüncesi hâkimdir. İşveren geniş bir şekilde meslekî eğitimin birçok evresinde çalışmalara katılmaktadır. Bu çalışmalarda, eğitim politikalarının düzenli evreleri yer almakta ve bunların sonuçları insan kaynakları alanında alternatif müdahaleler ile karşılaştırılmaktadır (Tzannatos ve Johnes, 1997: 432).

21 yy.ın başlarından itibaren beceri gelişiminde önemli bir yarış görülmekte ve beceri kazanma yöntemleri üzerinde kapsamlı araştırmalar yapılmaktadır. Bu araştırmalarda, yeni yaklaşımlar ve birlikte çalışma alışkanlıklarının kazandırılması ön plana çıkmıştır. Ancak beceri geliştirme ve gelişim işbirliğinin çok kolay olamadığı görülmektedir (McGrath, 2002: 414).

Asya bölgesi ülkeleri çeşitli tarihsel, sosyal, ekonomik ve politik düşüncelere bağlı olarak genel ve mesleki eğitime farklı önem vermektedir. Genel ortaöğretim homojen nitelikte olmakla birlikte meslek ve teknik eğitim için farklı modeller de uygulanmaktadır. Çoğu ülkenin özel meslek yüksekokulları bulunmaktadır. Birçok Doğu Asya ülkesinde işbaşında eğitime önem verilmiştir (Tilak, Jandhyala, 2002: 1, Akt: Özünlü, 2011: 44).

2.3.2 Brunei

Eğitimin başarının anahtarı olduğu fikri, güney Asya ülkelerinde çok yaygındır. Bu noktadan hareketle Brunei hükümeti sadece petrol kaynaklarının

gelişme için yeterli bir unsur olmadığını ve meslekî eğitimin geliştirilmesinin gereğini anlamıştır. Hükümet, insan gücü gelişimi ve dengeli kalkınmanın bir parçası olarak mesleki teknik eğitimi görmektedir. Dolayısı ile halkın ekonomik bağımsızlığı için petrol yanında meslekî ve teknik eğitimin günün koşullarına göre yapılmasını sağlamıştır. Ayrıca ülke serbest ekonominin gelişmesi için yabancı sermayenin daha fazla yatırım yapmasını destekleyerek meslekî eğitimin gelişimi sağlamıştır (Minnis, 2000: 86, Akt, Binici ve Arı, 2004: 389).

2.3.3 Japonya

Kıta Avrupa'sından farklı olarak Japonya'da çok sayıda öğrencinin üniversitelerde eğitilmesi hedeflenmektedir. Yüksekokul sınavlarında büyük rekabet vardır ve dersane sistemi de yaygındır (Çengel ve diğerleri, 2012: 94).

Japonya'da ortaöğretim öğrencilerinin yalnızca %24'u mesleki ve teknik eğitime devam etmektedir. Mesleki ve teknik eğitim ortaokul seviyesinde başlamaktadır; uzmanlaşma gözetilmeksizin öğrencilere tarım, balıkçılık, ormancılık ve endüstriyel alanlarda genel mesleki bilgiler aktarılmaktadır. Mesleki uzmanlaşma ise, zorunlu eğitim sonrasında başlamaktadır. Ancak, yapılanma esnektir. Eğitim süreleri mesleğin talep ettiği becerilere göre belirlenmektedir. Aynı okul bünyesinde süreleri değişen eğitimler verilebilmektedir (örneğin, secondaryschools (birleşik ortaokul+lise). Japonya'da liseler tam gün, yarım gün veya uzaktan öğretim yapabilmektedirler (<http://mtegm.meb.gov.tr>).

Japonya'da lise seviyesinde sistemli bir staj-çıraklık uygulaması yoktur. Bunun yerine mesleki ve teknik liselerde başta mekatronik alanında olmak üzere tüm meslek alanlarında, bağımsız ve işe yönelik proje çalışmaları şeklinde bütüncül sorun çözme eğitimleri verilmektedir Japonya'da meslek yüksekokulları mesleki eğitimin veriliş şekline, eğitim sürelerine ve öğrenci kabul kriterlerine göre farklılık göstermektedir. Yüksekokullar (juniorcolleges) lise mezunlarına uygulamaya yönelik 2-3 yıl süren mesleki eğitim verirken teknik yüksekokullar, ortaokul eğitimini tamamlamış öğrencileri kabul eder ve yükseköğretime geçiş sağlayan 5 yıllık derinlemesine mesleki uzmanlaşma eğitimi verir. Yine ortaokul mezunlarını kabul eden uzmanlığa yönelik ve çok amaçlı meslek yüksekokullarında ise muhasebe, daktilo, araba tamiri, bilgisayar teknisyenliği, terzilik ve aşçılık gibi alanlarda mesleki ve teknik eğitim verilir (MEB, 2012: 95).

Birçok ülkede okul-sanayi işbirlikleri nitelikli eğitim sunulmasına katkı yaparak gençlere istihdam imkanı sağlar.

İncelenen ülkelerde pek çoğu tarafından uygulanan; öğrencilere staj imkanları sunma, işletmelere yapılan teknik geziler, okullara yapılan maddi yardım, sahip olunan imkanların karşılıklı kullanılması, bu ülkelerdeki okul-sanayi işbirliğinin artmasında çok önemli katkı sağladığı görülmüştür.

2.4 Mesleki Teknik Eğitimin Ülkemizdeki Gelişimi

Bugünkü meslek eğitimi, binlerce yıllık çalışma ve tecrübenin ürünüdür. Eğitim ile iş arasındaki ilişkiler ilk çağlardan beri süre gelmiştir. Değişen toplumsal koşullar nedeni ile aile içinde yapılan meslek eğitimi, yerini çıraklık sistemine bırakmıştır. Çıraklık sisteminin gelişmesiyle eğitim ve iş, aile dışında bir kuruluş tarafından yürütülmüştür. Endüstride meydana gelen değişiklikler meslekleri çoğaltmış, teknisyen ve yarı vasıflı işçi ihtiyaçlarını arttırmıştır. Bunun sonucu olarak, çıraklık sisteminin dışında çeşitli mesleki eğitim sistemlerinin geliştirilmesine gidilmiştir (Demir ve Şen, 2009: 41).

Türk eğitim tarihi incelendiğinde mesleki eğitimin genellikle yaygın eğitim kategorisinde ele alındığı görülmektedir. Türkiye’de meslekî ve teknik öğretim, imparatorluk (Cumhuriyet öncesi) ve Cumhuriyet dönemleri olmak üzere iki bölümde incelenebilmektedir (Kurşun, 2008: 5). Selçuklular döneminde Ahilik adıyla kurulmuş bulunan esnaf-sanatkâr teşkilatı; Osmanlılar döneminde de Lonca ve Gedik adları altında devam etmiştir (MEB, 2013: 25). Türkiye’de meslek eğitiminin plânlı bir şekilde yayılması ve meslek okullarının ülke ihtiyaçlarına göre geliştirilmesi, Cumhuriyet dönemi ile başlamıştır.

2.4.1 Cumhuriyet Öncesi Mesleki ve Teknik Eğitim

Türkiye’de mesleki ve teknik eğitim 19. yüzyıla kadar “çıraklık” eğitimi olarak yürütülmüştür. Cumhuriyet’ten önce meslek öğretimi amacıyla “ıslahane” adı altında çeşitli sanat okulları kurulmuşsa da, mesleki ve teknik eğitimin devletin eğitim politikası arasında yer almadığı görülmüştür. Mesleki eğitim genel eğitimin dışında yerel gruplar tarafından kurulmuş ve yönlendirilmiştir. Belediyeler ve valiler yerel düzeyde ihtiyaçlara göre düzenlemeler yapmışlardır. Parasal kaynaklar da yerel

düzeyde düzenlenmiş, esnaf derneklerinin girişimleri ile karşılanmıştır. Eğitim programları, öğretmenler, okulların sosyal ve fiziki durumları için ortak standartlar oluşturulmamıştır (Demir ve Şen, 2009: 42).

Ahilik Dönemi: Ahilik teşkilatı, ilk defa Abbasi halifesi En -NasrLidinillah rehberliğinde tüm İslam toplumlarında kurulmaya başlamıştır. Bu teşkilat, Türklere onuncu yüzyılda Karahanlılarla geçmiştir. Ahilik, Anadolu'da Selçuklular döneminde ortaya çıkmış, Osmanlı Devleti'nin ilk yüzyıllarında etkili olmuş bir yaygın eğitim kurumudur. Ahilik, bir mesleğe bağlı ve bir arada yaşayan insanlar arasında sosyal, ekonomik ve kültürel düzeni sağlamak amacı ile kurulan bir mesleki dayanışma kurumudur. Ahiliğin Anadolu'daki ilk kurucusu Ahi Evran (1171-1262)'dir. Kırşehir'de kurulan bu teşkilat kısa zamanda Anadolu'nun her yerine yayılmıştır (MEB, 2005: 14).

1860 yılına kadar süren bu sistem, Tanzimatın ilanı ve yabancı devletlerle yapılan ticaret anlaşmaları sonunda sanat ve ticaretin gelişmesine engel olabileceği düşüncesiyle kaldırılmıştır. Buna rağmen Ahi'likten gelen; yönetim anlayışı, kurullar ve toplantılar mesleğe başlama, mesleki eğitim, meslekte yükselme ve işyeri açma törenleri uzun yıllar uygulanmış ve sonradan hazırlanan hukuk kurallarına da ışık tutmuştur (Yörük, Dikici ve Uysal, 2002: 300).

Bu teşkilat içerisinde öğretmenlere ahi ve öğrencilere de piri denirdi. Teşkilata giren öğrencilere okuma, yazma, dinin esasları, temizlik alışkanlığı, terbiye, askerlik eğitimi, beden eğitimi ve kurumun düzeni ve geleceği hakkında bilgiler verilerek öğrenciler eğitilirdi. Bu teşkilatın esnaf içerisinde bazı yaptırımları da vardı. Ahilik teşkilatının koyduğu kurallara uymayan esnafın dükkânlarının kapatılması, yardımlaşma ve selamın kesilmesi gibi çeşitli cezalar yerine getirilirdi (Üzer, 2007: 21).

Türk toplumunda 19. Yüzyıla kadar mesleki ve teknik eğitim çıraklık sistemiyle loncaların sorumluluğunda gedik usulü ile yürütülmüştür. Osmanlı döneminde ilk sanat okulları ordu bünyesinde açılmıştır. Tanzimat'tan sonra genel eğitimle mesleki eğitim bir arada düşünölmeye başlanmış ve bu konuda okullar açılması önerilmiştir (Yörük, Dikici ve Uysal, 2002: 301).

Lonca Teşkilatında Meslek Eğitimi: Lonca teşkilatı; çok resmi hüviyet taşıyan ve yalnız tüccar ve sanatkârlara yönelik çalışmalar yapan ve onların sosyal statülerini

korumayı gaye edinen bir teşkilattır. Kast sistemi esastır. Oraya üye olmak dahi, en üst Bizans resmi makamlarının izniyle olabilirdi (Özyılmaz, 2011: 57).

Ahilikte olduğu gibi loncalarda ustalık derecesine yükselen kalfalara törenle peştamal kuşatılırdı. Teşkilatın mesleki ve sosyal işleri de esnaf şeyhi, kethüda ve ustabaşları tarafından görülüyordu. İdari kadro esnaf tarafından seçilir, ancak bu kadro yönetimin onayı ile göreve başlardı. Loncaların sıkı bir disiplinle yönetilmesi, üretimin arttırılması devletin ekonomiyi denetlemesi bakımından oldukça önem taşımaktadır (Özünlü, 2011: 14).

Gedik dönemi: Gedik teşkilatının bulunduğu dönemde bir kimse, çıraklık ve kalfalıktan yetişip ustalığa geçmeden, başka bir deyimle gedik sahibi (Gedikli) olmadan dükkân açmak suretiyle sanat ve ticaret yapamamaktaydı (Yörük, Dikici ve Uysal, 2002: 300).

“Osmanlı Türkiye'sinde 1727 yılından itibaren sanayi ve ticaret esnafı teşekkülü olarak ‘Gediklere’ rastlanmaktadır. Gedik, tekel ve imtiyaz anlamına gelir. Bu sisteme göre, kendilerine imtiyaz verilenlerin dışında belirlenen işi kimse yapamaz, malı başkası satamaz. Bu yetki Gedik teşkilatına devlet tarafından verilmekteydi. Bu tür esnaf ve sanatkârlık 17 Haziran 1861 tarihine kadar devam etmiş, bu tarihte çıkartılan bir tüzükle sanat ve ticarete tekelcilik usulü kaldırılmış, bu doğrultuda 1912 yılında ayrıca bir kanun da vazedilmiştir. Leyhlerindeki tüm gelişmelere rağmen adı geçen teşekküller uzun süre varlıklarını sürdürebilmek için direnmiş, ancak Sanayi ihtilali sonrası ortaya çıkan süratli gelişmeler karşısında varlıklarını koruyamamışlardır. Ancak günümüzde küçük esnaf ve sanatkârlar arasında hala bazı geleneklerin sürdürülmekte olduğu görülmektedir” (Ünsür, 1998: 52; Akt: Yıldız, 2008: 16).

2.4.2 Cumhuriyet Döneminde Mesleki ve Teknik Eğitim

Cumhuriyetin ilk yıllarında meslek ve halk eğitimi vermek üzere çok çeşitli eğitim merkezleri açılmıştır. Bunların birçoğu işlerliklerini II. Dünya Savaşı sonuna kadar korumuş, bu tarihte kapatılmıştır. Bu okulların ilki eğitimlerini gece veren Çıraklık Okullarıdır. Çalışan çocukların çokluğu ve eğitimden yoksun olmaları Cumhuriyetin ilanından hemen sonra böyle bir tedbiri zorunlu kılmıştır (Gül, 2014). 1923 yılında kurulan Cumhuriyet Hükümeti, yılların ihmal edilmişliğinin sonucunda harap olan ülkeyi her alanda çağdaş uygarlık seviyesine yükseltmek için daha ilk

günlerde çalışmalarına başlamıştır. Bu kapsamda, kalkınma işine nereden ve nasıl başlanacağını bilimsel yönden tespit etme çalışmalarında millî eğitime verilecek yön, önemli bir konu olarak ele alınmıştır. Aynı yıl içerisinde toplanan İzmir iktisat Kongresi'nde çırak okullarının açılması teklif edilmiştir (Özönlü, 2011: 16). Atatürk, meslekî ve teknik öğretimin önemine inandığı için Cumhuriyetin ilânından hemen bir yıl sonra dünyanın en yetkili mesleki ve teknik eğitim uzmanlarını Türkiye'ye getirtmiştir. Bunlar arasında; 1924'te John Dewey, 1925'te Köhne, 1926'da Ömer Buyse, 1930'da ise Jung ve bir Amerikan heyeti sayılabilir (MEB, 2005: 31-34).

1931 Yılında; 1867 Sayılı Kanunla iller 9 bölgeye ayrılmış ve her bölgeye; mali ve yönetimi bölgeye dâhil illerce karşılanmak üzere, birer sanat okulu faaliyete geçirilmiştir. Böylece, sanat okulları “Bölge Sanat Okulları” haline getirilmiştir. İlk iş olarak mevcut 9 Erkek Sanat Okulunun öğretim programlarında birlik sağlanarak öğretim süreleri 5 yıla çıkarılmıştır. Ankara’da Yapı Usta Okulu ile Ankara, Bursa ve İstanbul’da “Akşam Erkek Sanat Okulları” açılmıştır (Yöyen, 2008: 14).

1940-1950’li yıllarda mesleki ve teknik eğitimin hızla geliştiği ve yaygınlaştığı görülmektedir. Bu yıllarda eğitim sistemi kanunlar çıkarılarak desteklenmiştir. Bu dönemde, çıraklık sistemi geleneksel yöntemlerle sürdürülmüştür. Aynı zamanda devlet çıraklık okullarının açılması için de çaba sarf etmiştir (Yörük, Dikici ve Uysal, 2002: 301). 1942 yılında 4303 sayılı Kanunla girişilen planlı çalışmalar, 1950 yılında 5642 sayılı Kanunla devam ettirilerek Mesleki ve Teknik Öğretim Kurumları büyük bir gelişme devresine girmiştir (Yıldız, 2008: 19).

1960’lı yıllarda ülkenin ihtiyaç duyduğu vasıflarda insan gücünün sadece okullar aracılığı ile sağlanamayacağı görüşü hâkim olmuştur. Bu dönemde mesleki eğitim için kaynak araştırma faaliyetleri yoğunlaştırılmış ve elde edilen kaynaklar beklemeksizin harekete geçirilmiştir. Bu doğrultuda Avrupa İskân Fonundan sağlanan 1,5 milyon dolarlık kredi ile 5 Eylül 1962 tarihinde Ankara Mesleki Eğitim Merkezi Kurulmuş, 15 Nisan 1993 tarihinden itibaren bu merkezde monitör eğitimine başlanmıştır (Yıldız, 2008: 19). 1968 öğretim yılında kapatılan Akşam Tekniker Okullarının açtığı boşluğu doldurmak için 1968-1969’da açılan Teknisyen Okulları (sonradan Teknik Liseler); (10. Milli Eğitim Şurası’ndan sonra bütün orta dereceli okullar Lise adını almıştır.) bir kısım dersleri yabancı dilde okutan Anadolu Teknik Liseleri ve Anadolu Meslek Liseleri 1983–1984 öğretim yılında açılmıştır. Dünya Bankası kredisine dayalı olarak başlatılan endüstriyel okullar projesi orta

dereceli erkek teknik ğretim okullarına birkaç dalda yeni teknolojilerin girmesini ve bu dallarda yurt dışında eleman yetiştirme olanağı sağlamıştır. Ayrıca ikili anlaşmalarla bazı okullarda başlatılan projelerle aynı amaçlar güdülmektedir (zer, 2007: 31).

12 Eylül 1980’den sonra Milli Eğitim Bakanlığı, merkez ve taşra teşkilatı yeniden düzenlenmiş 27 şubat 1982 tarih ve 8/4334 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile Mesleki ve Teknik ğretim Müşteşarlığı kaldırılarak bütün birimler tek bir mşteşarlığa bağlanmıştır. 1982 -1983 ğretim yılından itibaren Anadolu meslek liseleri, 1983 -1984 ğretim yılından itibaren de Anadolu teknik liseleri açılmıştır. Anadolu meslek liselerinin ğretim süresi, birinci yılı hazırlık sınıfı olmak üzere 4 yıl, Anadolu teknik liselerinin ğretim süresi ise birinci yılı hazırlık sınıfı olmak üzere 5 yıldır (Uçar, 2008: 14).

1983 yılında ise Mesleki ve Teknik ğretim Müşteşarlığı kaldırılarak, Milli Eğitim Bakanlığı bir mşteşarlık ile yönetilir duruma gelmiştir (Uçar, 2008: 14). Günümüzdeki mesleki ve teknik eğitim sistemine bakıldığında iki mesleki eğitim modeline rastlanmaktadır. Bu mesleki ve teknik eğitim modelleri tam zamanlı mesleki eğitim ve ıraklık eğitimi modelleridir (TİSK, 1997; 65-66; Akt: Uçar ve zer, 2013: 243).

“Tam zamanlı mesleki ve teknik eğitim modelinde eğitim okul içinde 8-10 yıllık zorunlu temel eğitime dayalı olarak verilmektedir. Zorunlu temel eğitim alındıktan sonra bazı gençler iş yaşamına yönlendirilirken, belirli başarıyı sağlamış gençler ise yükseköğretime yönlendirilmektedir. Aynı zamanda pahalı olan bu model okul donanımının sürekli olarak yenilenmesini de gerektirir. Diğer bir model olan ıraklık sisteminde ise devlet ve özel işletmelerin mesleki eğitim hususunda işbirliği yaptđıđı görülmektedir” (Anapa, 2008: 13-14).

2.4.3 Türkiye’de Mesleki ve Teknik Eğitimin Mevcut Durumu

Ortaöğretim kurumlarına ilişkin veriler “Genel Ortaöğretim” ve “Mesleki ve Teknik Ortaöğretim” olarak iki ayrı grup halinde verilmiştir.

Türkiye’de 2013 ile 2014 yılları arasında ortaöğretim kurumlarının okul trllerine göre ğrenci, ğretmen ve dersliklerin dağılımlarına ilişkin tablolar ve bu tablolara ilişkin çıkarımlar aşağıda sunulmaktadır.

Tablo 2.1: 2013- 2014 yılında ortaöğretim kurumlarında okul türlerine göre öğrenci, öğretmen ve derslik sayısı (MEB, Mili Eğitim İstatistikleri, Örgün Eğitim, 2013-2014).

Okul Türleri	Okul/ Kurum	Öğrenci sayısı			Öğretmen			Derslik
		Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	
Genel ortaöğretim toplamı	3 744	2 906 291	1 488 037	1 418 254	117 353	63 719	53 634	64 499
Mesleki ve teknik ortaöğretim toplamı	7 211	2 513 887	1 371 445	1 142 442	161 288	87 894	73 394	76 061
Ortaöğretim (Genel+Mesleki Ortaöğretim)	10 955	5 420 178	2 859 482	2 560 696	278 641	151 613	127 028	140 560

Bakanlığın verilerine göre, ortaöğretimde 10 bin 955 okul bulunmaktadır. Bu okullarda 2 milyon 859 bin 482'i erkek öğrenci, 2 milyon 560 bin 696'ı kız öğrenci olmak üzere toplam 5 milyon 420 bin 178 öğrenci eğitim görmektedir.

Öte yandan genel ve mesleki ortaöğretim kurumlarında okuyan erkek öğrenci sayısı 2 milyon 859 bin 482, kız öğrenci sayısı ise 2 milyon 560 bin 696'dır. Ortaöğretimdeki derslik sayısı 140 bin 560'dır.

Liselerde 151 bin 613'ü erkek, 127 bin 028'i kadın olmak üzere toplam 278 bin 641 öğretmen görev yapmaktadır.

Tablo 2.2: 2013- 2014 Mesleki teknik eğitimde okul, öğrenci ve öğretmen sayıları (MEB, mili eğitim istatistikleri, örgün eğitim, 2013-2014).

Okul Türleri	Okul/ Kurum	Öğrenci Sayısı			Öğretmen			Derslik
		Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	
Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü (Resmi)	5 592	1 671 398	958 850	712 548	120 731	66 597	54 134	52 509
Endüstri Meslek Lisesi	677	464 430	415 532	48 898	41 300	28 793	12 507	13 936
Anadolu Teknik Lisesi	557	110 865	96 091	14 774	2 224	1 476	748	797
Teknik Lise	506	39 760	33 442	6 318	-	-	-	-
Anadolu Meslek Lisesi	361	57 142	26 943	30 199	2 767	1 168	1 599	1 015
Anadolu Denizcilik Meslek Lisesi	49	9 555	8 909	646	666	430	236	412
Anadolu Denizcilik Teknik Lisesi	11	1 420	1 290	130	-	-	-	-
Denizcilik Meslek Lisesi	9	375	302	73	14	12	2	-
Çok Programlı Lise	907	155 276	93 177	62 099	15 553	8 703	6 850	10 770
Anadolu Tapu Kadastro Meslek Lisesi	1	217	142	75	21	10	11	8
Anadolu Tarım Meslek Lisesi	5	809	475	334	-	-	-	-
Tarım Meslek Lisesi	20	3 518	2 777	741	337	207	130	190
Mesleki ve Teknik Eğitim Merkezi	108	38 290	27 459	10 831	3 375	2 214	1 161	1 655
İkili Meslek Eğitim Merkezi	73	6 460	6 148	312	-	-	-	-
Ziraat Teknik Lisesi	1	-	-	-	-	-	-	-
Kız Meslek Lisesi	482	210 759	2 419	208 340	18 644	6 932	11 712	7 802
Meslek Lisesi	161	64 700	12 090	52 610	5 087	1 690	3 397	1 870
Anadolu Kız Meslek Lisesi	222	43 738	4	43 734	61	30	31	30
Anadolu Kız Teknik Lisesi	34	5 370	-	5 370	-	-	-	-
Kız Teknik Lisesi	99	4 201	37	4 164	-	-	-	-
Ticaret Meslek Lisesi	421	241 811	140 505	101 306	15 202	7 910	7 292	6 874
Anadolu Ticaret Meslek Lisesi	276	57 091	27 529	29 562	1 803	938	865	793
Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi	135	36 259	25 634	10 625	3 301	1 750	1 551	1 681
Anadolu İletişim Meslek Lisesi	30	5 708	1 892	3 816	229	124	105	127
Adalet Meslek Lisesi	56	7 758	3 451	4 307	52	28	24	40
Anadolu Sağlık Meslek Lisesi	391	105 886	32 602	73 284	10 095	4 182	5 913	4 509

Tablo 2.2’de 2013-2014 yılında mesleki teknik ortaöğretime yönelik sayısal veriler yer almaktadır. Tablodaki verilere göre, 2013-2014 eğitim öğretim yılında toplam 25 farklı meslek lisesi türünde 5592 okulda, 958.850 erkek, 712.548’i kız olmak üzere toplam 1671398 öğrenci, 52509 derslikte 54134 kadın ve 66.597 erkek öğretmenler tarafından eğitim almaktadırlar.

Ülkemizde mesleki eğitim bulunması gereken noktada değildir. Ancak son yıllarda bu konuyla ilgili adımlar atılmaya başlamıştır. Atılan bu adımların gençlerin kendi potansiyellerini ortaya çıkaracak, işletmelerin vasıflı eleman ihtiyacını karşılayacak ve nihayetinde ülkemize avantaj oluşturacak şekilde mesleki ve teknik eğitimin yapılandırılması gerekir.

2.5 Türkiye’de Okul Sanayi İşbirliği Uygulamaları

2.5.1 Okul Sanayi İşbirliği Uygulamalarının Tarihsel Gelişimi

Sanayinin gelişmemiş ve çok sınırlı olduğu Cumhuriyetin ilk yıllarında ihtiyaç duyulan elemanları yetiştirme görevi MEB’na yüklenmişti. Ancak teknolojik gelişmeler, meslek alanlarının artması gibi nedenlerden dolayı okul bu görevini yerine getirirken çeşitli zorluklarla karşılaşmaya başladı. Bu zorlukları aşmanın bir yolu olarak okul-sanayi işbirliği görüldü. Okul-sanayi işbirliği, çağdaş anlamda ülkemize ilk olarak 1957-1958 öğretim yılında Malatya Şehit Kemal Özalper Sanat Enstitüsü ile Sümerbank Malatya Pamuklu Sanayi Müessesesi arasında hazırlanan protokol gereğince uygulamaya girmiştir. Uygulama ile öğrencilerin bu işletmede atölye çalışmalarının bir bölümünü yapmaları ve bu kurumlardaki bazı yetkililerin okulda ders vermeleri sağlanmıştır (Külahçı, 1983: 424; Özer, 1976: 150, Akt, mebk12.meb.gov.tr/).

Daha sonra bu çalışmalar proje düzeyinde ele alınmıştır. Bu projelerden ilki 1978-1979 öğretim yılında uygulanan Okul-Sanayi Ortaklaşa Eğitimi (OSANOR) Projesi, diğeri ise Mesleki ve Teknik Eğitim Projesi (METEP)’dir (Celep, 2009: 11). Araştırmanın ilerleyen bölümlerinde bu projelerden bahsedilmektedir.

2.5.2 Okul Sanayi İşbirliğine İlişkin Uygulamalar

Ülkemizde okul-sanayi işbirlikleri örnekleri oldukça azdır. Okul sanayi işbirliğine ilişkin uygulamalar; Okul-Sanayi Ortaklaşa Eğitimi (OSANOR) Projesi, Mesleki ve Teknik Eğitim (METEP) Projesi, Yoğunlaştırılmış Eğitim Uygulaması, Mesleki Eğitim ve Teknik Eğitim Geliştirme (METGE) Projesi ve Mesleki Eğitim Geliştirme (MEGEP) Projesi olmak üzere beş başlık altında açıklanmıştır.

2.5.2.1 Okul-sanayi ortaklaşa eğitimi (OSANOR) projesi

Okul Sanayi Ortaklaşa (OSANOR) Eğitimi bir Proje olarak Milli Eğitim Bakanlığı ile Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, Eğitim Araştırmaları Merkezinin ortaklaşa yürüttükleri bir çalışmadır. Proje Eğitim Bilimleri Fakültesi öğretim üyeleri Prof. Dr. Hıfzı Doğan ve konuşmacı İlhan Akhun tarafından yürütülmüş ve 1978- 1980 yılları arasında Adana, Bursa, İstanbul ve İzmir illerinden deneme okulu olarak seçilen birer endüstri meslek lisesinde uygulanmıştır. Bu okullar Adana Endüstri Meslek Lisesi, Bursa Tophane Endüstri Meslek Lisesi, İstanbul Kartal Endüstri Meslek Lisesi ve İzmir Mithat paşa Endüstri Meslek Lisesidir (Akhun, 1987: 203).

Projenin temel amacı, ekonominin gerektirdiği insan gücünü yetiştirebilmek ve bireylerin mesleki eğitim ihtiyaçlarını karşılayabilmek için eğitim kurumları ile sanayinin işbirliği içinde çalışabileceği bir sistem geliştirmek ve sistemin işleyişini sağlamaktır (Yüksel, 2003: 57). Bu ana çerçeve içinde araştırma, aşağıdaki belirtilen ilkeleri geliştirmeyi ve bunları uygulamayı öngörmektedir; (Doğan, 1983: 250-251).

1. “Mesleki ve teknik eğitiminde yerel düzeyde destek ve eğitime katılma zorunludur.
2. Belirli bir meslek için eğitim ihtiyacı, iş hayatında yapılan çeşitli araştırmalarla saptanır.
3. Mesleki ve teknik eğitim iş hayatında ihtiyaç duyulan personeli eğitmek için gereklidir. Mesleki ve teknik eğitim belirli mesleki standartları korumak kaydıyla okulda, eğitim merkezlerinde, işyerlerinde yapılır.
4. Mesleki ve teknik eğitim, bir meslek için geliştirilmiş programa istekli olan ve bundan yararlanabilecek bireylere uygulandığı zaman daha etkilidir.
5. Mesleki ve teknik eğitimde görev alacak öğretmenlerin belirli yıl sanayi tecrübesine sahip olmaları gerekir.
6. Mesleki ve teknik eğitim programlarında esneklik ve verimlilik esastır. Programlar kısa, yoğun ve normal süreyi kapsayan dilimler şeklinde düzenlenebilir.
7. Mesleki ve teknik eğitim iş hayatındaki ihtiyaçlar esas alınarak geliştirilir.
8. Mesleki ve teknik eğitim programları, öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçları ile çevrede bulunan sanayinin isteklerine cevap verebilir bir yapıda düzenlenmelidir

9. Gerçek üretim koşullarında çalışma mesleki ve teknik eğitim için en iyi laboratuardır.
10. Mesleki ve teknik eğitimin değerlendirilmesinde dikkate alınan en önemli üç ölçüt vardır. Bu ölçütler şunlardır; 1. Öğrencilerin eğitim gördükleri meslek dalında yâda bununla ilgili dallarda çalışma yüzdesi, 2. Bu eğitim görenlerin görmeyenlere göre, o meslekte başarısı, 3. Seçtikleri meslekte eğitilenlerin o meslekten duydukları tatmin duygusudur”.

2.5.2.2 Mesleki ve teknik eğitim (METEP) projesi

Mesleki ve Teknik Eğitim Projesi (METEP), 1982–1983 öğretim yılında, OSANOR projesinin kapsamının genişletilmesi ile uygulamaya konulmuştur. 1982-1983 öğretim yılından itibaren proje kapsamına; 10 endüstri meslek lisesi, 6 kız meslek lisesi, 3 ticaret lisesi, 1 otelcilik ve turizm meslek lisesi, 1 sekreterlik meslek lisesi alınarak METEP adıyla uygulama devam etmiştir. METEP uygulaması, OSANOR projesi çerçevesinde uygulanmıştır (Gürol, 1997: 187, Akt, Adıgüzel ve Berk, 2009: 222).

2.5.2.3 Yoğunlaştırılmış eğitim uygulaması

İşbirliğine dayalı olarak mesleki eğitimde uygulanan bir yöntem de yoğunlaştırılmış eğitimidir. Bu uygulama 1975–1986 yılları arasında uygulanmış olup, endüstrinin yoğun olduğu bölgelerdeki mesleki ve teknik okullarda atölye ve meslek derslerinin bloklaştırılıp, öğrencilerin bir bölümünün atölye öğrenimlerini işyerlerinde yapmaları ve meydana gelen yeni kapasite artışının yeni öğrenci alımıyla doldurulması esasına dayanmaktadır. 1985–1986 öğretim yılında bazı endüstri meslek liselerinde Yoğunlaştırılmış Eğitim Uygulamasına başlanmıştır (MEB, 2012).

2.5.2.4 Mesleki eğitim ve teknik eğitim geliştirme (METGE) projesi

1993 yılında MEB Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü tarafından her bölgeden bir il olmak üzere, yedi ilde pilot Kız Meslek Lisesinde (Bursa, Erzurum, Eskişehir, İzmir, Malatya, Mersin, Trabzon) başlatılmıştır (MEB, 2012).

Projenin ana amacı, “Bölgesel ihtiyaçlara duyarlı, çevrenin katılım ve iş birliğini sağlayan, eğitim ihtiyaçları doğrultusunda modüler öğretim programları geliştirebilen, mesleğe yönelik standartlarını eğitime taşıyabilen, bireysel öğretim (modüler öğretim) yöntemi doğrultusunda kaynak materyal hazırlayabilen,

öğrencileri iş hayatı ve istihdam hakkında bilinçlendiren, mezunları izleyebilen, okulun fiziki kapasite ve donanımını artırarak verimli kullanabilen, ürün, hizmet ve eğitim satarak kaynak yaratabilen daha çağdaş bir okul yapısı ve öğretim sistemi geliştirmesi amaçlanmıştır” (Altınok, 2008: 99).

METGE projesi ile yerel düzeyde mesleki ve teknik eğitime katılmak için okulun yapısında yeni organizasyonlar, okul dışında ise danışma kurulları oluşturulmuştur. Bu organizasyonlar OSANOR projesinde oluşturulan okul yapısına bir çok yönüyle benzerlik göstermektedir (<http://mebk12.meb.gov.tr>).

Proje kapsamında alan için ortak olan işlemler öğretim programlarının ilk sınıflarına yerleştirilmiştir. Bu düzenleme şekli bireylerin alanda genel geçerliği olan becerileri kazanmasını sağladığından gelişen koşullara göre alandaki başka bir mesleğe geçişini kolaylaştırmaktadır. Mesleğe (dala) özgü olan işlemlerin modülleri ise daha sonraki sınıflara yerleştirilmiştir. Önerilen modelde ders havuzu (Teorik/Uygulamalı Meslek Dersleri) dalların özelliğine ve bölgesel farklılıklara göre dersler ve modüller seçilerek oluşturulmuştur. Yani hazırlanan programlarda mesleği oluşturan Teorik/Uygulamalı Meslek Dersleri (mesleğe özel modüller), Alan Ortak Dersler (alan içerisinde ortaklık gösteren modüller) ve Ortak Dersler (tüm meslek eğitiminde ortak olan modüller) şeklinde gruplandırılarak çerçeve programa yansıtılmıştır (Günceoğlu, 2003).

2.5.2.5 Mesleki eğitim geliştirme (MEGEP) projesi

Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi (MEGEP) ise 4 Temmuz 2000 tarihinde, Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Avrupa Birliği arasında yapılan anlaşma kapsamında başlatılmıştır. Bu proje ile iş dünyası ve mesleki ve teknik eğitim veren okullar arasındaki ilişkilerin güçlendirilmesi ve “Ulusal Yeterlik Sistemi”nin oluşturulmasını da içeren bir ulusal reformun uygulanması yoluyla mesleki eğitim sisteminin niteliğinin geliştirilmesi amaçlanmıştır. Sonuçları güncel mesleki-teknik ortaöğretim kurumlarının eğitim programlarının temelini oluşturan MEGEP projesi kapsamında ulusal meslek yeterlikleri belirlenmiş ve mesleki-teknik ortaöğretim, mesleki yeterliklere dayalı modüler sistem doğrultusunda yeniden yapılandırılmıştır. MEGEP projesi kapsamında yapılandırılan modüler sistem temellerini esas olarak 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanununun ilkeleri doğrultusunda, Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planında belirlenen hedeflerden ve

Onaltıncı Millî Eğitim Şûrasında alınan kararlardan almaktadır (Adıgüzel ve Berk, 2009: 222- 223).

Projenin toplam maliyeti: 58.190.000 EURO

Katkısı: Avrupa Birliği katkısı 51.000.000 EURO, Türk H k meti katkısı ise 7.190.000 EURO'dur

Süre: 5 Yıl

Yararlanacak kurum: Milli Eğitim Bakanlığı ile Mesleki Eğitim ve Küçük  l ekli Sanayi Geliştirme Vakfı (MEKSA)

Amacı: Özel sektörün talepleri ve katılımı doğrultusunda Türkiye'deki Mesleki Eğitim ve öğretimin etkinliğini ve kalitesini artırarak, Türk girişimcileri arasında rekabeti artırmak ve onları Avrupa Birliği ile ortak pazara hazırlamaktır. MEGEP, Milli Eğitim Bakanlığı aracılığı ile Türk H k meti'ne, mesleki eğitim ve  ğretim sisteminin, ülkenin sosyo-ekonomik ihtiyaçları ve yaşam boyu öğrenme ilkeleri doğrultusunda modernizasyon ve uyarlanma süreçlerinde destek olmayı hedeflemektedir (Köybaşı, 2009: 119).

Projenin aynı zamanda bu genel hedef kapsamında yakın dönemli hedefleri vardır. Bunlar (<http://meb.gov.tr/>)

Ulusal Yeterlilik Sisteminin oluşturulmasını da içeren bir ulusal reformun uygulanması yoluyla mesleki eğitim sisteminin nitelik ve uygunluğunun geliştirilmesi,

Kamu kurumları, toplumsal ortaklar ve işletmelerin kurumsal kapasitelerinin ulusal, bölgesel ve yerel düzeylerde güçlendirilmesi,

Reform sürecinin uygulanmasına yerel oyuncuların da dâhil edilmesi yoluyla sistemin yerelleşme sürecinin hızlandırılmasıdır.

Proje teknik müşavirlik takımı 30 Eylül 2002 tarihinde vazifeye başlamıştır ve proje etkinlikleri Eylül 2007'ye kadar sürmüştür. MEGEP'in en mühim girişimlerinden biri 2004-2005  ğretim yılında yeni eğitim programlarının sunulması olmuştur. Bu eğitim programları, ulusal yeterlik yönetimi, eğitim standartları ve nitelik teminat sistemi gibi reformun ana öğelerini yansıtmıştır. Eğitim programları, cemiyetin ve iş piyasasının gereksinimleriyle uyumlu olarak merkezi ve yerel düzeylerde geliştirilmeye çalışılmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

MESLEKİ VE TEKNİK ORTAÖĞRETİMDE OKUL - SANAYİ İŞBİRLİĞİ: GELİŞTİRİLMESİNE YÖNELİK ÖĞRETMEN VE SANAYİCİ GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

3.1 Araştırmanın Modeli

Bu araştırma “tarama modeli” olarak tasarlanmıştır. “Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekilde betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Onları herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilmez” (Karasar, 2009: 77).

3.2 Araştırmanın Amacı

Bu araştırma; mesleki ve teknik ortaöğretimde, okul sanayi işbirliğinin geliştirilmesine yönelik öğretmenler ile sanayicilerin görüşlerini incelemek ve tanımlayıcı özelliklerine göre meslek dersleri öğretmenleri ve sanayici görüşlerini değerlendirmek amacındadır.

3.3 Araştırma Soruları

1. Mesleki ve teknik ortaöğretimde okul sanayi işbirliğinin geliştirilmesine yönelik meslek dersi öğretmenlerinin görüşleri nelerdir?
2. Mesleki ve teknik ortaöğretimde okul sanayi işbirliğinin geliştirilmesine yönelik öğretmenlerin görüşleri, tanımlayıcı özelliklerine göre farklılık göstermekte midir?
3. Mesleki ve teknik ortaöğretimde okul sanayi işbirliğinin geliştirilmesine yönelik sanayici görüşleri nelerdir?

4. Mesleki ve teknik ortaöğretimde okul sanayi işbirliğinin geliştirilmesine yönelik sanayicilerin görüşleri, tanımlayıcı özelliklerine göre farklılık göstermekte midir?

3.4 Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini 2014 yılında, Afyonkarahisar ili, merkez ilçede bulunan meslek liselerinde görev yapan meslek dersleri öğretmenleri ve farklı sektörlerde faaliyet gösteren sanayiciler oluşturmaktadır. Örneklem içerisinde il milli eğitim Müdürlüğünden edinilen bilgilere göre 460 meslek lisesi öğretmeni bulunmaktadır. Örneklem büyüklüğünün belirlenmesinde (Salant ve Dillman, 1994: 55);

$$n = N \cdot t^2 \cdot p \cdot q / d^2 \cdot (N-1) + t^2 \cdot p \cdot q$$

N: Hedef kitledeki birey sayısı

n: Örneklem alınacak birey sayısı

p: İncelenen olayın görülüş sıklığı (gerçekleşme olasılığı)

q: İncelenen olayın görülmeyiş sıklığı (gerçekleşmeme olasılığı)

t: Belirli bir anlamlılık düzeyinde, t tablosuna göre bulunan teorik değer

d: Olayın görülüş sıklığına göre kabul edilen $\pm$ örneklem hatasıdır”.

formülü kullanılarak homojen bir yapıda olmayan bu evren için % 98 güven aralığında $\pm$ % 10 örneklem hatası ile gerekli örneklem büyüklüğü $n = 104$ olarak hesaplanmıştır. Bu doğrultuda 104 öğretmene anketler uygulanmıştır. Öğretmenlerle sanayiciler arasındaki dengeyi sağlamak adına 104 sanayiciye de anketler uygulanmış ancak 96 sanayiciden kullanılabilir anket formu elde edilmiştir.

3.5 Veri Toplama Araçları

Araştırmada veriler anket yöntemiyle toplanmıştır. Araştırma için öğretmenlere yönelik ve sanayicilere yönelik olmak üzere, iki ayrı anket formu oluşturulmuştur. Öğretmen anket formunda, 5 tanımlayıcı soru ve 5’li likert tipinde 16 madde yer almaktadır. Sanayici anket formunda ise 5 tanımlayıcı soru ve 5’li likert tipinde 13 madde yer almaktadır. Likert ölçeğe güvenilirlik analizi yapılmış ve güvenilirlik katsayısının 0,817 olduğu belirlenmiştir.

3.6 Verilerin İstatistiksel Analizi

Araştırmada elde edilen veriler SPSS (Statistical Package for Social Sciences) for Windows 21.0 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Verileri değerlendirilirken tanımlayıcı istatistiksel metotları (Sayı, Yüzde, Ortalama, Standart sapma) kullanılmıştır.

Niceliksel verilerin karşılaştırılmasında iki grup arasındaki farkı Man Whitney-U, ikiden fazla grup durumunda parametrelerin gruplar arası karşılaştırmalarında Kruskal Wallis testi ve farklılığa neden olan grubun tespitinde Man Whitney-U testi kullanılmıştır.

3.7 Araştırmanın Varsayımları

1. Araştırmaya katılan meslek dersi öğretmenleri ve sanayiciler anketlere samimi ve içten yanıtlar vermişlerdir.
2. Araştırmada kullanılan ölçeklerin katılımcıların orta öğretimde okul sanayi işbirliğine yönelik görüşlerini belirlemede yeterli olduğu varsayılmıştır.

3.8 Araştırmanın Sınırlılıkları

1. 2013-2014 eğitim öğretim yılında Afyon ili merkez ilçedeki meslek dersleri öğretmenleri ve araştırmaya katılan sanayicilerle,
2. Araştırmada kullanılan veri toplama aracıyla,
3. Verilerin çözümlenmesinde kullanılan istatistiki yöntemlerle sınırlıdır.

3.9 Araştırmanın Bulguları

3.9.1 Öğretmenlerden Elde Edilen Bulgular

Bu başlık altında, araştırmaya katılan öğretmenlerden ölçekler yoluyla toplanan verilerin analizi sonucunda elde edilen bulgular yer almaktadır. Elde edilen bulgulara dayalı olarak açıklama ve yorumlar yapılmıştır.

Tablo 3.1:Araştırmaya katılan öğretmenlerin tanımlayıcı özellikler.

Tablolar	Gruplar	Frekans(n)	Yüzde (%)
Yaş	22-30 Yaş	8	7,7
	31-40 Yaş	44	42,3
	41-50 Yaş	46	44,2
	51 ve üzeri	6	5,8
	Toplam	104	100,0
Cinsiyet	Kadın	18	17,3
	Erkek	86	82,7
	Toplam	104	100,0
Branş	Bilişim Teknolojileri	18	17,3
	Elektrik Elektronik	28	26,9
	Endüstriyel Otomasyon	18	17,3
	Gıda	14	13,5
	Kimya	8	7,7
	Mobilya	10	9,6
	Tesisat ve İklimlendirme	8	7,7
	Toplam	104	100,0
Deneyim	1-5 Yıl	8	7,7
	6-10 Yıl	12	11,5
	11-15 Yıl	26	25,0
	16-20 Yıl	28	26,9
	21 Yıl ve üzeri	30	28,8
	Toplam	104	100,0
Koordinatörlük Yapma Durumu	Evet	98	94,2
	Hayır	6	5,8
	Toplam	104	100,0

Öğretmenlerin yaş değişkenine göre 8'i (%7,7) 22-30 yaş, 44'ü (%42,3) 31-40 yaş, 46'sı (%44,2) 41-50 yaş, 6'sı (%5,8) 51 ve üzeri olarak dağılmaktadır.

Öğretmenlerin cinsiyet değişkenine göre 18'i (%17,3) kadın, 86'sı (%82,7) erkek olarak dağılmaktadır.

Öğretmenlerin branş değişkenine göre 18'i (%17,3) bilişim teknolojileri, 28'i (%26,9) elektrik elektronik, 18'i (%17,3) endüstriyel otomasyon, 14'ü (%13,5) gıda, 8'i (%7,7) kimya, 10'u (%9,6) mobilya, 8'i (%7,7) tesisat ve iklimlendirme olarak dağılmaktadır.

Öğretmenlerin deneyim değişkenine göre 8'i (%7,7) 1-5 yıl, 12'si (%11,5) 6-10 yıl, 26'sı (%25,0) 11-15 yıl, 28'i (%26,9) 16-20 yıl, 30'u (%28,8) 21 yıl ve üzeri olarak dağılmaktadır.

Öğretmenlerin koordinatörlük yapma durumu değişkenine göre 98'i (%94,2) evet, 6'sı (%5,8) hayır olarak dağılmaktadır.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin Okul sanayi işbirliğinin geliştirilmesi ile ilgili ifadelerine verdiği cevapların dağılımları Tablo 3.2'de görülmektedir.

Tablo 3.2: Öğretmenlerin okul sanayi işbirliğinin geliştirilmesi ile ilgili ifadelerine verdiği cevapların dağılımları.

	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Tamamen Katılıyorum			
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	Ort	Ss
Sanayici ve Okuldaki Meslek Öğretmenlerinin Bir Araya Gelmeleri Gerekmemektedir.	0	0,0	2	1,9	6	5,8	28	26,9	68	65,4	4,560	0,694
Ticaret Odası ve Esnaf Odaları İle İletişim İçerisinde Olunmalıdır.	0	0,0	6	5,8	4	3,8	36	34,6	58	55,8	4,400	0,819
Sanayicilerin Öğrencilerden Mesleki Anlamda Beklentilerini Okul Yönetimine İletmesi Gerekir.	0	0,0	0	0,0	4	3,8	30	28,8	70	67,3	4,630	0,558
Okuldaki Derslerin Daha Çok Uygulamaya Yönelik Olması Gerekir.	2	1,9	0	0,0	0	0,0	28	26,9	74	71,2	4,650	0,679
Öğrencilerin Yetenekleri Doğrultusunda Bölümlere Yerleştirilmesi Gerekir.	0	0,0	2	1,9	2	1,9	26	25,0	74	71,2	4,650	0,620
Öğrencilerin Hangi Bölüme Uygun Olduğu Yapılan Uygulamaları Sınavla Belirlenmelidir.	0	0,0	6	5,8	2	1,9	42	40,4	54	51,9	4,380	0,792
Öğrencilerin Stajlarının Daha verimli Olmasına Yönelik Sanayicilerle İşbirliği Yapılmalıdır.	2	1,9	0	0,0	2	1,9	34	32,7	66	63,5	4,560	0,722
Öğrencilere Koordinatör Öğretmenleri Seçme Şansı verilmelidir	24	23,1	30	28,8	24	23,1	12	11,5	14	13,5	2,630	1,322
Staj Yapılacak İşletmeye Öğrenciyle Öğretmen Birlikte Gitmelidir.	18	17,3	22	21,2	6	5,8	34	32,7	24	23,1	3,230	1,456
Öğrencilerin Aldıkları Eğitimle Yapacakları Stajın Aynı Doğrultuda Olması Gerekir.	0	0,0	4	3,8	8	7,7	34	32,7	58	55,8	4,400	0,795
Öğrencilerin Staj Yaptıkları İş Yerinde Kişisel Becerilerini Sergileme İmkânı Bulabilmelidirler.	0	0,0	0	0,0	4	3,8	54	51,9	46	44,2	4,400	0,566
Okulda verilen Teorik Bilgileri Stajda Uygulama İmkânı Bulabilmelidirler.	0	0,0	0	0,0	4	3,8	54	51,9	46	44,2	4,400	0,566
Sanayicilerin De Zaman Zaman Okula Gelerek Stajer Öğrencileri Ziyaret Etmesi Gerekir.	2	1,9	6	5,8	20	19,2	30	28,8	46	44,2	4,080	1,021
Sanayicilerin De Zaman Zaman Okula Gelerek Okuldaki Derslere Katılmaları Sağlanmalıdır.	0	0,0	24	23,1	20	19,2	34	32,7	26	25,0	3,600	1,102
Öğrencilerin Okulda verilen Bilgi ve Becerileri İş Ortamında Kullanmayı ve Uygulamayı Öğrenmesi Sağlanmalıdır.	0	0,0	0	0,0	4	3,8	60	57,7	40	38,5	4,350	0,553
Koordinatör Öğretmenlerin İşletmelerde Meslek Eğitimi Hususunda İşletme Yetkililerine Yeterli Rehberlik Çalışması Yapması Sağlanmalıdır.	0	0,0	0	0,0	12	11,5	50	48,1	42	40,4	4,290	0,664

Araştırmaya katılan öğretmenlerin okul sanayi işbirliğinin geliştirilmesi ile ilgili ifadelerine verdiği cevaplar incelendiğinde;

Sanayici ve Okuldaki Meslek Öğretmenlerinin Bir Araya Gelmeleri Gerekmetedir ifadesine öğretmenlerin, %1,9'u (n=2) katılmıyorum, %5,8'i (n=6) kararsızım, %26,9'u (n=28) katılıyorum, %65,4'ü (n=68) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin *Sanayici Ve Okuldaki Meslek Öğretmenlerinin Bir Araya Gelmeleri Gerekmetedir* ifadesine çok yüksek ($4,560 \pm 0,694$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

Ticaret Odası ve Esnaf Odaları İle İletişim İçerisinde Olunmalıdır ifadesine öğretmenlerin, %5,8'i (n=6) katılmıyorum, %3,8'i (n=4) kararsızım, %34,6'sı (n=36) katılıyorum, %55,8'i (n=58) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin “ticaret odası ve esnaf odaları ile iletişim içerisinde olunmalıdır.” ifadesine çok yüksek ($4,400 \pm 0,819$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

Sanayicilerin Öğrencilerden Mesleki Anlamda Beklentilerini Okul Yönetimine İletmesi Gerekir ifadesine öğretmenlerin, %3,8'i (n=4) kararsızım, %28,8'i (n=30) katılıyorum, %67,3'ü (n=70) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin “sanayicilerin öğrencilerden mesleki anlamda beklentilerini okul yönetimine iletmesi gerekir.” ifadesine çok yüksek ($4,630 \pm 0,558$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

Okuldaki Derslerin Daha Çok Uygulamaya Yönelik Olması Gerekir ifadesine öğretmenlerin, %1,9'u (n=2) kesinlikle katılmıyorum, %26,9'u (n=28) katılıyorum, %71,2'si (n=74) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin “okuldaki derslerin daha çok uygulamaya yönelik olması gerekir.” ifadesine çok yüksek ($4,650 \pm 0,679$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

Öğrencilerin Yetenekleri Doğrultusunda Bölümlere Yerleştirilmesi Gerekir ifadesine öğretmenlerin, %1,9'u (n=2) katılmıyorum, %1,9'u (n=2) kararsızım, %25,0'ı (n=26) katılıyorum, %71,2'si (n=74) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin “öğrencilerin yetenekleri doğrultusunda bölümlere yerleştirilmesi gerekir.” ifadesine çok yüksek ($4,650 \pm 0,620$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

Öğrencilerin Hangi Bölüme Uygun Olduğu Yapılan Uygulamaları Sınavla Belirlenmelidir. ifadesine öğretmenlerin, %5,8'i (n=6) katılmıyorum, %1,9'u (n=2) kararsızım, %40,4'ü (n=42) katılıyorum, %51,9'u (n=54) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin “öğrencilerin hangi bölüme uygun olduğu yapılan

uygulamaları sınavla belirlenmelidir.” ifadesine çok yüksek ($4,380 \pm 0,792$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

Öğrencilerin Stajlarının Daha verimli Olmasına Yönelik Sanayicilerle İşbirliği Yapılmalıdır ifadesine öğretmenlerin, %1,9'u (n=2) kesinlikle katılmıyorum, %1,9'u (n=2) kararsızım, %32,7'si (n=34) katılıyorum, %63,5'i (n=66) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin “öğrencilerin stajlarının daha verimli olmasına yönelik sanayicilerle işbirliği yapılmalıdır.” ifadesine çok yüksek ($4,560 \pm 0,722$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

Öğrencilere Koordinatör Öğretmenleri Seçme Şansı verilmelidir ifadesine öğretmenlerin, %23,1'i (n=24) kesinlikle katılmıyorum, %28,8'i (n=30) katılmıyorum, %23,1'i (n=24) kararsızım, %11,5'i (n=12) katılıyorum, %13,5'i (n=14) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin “öğrencilere koordinatör öğretmenleri seçme şansı verilmelidir” ifadesine orta ($2,630 \pm 1,322$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

Staj Yapılacak İşletmeye Öğrenciyle Öğretmen Birlikte Gitmelidir ifadesine öğretmenlerin, %17,3'ü (n=18) kesinlikle katılmıyorum, %21,2'si (n=22) katılmıyorum, %5,8'i (n=6) kararsızım, %32,7'si (n=34) katılıyorum, %23,1'i (n=24) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin “staj yapılacak işletmeye öğrenciyle öğretmen birlikte gitmelidir.” ifadesine orta ($3,230 \pm 1,456$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

Öğrencilerin Aldıkları Eğitimle Yapacakları Stajın Aynı Doğrultuda Olması Gerekir ifadesine öğretmenlerin, %3,8'i (n=4) katılmıyorum, %7,7'si (n=8) kararsızım, %32,7'si (n=34) katılıyorum, %55,8'i (n=58) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin “öğrencilerin aldıkları eğitimle yapacakları stajın aynı doğrultuda olması gerekir.” ifadesine çok yüksek ($4,400 \pm 0,795$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

Öğrencilerin Staj Yaptıkları İş Yerinde Kişisel Becerilerini Sergileme İmkânı Bulabilmelidirler ifadesine öğretmenlerin, %3,8'i (n=4) kararsızım, %51,9'u (n=54) katılıyorum, %44,2'si (n=46) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin “öğrencilerin staj yaptıkları iş yerinde kişisel becerilerini sergileme imkânı bulabilmelidirler.” ifadesine çok yüksek ($4,400 \pm 0,566$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

Okulda verilen Teorik Bilgileri Stajda Uygulama İmkânı Bulabilmelidirler ifadesine öğretmenlerin, %3,8'i (n=4) kararsızım, %51,9'u (n=54) katılıyorum, %44,2'si (n=46) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin “okulda verilen teorik bilgileri stajda uygulama imkânı bulabilmelidirler.” ifadesine çok yüksek ($4,400 \pm 0,566$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

Sanayicilerin De Zaman Zaman Okula Gelerek Stajer Öğrencileri Ziyaret Etmesi Gerekir ifadesine öğretmenlerin, %1,9'u (n=2) kesinlikle katılmıyorum, %5,8'i (n=6) katılmıyorum, %19,2'si (n=20) kararsızım, %28,8'i (n=30) katılıyorum, %44,2'si (n=46) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin “sanayicilerin de zaman zaman okula gelerek stajyer öğrencileri ziyaret etmesi gerekir.” ifadesine yüksek ($4,080 \pm 1,021$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

Sanayicilerin De Zaman Zaman Okula Gelerek Okuldaki Derslere Katılmaları Sağlanmalıdır ifadesine öğretmenlerin, %23,1'i (n=24) katılmıyorum, %19,2'si (n=20) kararsızım, %32,7'si (n=34) katılıyorum, %25,0'ı (n=26) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin “sanayicilerin de zaman zaman okula gelerek okuldaki derslere katılmaları sağlanmalıdır.” ifadesine yüksek ($3,600 \pm 1,102$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

Öğrencilerin Okulda verilen Bilgi ve Becerileri İş Ortamında Kullanmayı ve Uygulamayı Öğrenmesi Sağlanmalıdır ifadesine öğretmenlerin, %3,8'i (n=4) kararsızım, %57,7'si (n=60) katılıyorum, %38,5'i (n=40) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin “öğrencilerin okulda verilen bilgi ve becerileri iş ortamında kullanmayı ve uygulamayı öğrenmesi sağlanmalıdır.” ifadesine çok yüksek ($4,350 \pm 0,553$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

Koordinatör Öğretmenlerin İşletmelerde Meslek Eğitimi Hususunda İşletme Yetkililerine Yeterli Rehberlik Çalışması Yapması Sağlanmalıdır ifadesine öğretmenlerin, %11,5'i (n=12) kararsızım, %48,1'i (n=50) katılıyorum, %40,4'ü (n=42) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin “koordinatör öğretmenlerin işletmelerde meslek eğitimi hususunda işletme yetkililerine yeterli rehberlik çalışması yapması sağlanmalıdır.” ifadesine çok yüksek ($4,290 \pm 0,664$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

Tablo 3.3:Öğretmenlerin okul sanayi işbirliğinin geliştirilmesi ile ilgili görüşlerinin branşlarına göre ortalamaları.

	Grup	N	Ort	Ss	KW	p	Fark
Sanayici ve Okuldaki Meslek Öğretmenlerinin Bir Araya Gelmeleri Gerekmetedir.	1-Bilişim Teknolojileri	18	4,440	0,705	16,327	0,012	2 > 1 2 > 3 2 > 6 2 > 7
	2-Elektrik Elektronik	28	4,860	0,525			
	3-Endüstriyel Otomasyon	18	4,440	0,511			
	4-Gıda	14	4,710	0,469			
	5-Kimya	8	4,750	0,463			
	6-Mobilya	10	4,200	0,789			
	7-Tesisat ve İklimlendirme	8	4,000	1,309			
Ticaret Odası ve Esnaf Odaları İle İletişim İçerisinde Olunmalıdır.	1-Bilişim Teknolojileri	18	4,220	0,647	19,379	0,004	2 > 1 5 > 1 2 > 3 2 > 4 2 > 6 2 > 7 3 > 6 5 > 6
	2-Elektrik Elektronik	28	4,710	0,810			
	3-Endüstriyel Otomasyon	18	4,560	0,511			
	4-Gıda	14	4,140	1,027			
	5-Kimya	8	4,750	0,463			
	6-Mobilya	10	3,800	1,033			
	7-Tesisat ve İklimlendirme	8	4,250	0,886			
Sanayicilerin Öğrencilerden Mesleki Anlamda Beklentilerini Okul Yönetimine İletmesi Gerekir.	1-Bilişim Teknolojileri	18	4,330	0,686	27,972	0,000	2 > 1 4 > 1 2 > 3 2 > 6 3 > 6 4 > 6 5 > 6 7 > 6
	2-Elektrik Elektronik	28	4,930	0,262			
	3-Endüstriyel Otomasyon	18	4,560	0,511			
	4-Gıda	14	4,860	0,363			
	5-Kimya	8	4,750	0,463			
	6-Mobilya	10	4,000	0,667			
	7-Tesisat ve İklimlendirme	8	4,750	0,463			
Okuldaki Derslerin Daha Çok Uygulamaya Yönelik Olması Gerekir.	1-Bilişim Teknolojileri	18	4,560	0,511	19,725	0,003	3 > 1 5 > 1 3 > 2 2 > 6 3 > 4 3 > 6 3 > 7 5 > 4 5 > 6 5 > 7
	2-Elektrik Elektronik	28	4,570	1,069			
	3-Endüstriyel Otomasyon	18	5,000	0,000			
	4-Gıda	14	4,570	0,514			
	5-Kimya	8	5,000	0,000			
	6-Mobilya	10	4,400	0,516			
	7-Tesisat ve İklimlendirme	8	4,500	0,535			
Öğrencilerin Yetenekleri Doğrultusunda Bölümlere Yerleştirilmesi Gerekir.	1-Bilişim Teknolojileri	18	4,440	0,511	16,578	0,011	2 > 1 4 > 1 5 > 1 2 > 6 4 > 6 5 > 6
	2-Elektrik Elektronik	28	4,790	0,418			
	3-Endüstriyel Otomasyon	18	4,560	0,984			
	4-Gıda	14	4,860	0,363			
	5-Kimya	8	5,000	0,000			
	6-Mobilya	10	4,200	0,789			
	7-Tesisat ve İklimlendirme	8	4,750	0,463			

Tablo 3.3 (Devam): Öğretmenlerin okul sanayi işbirliğinin geliştirilmesi ile ilgili görüşlerinin branşlarına göre ortalamaları.

	Grup	N	Ort	Ss	KW	p	Fark
Öğrencilerin Hangi Bölüme Uygun Olduğu Yapılan Uygulamaları Sınavla Belirlenmelidir.	1-Bilişim Teknolojileri	18	4,110	0,900	20,406	0,002	3 > 1
	2-Elektrik Elektronik	28	4,500	0,839			2 > 6
	3-Endüstriyel Otomasyon	18	4,780	0,428			2 > 7
	4-Gıda	14	4,430	1,089			3 > 6
	5-Kimya	8	4,500	0,535			3 > 7
	6-Mobilya	10	4,000	0,000			4 > 6
	7-Tesisat ve İklimlendirme	8	4,000	0,756			5 > 6
Öğrencilerin Stajlarının Daha verimli Olmasına Yönelik Sanayicilerle İşbirliği Yapılmalıdır.	1-Bilişim Teknolojileri	18	4,560	0,705	10,927	0,091	
	2-Elektrik Elektronik	28	4,790	0,418			
	3-Endüstriyel Otomasyon	18	4,220	1,263			
	4-Gıda	14	4,710	0,469			
	5-Kimya	8	4,750	0,463			
	6-Mobilya	10	4,400	0,516			
	7-Tesisat ve İklimlendirme	8	4,250	0,463			
Öğrencilere Koordinatör Öğretmenleri Seçme Şansı verilmelidir	1-Bilişim Teknolojileri	18	2,330	1,085	8,582	0,198	
	2-Elektrik Elektronik	28	3,000	1,587			
	3-Endüstriyel Otomasyon	18	1,890	0,583			
	4-Gıda	14	2,860	1,406			
	5-Kimya	8	2,750	1,165			
	6-Mobilya	10	3,000	1,333			
	7-Tesisat ve İklimlendirme	8	2,750	1,581			
Staj Yapılacak İşletmeye Öğrenciyle Öğretmen Birlikte Gitmelidir.	1-Bilişim Teknolojileri	18	3,110	1,132	9,948	0,127	
	2-Elektrik Elektronik	28	3,290	1,652			
	3-Endüstriyel Otomasyon	18	3,670	1,534			
	4-Gıda	14	3,430	1,453			
	5-Kimya	8	2,000	1,309			
	6-Mobilya	10	3,600	1,075			
	7-Tesisat ve İklimlendirme	8	2,750	1,389			
Öğrencilerin Aldıkları Eğitimle Yapacakları Stajın Aynı Doğrultuda Olması Gerekir.	1-Bilişim Teknolojileri	18	4,110	0,758	21,295	0,002	2 > 1
	2-Elektrik Elektronik	28	4,790	0,568			2 > 3
	3-Endüstriyel Otomasyon	18	4,560	0,511			2 > 6
	4-Gıda	14	4,570	0,514			2 > 7
	5-Kimya	8	4,250	1,389			3 > 6
	6-Mobilya	10	4,000	0,667			4 > 6
	7-Tesisat ve İklimlendirme	8	3,750	1,165			
Öğrencilerin Staj Yaptıkları İş Yerinde Kişisel Becerilerini Sergileme İmkânı Bulabilmelidirler.	1-Bilişim Teknolojileri	18	4,220	0,428	33,341	0,000	2 > 1
	2-Elektrik Elektronik	28	4,710	0,600			3 > 1
	3-Endüstriyel Otomasyon	18	4,560	0,511			5 > 1
	4-Gıda	14	4,290	0,469			1 > 6
	5-Kimya	8	4,750	0,463			2 > 4
	6-Mobilya	10	3,800	0,422			2 > 6
	7-Tesisat ve İklimlendirme	8	4,000	0,000			2 > 7
	1-Bilişim Teknolojileri	18	4,220	0,428			3 > 6
	2-Elektrik Elektronik	28	4,710	0,460			3 > 7
	3-Endüstriyel Otomasyon	18	4,330	0,686			5 > 4
	4-Gıda	14	4,430	0,514			4 > 6
	5-Kimya	8	4,750	0,463			5 > 6
	6-Mobilya	10	4,000	0,667			5 > 7
	7-Tesisat ve İklimlendirme	8	4,000	0,000			

Tablo 3.3 (Devam): Öğretmenlerin okul sanayi işbirliğinin geliştirilmesi ile ilgili görüşlerinin branşlarına göre ortalamaları.

Sanayicilerin De Zaman Zaman Okula Gelerek Stajer Öğrencileri Ziyaret Etmesi Gerekir.	1-Bilişim Teknolojileri	18	3,440	1,294	25,994	0,000	2 > 1
	2-Elektrik Elektronik	28	4,500	0,839			3 > 1
	3-Endüstriyel Otomasyon	18	4,330	0,485			5 > 1
	4-Gıda	14	3,860	0,864			2 > 4
	5-Kimya	8	5,000	0,000			2 > 6
	6-Mobilya	10	3,600	0,516			2 > 7
	7-Tesisat ve İklimlendirme	8	3,500	1,604			5 > 3 3 > 6 5 > 4 5 > 6 5 > 7
Sanayicilerin De Zaman Zaman Okula Gelerek Okuldaki Derslere Katılmaları Sağlanmalıdır.	1-Bilişim Teknolojileri	18	3,440	1,097	23,008	0,001	2 > 1
	2-Elektrik Elektronik	28	4,360	0,731			2 > 3
	3-Endüstriyel Otomasyon	18	3,330	0,970			2 > 4
	4-Gıda	14	3,430	1,089			2 > 6
	5-Kimya	8	3,750	1,389			2 > 7
	6-Mobilya	10	3,000	1,155			
	7-Tesisat ve İklimlendirme	8	2,750	0,886			
Öğrencilerin Okulda verilen Bilgi ve Becerileri İş Ortamında Kullanmayı ve Uygulamayı Öğrenmesi Sağlanmalıdır.	1-Bilişim Teknolojileri	18	4,220	0,428	62,973	0,000	2 > 1
	2-Elektrik Elektronik	28	4,930	0,262			5 > 1
	3-Endüstriyel Otomasyon	18	4,110	0,323			1 > 6
	4-Gıda	14	4,140	0,363			2 > 3
	5-Kimya	8	4,750	0,463			2 > 4
	6-Mobilya	10	3,600	0,516			2 > 6
	7-Tesisat ve İklimlendirme	8	4,000	0,000			2 > 7 5 > 3 3 > 6 5 > 4 4 > 6 5 > 6 5 > 7 7 > 6
Koordinatör Öğretmenlerin İşletmelerde Meslek Eğitimi Hususunda İşletme Yetkililerine Yeterli Rehberlik Çalışması Yapması Sağlanmalıdır.	1-Bilişim Teknolojileri	18	4,220	0,647	20,608	0,002	5 > 1
	2-Elektrik Elektronik	28	4,500	0,745			2 > 3
	3-Endüstriyel Otomasyon	18	4,110	0,583			2 > 4
	4-Gıda	14	4,140	0,363			2 > 6
	5-Kimya	8	5,000	0,000			5 > 3
	6-Mobilya	10	4,000	0,667			5 > 4
	7-Tesisat ve İklimlendirme	8	4,000	0,756			5 > 6 5 > 7

Araştırmaya katılan öğretmenlerin branşlarına göre okul sanayi işbirliğinin geliştirilmesi ile ilgili görüşlerin farklılık gösterip göstermediğini incelemek amacıyla Kruskal Wallis H-Testi yapılmıştır. Test sonucunda “öğrencilerin stajlarının daha verimli olmasına yönelik sanayicilerle işbirliği yapılmalıdır.”, *Öğrencilere Koordinatör Öğretmenleri Seçme Şansı Verilmelidir, Staj Yapılacak İşletmeye Öğrenciyle Öğretmen Birlikte Gitmelidir* önermeleri dışında görüşlerinin

branşlarına göre farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($p < 0.05$). Farklılıkların hangi branşlardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan Mann Whitney U testi sonucunda, branşı elektrik- elektronik olan öğretmenler “öğrencilerin stajlarının daha verimli olmasına yönelik sanayicilerle işbirliği yapılmalıdır.”, “öğrencilere koordinatör öğretmenleri seçme şansı verilmelidir”, “staj yapılacak işletmeye öğrenciyle öğretmen birlikte gitmelidir.” dışındaki önermelere diğer tüm branşlardaki öğretmenlerden daha fazla katıldıkları belirlenmiştir.

Tablo 3.4: Öğretmenlerin okul sanayi işbirliğinin geliştirilmesi ile ilgili görüşlerinin deneyimlerine göre ortalamaları.

Grup	N	Ort	Ss	KW	p	Fark
Sanayici ve Okuldaki Meslek Öğretmenlerinin Bir Araya Gelmeleri Gerekmetedir.	1-1-5 Yıl	8	4,750	0,463	7,482	0,112
	2-6-10 Yıl	12	4,500	0,798		
	3-11-15 Yıl	26	4,690	0,471		
	4-16-20 Yıl	28	4,360	0,621		
	5-21 Yıl ve üzeri	30	4,600	0,894		
Ticaret Odası ve Esnaf Odaları İle İletişim İçerisinde Olunmalıdır.	1-1-5 Yıl	8	4,750	0,463	9,127	0,058
	2-6-10 Yıl	12	4,000	0,603		
	3-11-15 Yıl	26	4,460	0,859		
	4-16-20 Yıl	28	4,360	0,826		
	5-21 Yıl ve üzeri	30	4,470	0,900		
Sanayicilerin Öğrencilerden Mesleki Anlamda Beklentilerini Okul Yönetimine İletmesi Gerekir.	1-1-5 Yıl	8	4,750	0,463	17,472	0,002
	2-6-10 Yıl	12	4,170	0,718		
	3-11-15 Yıl	26	4,850	0,368		
	4-16-20 Yıl	28	4,430	0,634		
	5-21 Yıl ve üzeri	30	4,800	0,407		
Okuldaki Derslerin Daha Çok Uygulamaya Yönelik Olması Gerekir.	1-1-5 Yıl	8	4,500	0,535	12,371	0,015
	2-6-10 Yıl	12	4,330	0,492		
	3-11-15 Yıl	26	4,850	0,368		
	4-16-20 Yıl	28	4,710	0,460		
	5-21 Yıl ve üzeri	30	4,600	1,037		
Öğrencilerin Yetenekleri Doğrultusunda Bölümlere Yerleştirilmesi Gerekir.	1-1-5 Yıl	8	4,250	1,389	10,146	0,038
	2-6-10 Yıl	12	4,330	0,492		
	3-11-15 Yıl	26	4,770	0,430		
	4-16-20 Yıl	28	4,790	0,568		
	5-21 Yıl ve üzeri	30	4,670	0,479		
Öğrencilerin Hangi Bölüme Uygun Olduğu Yapılan Uygulamaları Sınavla Belirlenmelidir.	1-1-5 Yıl	8	4,750	0,463	10,365	0,035
	2-6-10 Yıl	12	3,830	0,937		
	3-11-15 Yıl	26	4,540	0,508		
	4-16-20 Yıl	28	4,500	0,839		
	5-21 Yıl ve üzeri	30	4,270	0,868		
Öğrencilerin Stajlarının Daha verimli Olmasına Yönelik Sanayicilerle İşbirliği Yapılmalıdır.	1-1-5 Yıl	8	4,000	1,852	7,768	0,100
	2-6-10 Yıl	12	4,330	0,778		
	3-11-15 Yıl	26	4,690	0,471		
	4-16-20 Yıl	28	4,790	0,418		
	5-21 Yıl ve üzeri	30	4,470	0,507		

Tablo 3.4 (Devam): Öğretmenlerin okul sanayi işbirliğinin geliştirilmesi ile ilgili görüşlerinin deneyimlerine göre ortalamaları.

	Grup	N	Ort	Ss	KW	p	Fark
Öğrencilere Koordinatör Öğretmenleri Seçme Şansı verilmelidir	1-1-5 Yıl	8	3,000	1,512	6,617	0,158	
	2-6-10 Yıl	12	2,170	0,937			
	3-11-15 Yıl	26	2,150	1,047			
	4-16-20 Yıl	28	2,930	1,464			
	5-21 Yıl ve üzeri	30	2,870	1,383			
Staj Yapılacak İşletmeye Öğrenciyle Öğretmen Birlikte Gitmelidir.	1-1-5 Yıl	8	3,750	1,753	7,418	0,115	
	2-6-10 Yıl	12	3,830	0,937			
	3-11-15 Yıl	26	2,850	1,377			
	4-16-20 Yıl	28	3,500	1,528			
	5-21 Yıl ve üzeri	30	2,930	1,461			
Öğrencilerin Aldıkları Eğitimle Yapacakları Stajın Aynı Doğrultuda Olması Gerekir.	1-1-5 Yıl	8	4,250	0,886	6,482	0,166	
	2-6-10 Yıl	12	4,170	0,718			
	3-11-15 Yıl	26	4,690	0,471			
	4-16-20 Yıl	28	4,210	0,957			
	5-21 Yıl ve üzeri	30	4,470	0,819			
Öğrencilerin Staj Yaptıkları İş Yerinde Kişisel Becerilerini Sergileme İmkânı Bulabilmelidirler.	1-1-5 Yıl	8	4,750	0,463	4,048	0,400	
	2-6-10 Yıl	12	4,330	0,492			
	3-11-15 Yıl	26	4,460	0,508			
	4-16-20 Yıl	28	4,360	0,621			
	5-21 Yıl ve üzeri	30	4,330	0,606			
Okulda verilen Teorik Bilgileri Stajda Uygulama İmkânı Bulabilmelidirler.	1-1-5 Yıl	8	4,250	0,886	7,268	0,122	
	2-6-10 Yıl	12	4,330	0,492			
	3-11-15 Yıl	26	4,620	0,496			
	4-16-20 Yıl	28	4,210	0,568			
	5-21 Yıl ve üzeri	30	4,470	0,507			
Sanayicilerin De Zaman Zaman Okula Gelerek Stajer Öğrencileri Ziyaret Etmesi Gerekir.	1-1-5 Yıl	8	4,250	0,886	1,442	0,837	
	2-6-10 Yıl	12	3,830	1,267			
	3-11-15 Yıl	26	4,230	0,992			
	4-16-20 Yıl	28	4,070	0,813			
	5-21 Yıl ve üzeri	30	4,000	1,174			
Sanayicilerin De Zaman Zaman Okula Gelerek Okuldaki Derslere Katılmaları Sağlanmalıdır.	1-1-5 Yıl	8	4,500	0,535	7,465	0,113	
	2-6-10 Yıl	12	3,170	1,115			
	3-11-15 Yıl	26	3,540	1,174			
	4-16-20 Yıl	28	3,640	1,062			
	5-21 Yıl ve üzeri	30	3,530	1,106			
Öğrencilerin Okulda verilen Bilgi ve Becerileri İş Ortamında Kullanmayı ve Uygulamayı Öğrenmesi Sağlanmalıdır.	1-1-5 Yıl	8	4,750	0,463	14,588	0,006	1 > 4 3 > 4
	2-6-10 Yıl	12	4,330	0,492			
	3-11-15 Yıl	26	4,540	0,508			
	4-16-20 Yıl	28	4,070	0,466			
	5-21 Yıl ve üzeri	30	4,330	0,606			
Koordinatör Öğretmenlerin İşletmelerde Meslek Eğitimi Hususunda İşletme Yetkililerine Yeterli Rehberlik Çalışması Yapması Sağlanmalıdır.	1-1-5 Yıl	8	4,250	0,886	2,170	0,705	
	2-6-10 Yıl	12	4,170	0,718			
	3-11-15 Yıl	26	4,310	0,618			
	4-16-20 Yıl	28	4,210	0,568			
	5-21 Yıl ve üzeri	30	4,400	0,724			

Araştırmaya katılan öğretmenlerin deneyimlerine göre okul sanayi işbirliğinin geliştirilmesi ile ilgili görüşlerin farklılık gösterip göstermediğini incelemek amacıyla Kruskal Wallis H-Testi yapılmıştır. Test sonucunda *Sanayicilerin Öğrencilerden Mesleki Anlamda Beklentilerini Okul Yönetimine İletmesi Gerekir, Okuldaki Derslerin Daha Çok Uygulamaya Yönelik Olması Gerekir, Öğrencilerin Yetenekleri Doğrultusunda Bölümlere Yerleştirilmesi Gerekir, Öğrencilerin Hangi Bölüme Uygun Olduğu Yapılan Uygulamaları Sınavla Belirlenmelidir ve Öğrencilerin Okulda verilen Bilgi ve Becerileri İş Ortamında Kullanmayı ve Uygulamayı Öğrenmesi Sağlanmalıdır* önermeleriyle ilgili görüşlerinin deneyimlerine göre farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($p < 0.05$). Farklılıkların hangi deneyim grubundan kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan Mann Whitney U testi sonucunda, 11-15 yıl mesleki deneyime sahip olan öğretmenlerin adı geçen önermelere katılım düzeylerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Tablo 3.5: Öğretmenlerin okul sanayi işbirliğinin geliştirilmesi ile ilgili görüşlerinin yaşlarına göre ortalamaları.

	Grup	N	Ort	Ss	KW	p	Fark
Sanayici ve Okuldaki Meslek Öğretmenlerinin Bir Araya Gelmeleri Gerekmetedir.	1-22-30 Yaş	8	4,500	0,926	3,302	0,347	
	2-31-40 Yaş	44	4,730	0,451			
	3-41-50 Yaş	46	4,430	0,779			
	4-51 ve üzeri	6	4,330	1,033			
Ticaret Odası ve Esnaf Odaları İle İletişim İçerisinde Olunmalıdır.	1-22-30 Yaş	8	4,250	0,886	0,527	0,913	
	2-31-40 Yaş	44	4,550	0,504			
	3-41-50 Yaş	46	4,350	0,924			
	4-51 ve üzeri	6	4,000	1,549			
Sanayicilerin Öğrencilerden Mesleki Anlamda Beklentilerini Okul Yönetimine İletmesi Gerekir.	1-22-30 Yaş	8	4,250	0,886	2,878	0,411	
	2-31-40 Yaş	44	4,730	0,451			
	3-41-50 Yaş	46	4,610	0,577			
	4-51 ve üzeri	6	4,670	0,516			
Okuldaki Derslerin Daha Çok Uygulamaya Yönelik Olması Gerekir.	1-22-30 Yaş	8	4,250	0,463	9,322	0,025	2 > 1 3 > 1
	2-31-40 Yaş	44	4,770	0,424			
	3-41-50 Yaş	46	4,740	0,444			
	4-51 ve üzeri	6	3,670	2,066			
Öğrencilerin Yetenekleri Doğrultusunda Bölümlere Yerleştirilmesi Gerekir.	1-22-30 Yaş	8	4,750	0,463	3,796	0,284	
	2-31-40 Yaş	44	4,550	0,730			
	3-41-50 Yaş	46	4,700	0,553			
	4-51 ve üzeri	6	5,000	0,000			
Öğrencilerin Hangi Bölüme Uygun Olduğu Yapılan Uygulamaları Sınavla Belirlenmelidir.	1-22-30 Yaş	8	4,500	0,535	0,014	1,000	
	2-31-40 Yaş	44	4,410	0,726			
	3-41-50 Yaş	46	4,390	0,774			
	4-51 ve üzeri	6	4,000	1,549			
Öğrencilerin Stajlarının Daha verimli Olmasına Yönelik Sanayicilerle İşbirliği Yapılmalıdır.	1-22-30 Yaş	8	4,250	0,886	1,764	0,623	
	2-31-40 Yaş	44	4,550	0,901			
	3-41-50 Yaş	46	4,610	0,493			
	4-51 ve üzeri	6	4,670	0,516			

Tablo 3.5 (Devam): Öğretmenlerin okul sanayi işbirliğinin geliştirilmesi ile ilgili görüşlerinin yaşlarına göre ortalamaları.

	Grup	N	Ort	Ss	KW	p	Fark
Öğrencilere Koordinatör Öğretmenleri Seçme Şansı verilmelidir	1-22-30 Yaş	8	3,250	1,165	11,915	0,008	1 > 2
	2-31-40 Yaş	44	2,270	1,227			1 > 4
	3-41-50 Yaş	46	3,000	1,333			3 > 2
	4-51 ve üzeri	6	1,670	1,033			3 > 4
Staj Yapılacak İşletmeye Öğrenciyle Öğretmen Birlikte Gitmelidir.	1-22-30 Yaş	8	3,500	1,604	4,780	0,189	
	2-31-40 Yaş	44	3,320	1,410			
	3-41-50 Yaş	46	3,260	1,437			
	4-51 ve üzeri	6	2,000	1,549			
Öğrencilerin Aldıkları Eğitimle Yapacakları Stajın Aynı Doğrultuda Olması Gerekir.	1-22-30 Yaş	8	4,500	0,535	5,054	0,168	
	2-31-40 Yaş	44	4,450	0,663			
	3-41-50 Yaş	46	4,260	0,953			
	4-51 ve üzeri	6	5,000	0,000			
Öğrencilerin Staj Yaptıkları İş Yerinde Kişisel Becerilerini Sergileme İmkânı Bulabilmelidirler.	1-22-30 Yaş	8	4,500	0,535	2,792	0,425	
	2-31-40 Yaş	44	4,500	0,506			
	3-41-50 Yaş	46	4,300	0,553			
	4-51 ve üzeri	6	4,330	1,033			
Okulda verilen Teorik Bilgileri Stajda Uygulama İmkânı Bulabilmelidirler.	1-22-30 Yaş	8	4,250	0,463	5,202	0,158	
	2-31-40 Yaş	44	4,500	0,591			
	3-41-50 Yaş	46	4,300	0,553			
	4-51 ve üzeri	6	4,670	0,516			
Sanayicilerin De Zaman Zaman Okula Gelerek Stajyer Öğrencileri Ziyaret Etmesi Gerekir.	1-22-30 Yaş	8	4,000	1,069	4,822	0,185	
	2-31-40 Yaş	44	4,270	0,973			
	3-41-50 Yaş	46	3,870	1,046			
	4-51 ve üzeri	6	4,330	1,033			
Sanayicilerin de Zaman Zaman Okula Gelerek Okuldaki Derslere Katılmaları Sağlanmalıdır.	1-22-30 Yaş	8	3,500	1,195	5,275	0,153	
	2-31-40 Yaş	44	3,730	1,107			
	3-41-50 Yaş	46	3,390	1,064			
	4-51 ve üzeri	6	4,330	1,033			
Öğrencilerin Okulda verilen Bilgi ve Becerileri İş Ortamında Kullanmayı ve Uygulamayı Öğrenmesi Sağlanmalıdır.	1-22-30 Yaş	8	4,500	0,535	9,504	0,023	2 > 3
	2-31-40 Yaş	44	4,450	0,589			4 > 3
	3-41-50 Yaş	46	4,170	0,486			
	4-51 ve üzeri	6	4,670	0,516			
Koordinatör Öğretmenlerin İşletmelerde Meslek Eğitimi Hususunda İşletme Yetkililerine Yeterli Rehberlik Çalışması Yapması Sağlanmalıdır.	1-22-30 Yaş	8	4,500	0,535	1,920	0,589	
	2-31-40 Yaş	44	4,320	0,708			
	3-41-50 Yaş	46	4,220	0,593			
	4-51 ve üzeri	6	4,330	1,033			

Araştırmaya katılan öğretmenlerin yaşlarına göre okul sanayi işbirliğinin geliştirilmesi ile ilgili görüşlerin farklılık gösterip göstermediğini incelemek amacıyla Kruskal Wallis H-Testi yapılmıştır. Test sonucunda *Okuldaki Derslerin Daha Çok Uygulamaya Yönelik Olması Gerekir, Öğrencilere Koordinatör Öğretmenleri Seçme Şansı verilmelidir ve Öğrencilerin Okulda verilen Bilgi ve Becerileri İş Ortamında Kullanmayı ve Uygulamayı Öğrenmesi Sağlanmalıdır.* Önermeleriyle ilgili görüşlerinin yaşlarına göre farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($p < 0.05$). Farklılıkların hangi yaşlardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan Mann Whitney U testi sonucunda, 31-40 yaş aralığındaki öğretmenler “Okuldaki

Derslerin Daha Çok Uygulamaya Yönelik Olması Gerekir önermesine, 41-50 yaş aralığındaki öğretmenler *Öğrencilere Koordinatör Öğretmenleri Seçme Şansı* verilmelidir önermesine ve 51 yaş ve üzerindeki öğretmenler *Öğrencilerin Okulda verilen Bilgi ve Becerileri İş Ortamında Kullanmayı ve Uygulamayı Öğrenmesi Sağlanmalıdır* önermesine katılım düzeylerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Tablo 3.6: Öğretmenlerin okul sanayi işbirliğinin geliştirilmesi ile ilgili görüşlerinin cinsiyetlerine göre ortalamaları.

	Grup	N	Ort	Ss	MW	p
Sanayici ve Okuldaki Meslek Öğretmenlerinin Bir Araya Gelmeleri Gerekmetedir.	Kadın	18	4,560	0,705	772,000	0,984
	Erkek	86	4,560	0,696		
Ticaret Odası ve Esnaf Odaları İle İletişim İçerisinde Olunmalıdır.	Kadın	18	4,000	0,970	534,000	0,020
	Erkek	86	4,490	0,763		
Sanayicilerin Öğrencilerden Mesleki Anlamda Beklentilerini Okul Yönetimine İletmesi Gerekir.	Kadın	18	4,670	0,686	702,000	0,450
	Erkek	86	4,630	0,532		
Okuldaki Derslerin Daha Çok Uygulamaya Yönelik Olması Gerekir.	Kadın	18	4,440	0,511	534,000	0,009
	Erkek	86	4,700	0,704		
Öğrencilerin Yetenekleri Doğrultusunda Bölümlere Yerleştirilmesi Gerekir.	Kadın	18	4,670	0,485	744,000	0,744
	Erkek	86	4,650	0,647		
Öğrencilerin Hangi Bölüme Uygun Olduğu Yapılan Uygulamaları Sınavla Belirlenmelidir.	Kadın	18	4,330	0,970	760,000	0,893
	Erkek	86	4,400	0,756		
Öğrencilerin Stajlarının Daha verimli Olmasına Yönelik Sanayicilerle İşbirliği Yapılmalıdır.	Kadın	18	4,440	0,705	680,000	0,338
	Erkek	86	4,580	0,727		
Öğrencilere Koordinatör Öğretmenleri Seçme Şansı verilmelidir	Kadın	18	2,890	1,323	658,000	0,306
	Erkek	86	2,580	1,324		
Staj Yapılacak İşletmeye Öğrenciyle Öğretmen Birlikte Gitmelidir.	Kadın	18	3,220	1,517	764,000	0,929
	Erkek	86	3,230	1,453		
Öğrencilerin Aldıkları Eğitimle Yapacakları Stajın Aynı Doğrultuda Olması Gerekir.	Kadın	18	4,440	0,705	770,000	0,969
	Erkek	86	4,400	0,816		
Öğrencilerin Staj Yaptıkları İş Yerinde Kişisel Becerilerini Sergileme İmkânı Bulabilmelidirler.	Kadın	18	4,440	0,511	752,000	0,830
	Erkek	86	4,400	0,580		
Okulda verilen Teorik Bilgileri Stajda Uygulama İmkânı Bulabilmelidirler.	Kadın	18	4,560	0,511	652,000	0,233
	Erkek	86	4,370	0,575		
Sanayicilerin De Zaman Zaman Okula Gelerek Stajyer Öğrencileri Ziyaret Etmesi Gerekir.	Kadın	18	3,670	0,970	540,000	0,032
	Erkek	86	4,160	1,016		
Sanayicilerin De Zaman Zaman Okula Gelerek Okuldaki Derslere Katılmaları Sağlanmalıdır.	Kadın	18	3,670	1,188	736,000	0,735
	Erkek	86	3,580	1,090		
Öğrencilerin Okulda verilen Bilgi ve Becerileri İş Ortamında Kullanmayı ve Uygulamayı Öğrenmesi Sağlanmalıdır.	Kadın	18	4,560	0,511	598,000	0,081
	Erkek	86	4,300	0,555		
Koordinatör Öğretmenlerin İşletmelerde Meslek Eğitimi Hususunda İşletme Yetkililerine Yeterli Rehberlik Çalışması Yapması Sağlanmalıdır.	Kadın	18	4,330	0,686	738,000	0,733
	Erkek	86	4,280	0,662		

Araştırmaya katılan öğretmenlerin cinsiyetlerine göre okul sanayi işbirliğinin geliştirilmesi ile ilgili görüşlerin farklılık gösterip göstermediğini incelemek amacıyla Mann Whitney U-Testi yapılmıştır. Test sonucunda erkek öğretmenlerin *Ticaret Odası ve Esnaf Odaları İle İletişim İçerisinde Olunmalıdır, Okuldaki Derslerin Daha Çok Uygulamaya Yönelik Olması Gerekir ve Sanayicilerin de Zaman Zaman Okula Gelerek Stajyer Öğrencileri Ziyaret Etmesi Gerekir* önermelerine kadın öğretmenlerden daha fazla katıldıkları belirlenmiştir ($p < 0.05$).

Tablo 3.7: Öğretmenlerin okul sanayi işbirliğinin geliştirilmesi ile ilgili görüşlerinin koordinatörlük yapma durumlarına göre ortalamaları.

	Grup	N	Ort	Ss	MW	p
Sanayici ve Okuldaki Meslek Öğretmenlerinin Bir Araya Gelmeleri Gerekmetedir.	Evet	98	4,570	0,703	210,000	0,162
	Hayır	6	4,330	0,516		
Ticaret Odası ve Esnaf Odaları İle İletişim İçerisinde Olunmalıdır.	Evet	98	4,370	0,830	156,000	0,030
	Hayır	6	5,000	0,000		
Sanayicilerin Öğrencilerden Mesleki Anlamda Beklentilerini Okul Yönetimine İletmesi Gerekir.	Evet	98	4,650	0,558	196,000	0,095
	Hayır	6	4,330	0,516		
Okuldaki Derslerin Daha Çok Uygulamaya Yönelik Olması Gerekir.	Evet	98	4,630	0,694	204,000	0,111
	Hayır	6	5,000	0,000		
Öğrencilerin Yetenekleri Doğrultusunda Bölümlere Yerleştirilmesi Gerekir.	Evet	98	4,690	0,506	252,000	0,459
	Hayır	6	4,000	1,549		
Öğrencilerin Hangi Bölüme Uygun Olduğu Yapılan Uygulamaları Sınavla Belirlenmelidir.	Evet	98	4,350	0,801	144,000	0,019
	Hayır	6	5,000	0,000		
Öğrencilerin Stajlarının Daha verimli Olmasına Yönelik Sanayicilerle İşbirliği Yapılmalıdır.	Evet	98	4,610	0,530	268,000	0,667
	Hayır	6	3,670	2,066		
Öğrencilere Koordinatör Öğretmenleri Seçme Şansı verilmelidir	Evet	98	2,630	1,295	278,000	0,819
	Hayır	6	2,670	1,862		
Staj Yapılacak İşletmeye Öğrenciyle Öğretmen Birlikte Gitmelidir.	Evet	98	3,120	1,431	54,000	0,001
	Hayır	6	5,000	0,000		
Öğrencilerin Aldıkları Eğitimle Yapacakları Stajın Aynı Doğrultuda Olması Gerekir.	Evet	98	4,390	0,808	248,000	0,471
	Hayır	6	4,670	0,516		
Öğrencilerin Staj Yaptıkları İş Yerinde Kişisel Becerilerini Sergileme İmkânı Bulabilmelidirler.	Evet	98	4,390	0,568	220,000	0,241
	Hayır	6	4,670	0,516		
Okulda verilen Teorik Bilgileri Stajda Uygulama İmkânı Bulabilmelidirler.	Evet	98	4,430	0,537	210,000	0,183
	Hayır	6	4,000	0,894		
Sanayicilerin De Zaman Zaman Okula Gelerek Stajyer Öğrencileri Ziyaret Etmesi Gerekir.	Evet	98	4,060	1,044	272,000	0,744
	Hayır	6	4,330	0,516		
Sanayicilerin De Zaman Zaman Okula Gelerek Okuldaki Derslere Katılmaları Sağlanmalıdır.	Evet	98	3,590	1,129	294,000	1,000
	Hayır	6	3,670	0,516		
Öğrencilerin Okulda verilen Bilgi ve Becerileri İş Ortamında Kullanmayı ve Uygulamayı Öğrenmesi Sağlanmalıdır.	Evet	98	4,370	0,563	186,000	0,082
	Hayır	6	4,000	0,000		
Koordinatör Öğretmenlerin İşletmelerde Meslek Eğitimi Hususunda İşletme Yetkililerine Yeterli Rehberlik Çalışması Yapması Sağlanmalıdır.	Evet	98	4,310	0,680	204,000	0,166
	Hayır	6	4,000	0,000		

Araştırmaya katılan öğretmenlerin koordinatörlük yapma durumlarına göre Okul Sanayi İşbirliğinin Geliştirilmesi İle İlgili Görüşlerin farklılık gösterip

göstermediğini incelemek amacıyla Mann Whitney U-Testi yapılmıştır. Test sonucunda *Ticaret Odası ve Esnaf Odaları İle İletişim İçerisinde Olunmalıdır. Okuldaki Öğrencilerin Hangi Bölüme Uygun Olduğu Yapılan Uygulamaları Sınavla Belirlenmelidir ve Sanayicilerin Staj Yapılacak İşletmeye Öğrenciyle Öğretmen Birlikte Gitmelidir* önermelerine koordinatörlük yapmayan öğretmenlerin daha fazla katıldıkları belirlenmiştir ($p<0.05$).

3.9.2 Sanayicilerden Ulaşılan Bulgular

Bu başlık altında, araştırmaya katılan sanayici ölçekler yoluyla toplanan verilerin analizi sonucunda elde edilen bulgular yer almaktadır. Elde edilen bulgulara dayalı olarak açıklama ve yorumlar yapılmıştır.

Tablo 3.8: Araştırmaya katılan sanayicilerin tanımlayıcı özellikleri.

Tablolar	Gruplar	Frekans(n)	Yüzde (%)
Yaş	22-30 Yaş	14	14,6
	31-40 Yaş	30	31,2
	41-50 Yaş	36	37,5
	51 ve üzeri	16	16,7
	Toplam	96	100,0
Cinsiyet	Kadın	6	6,2
	Erkek	90	93,8
	Toplam	96	100,0
Sektör	Bilişim Teknolojileri	12	12,5
	Elektrik Elektronik	20	20,8
	Endüstriyel Otomasyon	18	18,8
	Gıda	16	16,7
	Kimya	6	6,2
	Mobilya	14	14,6
	Tesisat ve İklimlendirme	10	10,4
	Toplam	96	100,0
Öğrenci	Evet	92	95,8
	Hayır	4	4,2
	Toplam	96	100,0
Şu An Öğrenci	Evet	88	91,7
	Hayır	8	8,3
	Toplam	96	100,0

Sanayici yaş değişkenine göre 14'ü (%14,6) 22-30 yaş, 30'u (%31,2) 31-40 yaş, 36'sı (%37,5) 41-50 yaş, 16'sı (%16,7) 51 ve üzeri olarak dağılmaktadır.

Sanayici cinsiyet değişkenine göre 6'sı (%6,2) kadın, 90'ı (%93,8) erkek olarak dağılmaktadır.

Sanayici sektör değişkenine göre 12'si (%12,5) bilişim teknolojileri, 20'si (%20,8) elektrik elektronik, 18'i (%18,8) endüstriyel otomasyon, 16'sı (%16,7) gıda, 6'sı (%6,2) kimya, 14'ü (%14,6) mobilya, 10'u (%10,4) tesisat ve iklimlendirme olarak dağılmaktadır.

Sanayici öğrenci değişkenine göre 92'si (%95,8) evet, 4'ü (%4,2) hayır olarak dağılmaktadır.

Sanayici şu an öğrenci değişkenine göre 88'i (%91,7) evet, 8'i (%8,3) hayır olarak dağılmaktadır.

Araştırmaya katılan sanayici Okul sanayi işbirliğinin geliştirilmesi ile ilgili ifadelerine verdiği cevapların dağılımları Tablo 4.9'da görülmektedir.

Tablo 3.9:Sanayicilerin okul sanayi işbirliğinin geliştirilmesi ile ilgili ifadelerine verdiği cevapların dağılımları.

	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Tamamen Katılıyorum			
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	Ort	Ss
Sanayici ve Okuldaki Meslek Öğretmenlerinin Bir Araya Gelmeleri Gerekmemektedir.	6	6,2	6	6,2	2	2,1	38	39,6	44	45,8	4,130	1,136
Ticaret Odası ve Esnaf Odaları İle İletişim İçerisine Girilerek Bize Ulaşılmalıdır.	2	2,1	6	6,2	6	6,2	34	35,4	48	50,0	4,250	0,973
Mesleki Anlamda Beklentilerimizi Okul Yönetimine İletilebilmemiz Sağlanmalıdır.	4	4,2	0	0,0	8	8,3	34	35,4	50	52,1	4,310	0,944
Okuldaki Derslerin Daha Çok Uygulamaya Yönelik Olması Gerekir.	2	2,1	0	0,0	2	2,1	34	35,4	58	60,4	4,520	0,740
Öğrencilerin Stajlarının Daha verimli Olmasına Yönelik Bizimle İyi İletişim Kurulmalıdır.	4	4,2	4	4,2	0	0,0	36	37,5	52	54,2	4,330	0,991
Staj Yapacak Öğrenciler İlk Gün Öğretmenleriyle Birlikte Gelmelidir.	8	8,3	8	8,3	6	6,2	38	39,6	36	37,5	3,900	1,235
Öğrencilerin Aldıkları Eğitimle Yapacakları Stajın Aynı Doğrultuda Olması Gerekir.	2	2,1	0	0,0	10	10,4	32	33,3	52	54,2	4,370	0,837
Öğrenciler Staj Yaparlarken Kişisel Becerilerini Sergileme İmkânı Bulabilmelidirler	2	2,1	0	0,0	6	6,2	38	39,6	50	52,1	4,400	0,788
Okulda verilen Teorik Bilgileri Stajda Uygulama İmkânı Bulabilmelidirler.	2	2,1	0	0,0	6	6,2	42	43,8	46	47,9	4,350	0,781
Zaman Zaman Okula Giderek Stajyer Öğrencileri Ziyaret Etmemiz Sağlanmalıdır.	2	2,1	10	10,4	12	12,5	50	52,1	22	22,9	3,830	0,970
Zaman Zaman Okula Gelerek Okuldaki Derslere Katılma İmkânımız Olmalıdır.	2	2,1	18	18,8	28	29,2	34	35,4	14	14,6	3,420	1,023
Öğrencilerin Okulda verilen Bilgi ve Becerileri İş Ortamında Kullanmayı ve Uygulamayı Öğrenmesi Sağlanmalıdır.	2	2,1	0	0,0	12	12,5	40	41,7	42	43,8	4,250	0,834
Koordinatör Öğretmenlerin İşletmelerde Meslek Eğitimi Hususunda Bizlere Yeterli Rehberlik Çalışması Yapması Sağlanmalıdır.	2	2,1	4	4,2	12	12,5	44	45,8	34	35,4	4,080	0,914

Araştırmaya katılan sanayici okul sanayi işbirliğinin geliştirilmesi ile ilgili ifadelerine verdiği cevaplar incelendiğinde;

Sanayici ve Okuldaki Meslek Öğretmenlerinin Bir Araya Gelmeleri Gerekmetedir. ifadesine sanayici, %6,2'si (n=6) kesinlikle katılmıyorum, %6,2'si (n=6) katılmıyorum, %2,1'i (n=2) kararsızım, %39,6'sı (n=38) katılıyorum, %45,8'i (n=44) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. Sanayicilerin *Sanayici Ve Okuldaki Meslek Öğretmenlerinin Bir Araya Gelmeleri Gerekmetedir* ifadesine yüksek ($4,130 \pm 1,136$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

Ticaret Odası ve Esnaf Odaları İle İletişim İçerisine Girilerek Bize Ulaşılmalıdır. ifadesine sanayici, %2,1'i (n=2) kesinlikle katılmıyorum, %6,2'si (n=6) katılmıyorum, %6,2'si (n=6) kararsızım, %35,4'ü (n=34) katılıyorum, %50,0'ı (n=48) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. Sanayicilerin “ticaret odası ve esnaf odaları ile iletişim içerisine girilerek bize ulaşılmalıdır.” ifadesine çok yüksek ($4,250 \pm 0,973$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

Mesleki Anlamda Beklentilerimizi Okul Yönetimine İletebilmemiz Sağlanmalıdır. ifadesine sanayici, %4,2'si (n=4) kesinlikle katılmıyorum, %8,3'ü (n=8) kararsızım, %35,4'ü (n=34) katılıyorum, %52,1'i (n=50) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. Sanayicilerin “mesleki anlamda beklentilerimizi okul yönetimine iletebilmemiz sağlanmalıdır.” ifadesine çok yüksek ($4,310 \pm 0,944$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

Okuldaki Derslerin Daha Çok Uygulamaya Yönelik Olması Gerekir. ifadesine sanayici, %2,1'i (n=2) kesinlikle katılmıyorum, %2,1'i (n=2) kararsızım, %35,4'ü (n=34) katılıyorum, %60,4'ü (n=58) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. Sanayicilerin “okuldaki derslerin daha çok uygulamaya yönelik olması gerekir.” ifadesine çok yüksek ($4,520 \pm 0,740$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

Öğrencilerin Stajlarının Daha verimli Olmasına Yönelik Bizimle İyi İletişim Kurulmalıdır. ifadesine sanayici, %4,2'si (n=4) kesinlikle katılmıyorum, %4,2'si (n=4) katılmıyorum, %37,5'i (n=36) katılıyorum, %54,2'si (n=52) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. Sanayicilerin “öğrencilerin stajlarının daha verimli olmasına yönelik bizimle iyi iletişim kurulmalıdır.” ifadesine çok yüksek ($4,330 \pm 0,991$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

Staj Yapacak Öğrenciler İlk Gün Öğretmenleriyle Birlikte Gelmelidir. ifadesine sanayici, %8,3'ü (n=8) kesinlikle katılmıyorum, %8,3'ü (n=8)

katılmıyorum, %6,2'si (n=6) kararsızım, %39,6'sı (n=38) katılıyorum, %37,5'i (n=36) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. Sanayicilerin “staj yapacak öğrenciler ilk gün öğretmenleriyle birlikte gelmelidir.” ifadesine yüksek ($3,900 \pm 1,235$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

Öğrencilerin Aldıkları Eğitimle Yapacakları Stajın Aynı Doğrultuda Olması Gerekir. ifadesine sanayici, %2,1'i (n=2) kesinlikle katılmıyorum, %10,4'ü (n=10) kararsızım, %33,3'ü (n=32) katılıyorum, %54,2'si (n=52) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. Sanayicilerin *Öğrencilerin Aldıkları Eğitimle Yapacakları Stajın Aynı Doğrultuda Olması Gerekir* ifadesine çok yüksek ($4,370 \pm 0,837$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

Öğrenciler Staj Yaparlarken Kişisel Becerilerini Sergileme İmkânı Bulabilmelidirler ifadesine sanayici, %2,1'i (n=2) kesinlikle katılmıyorum, %6,2'si (n=6) kararsızım, %39,6'sı (n=38) katılıyorum, %52,1'i (n=50) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. Sanayicilerin *Öğrenciler Staj Yaparlarken Kişisel Becerilerini Sergileme İmkânı Bulabilmelidirler* ifadesine çok yüksek ($4,400 \pm 0,788$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

Okulda verilen Teorik Bilgileri Stajda Uygulama İmkânı Bulabilmelidirler ifadesine sanayici, %2,1'i (n=2) kesinlikle katılmıyorum, %6,2'si (n=6) kararsızım, %43,8'i (n=42) katılıyorum, %47,9'u (n=46) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. Sanayicilerin “okulda verilen teorik bilgileri stajda uygulama imkânı bulabilmelidirler.” ifadesine çok yüksek ($4,350 \pm 0,781$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

Zaman Zaman Okula Giderek Stajyer Öğrencileri Ziyaret Etmemiz Sağlanmalıdır ifadesine sanayici, %2,1'i (n=2) kesinlikle katılmıyorum, %10,4'ü (n=10) katılmıyorum, %12,5'i (n=12) kararsızım, %52,1'i (n=50) katılıyorum, %22,9'u (n=22) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. Sanayicilerin “zaman zaman okula giderek stajyer öğrencileri ziyaret etmemiz sağlanmalıdır.” ifadesine yüksek ($3,830 \pm 0,970$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

Zaman Zaman Okula Gelerek Okuldaki Derslere Katılma İmkanımız Olmalıdır ifadesine Sanayicilerin, %2,1'i (n=2) kesinlikle katılmıyorum, %18,8'i (n=18) katılmıyorum, %29,2'si (n=28) kararsızım, %35,4'ü (n=34) katılıyorum, %14,6'sı (n=14) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. *Sanayici Zaman Zaman Okula*

Gelerek Okuldaki Derslere Katılma İmkanımız Olmalıdır ifadesine yüksek ($3,420 \pm 1,023$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

Öğrencilerin Okulda verilen Bilgi ve Becerileri İş Ortamında Kullanmayı ve Uygulamayı Öğrenmesi Sağlanmalıdır ifadesine sanayici, %2,1'i (n=2) kesinlikle katılmıyorum, %12,5'i (n=12) kararsızım, %41,7'si (n=40) katılıyorum, %43,8'i (n=42) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. Sanayicilerin “öğrencilerin okulda verilen bilgi ve becerileri iş ortamında kullanmayı ve uygulamayı öğrenmesi sağlanmalıdır.” ifadesine çok yüksek ($4,250 \pm 0,834$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

Koordinatör Öğretmenlerin İşletmelerde Meslek Eğitimi Hususunda Bizlere Yeterli Rehberlik Çalışması Yapması Sağlanmalıdır ifadesine sanayici, %2,1'i (n=2) kesinlikle katılmıyorum, %4,2'si (n=4) katılmıyorum, %12,5'i (n=12) kararsızım, %45,8'i (n=44) katılıyorum, %35,4'ü (n=34) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. Sanayicilerin “koordinatör öğretmenlerin işletmelerde meslek eğitimi hususunda bizlere yeterli rehberlik çalışması yapması sağlanmalıdır.” ifadesine yüksek ($4,080 \pm 0,914$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

Tablo 3.10: Sanayicilerin okul sanayi işbirliğinin geliştirilmesi ile ilgili görüşlerinin sektörlerine göre ortalamaları.

	Grup	N	Ort	Ss	KW	p	Fark
Sanayici ve Okuldaki Meslek Öğretmenlerinin Bir Araya Gelmeleri Gerekmetedir.	1-Bilişim Teknolojileri	12	2,500	1,567	31,652	0,000	2 > 1
	2-Elektrik Elektronik	20	4,700	0,470			3 > 1
	3-Endüstriyel Otomasyon	18	4,670	0,485			4 > 1
	4-Gıda	16	4,500	0,516			5 > 1
	5-Kimya	6	4,330	0,516			7 > 1
	6-Mobilya	14	3,290	1,326			2 > 6
	7-Tesisat ve İklimlendirme	10	4,400	0,516			3 > 6
Ticaret Odası ve Esnaf Odaları İle İletişim İçerisine Girilerek Bize Ulaşılmalıdır.	1-Bilişim Teknolojileri	12	2,670	1,155	37,231	0,000	4 > 6
	2-Elektrik Elektronik	20	4,800	0,410			5 > 1
	3-Endüstriyel Otomasyon	18	4,560	0,511			6 > 1
	4-Gıda	16	4,380	0,885			7 > 1
	5-Kimya	6	4,670	0,516			2 > 6
	6-Mobilya	14	3,860	0,864			3 > 6
	7-Tesisat ve İklimlendirme	10	4,600	0,516			5 > 6
Mesleki Anlamda Beklentilerimizi Okul Yönetimine İletibilmemiz Sağlanmalıdır.	1-Bilişim Teknolojileri	12	3,830	1,403	8,822	0,184	7 > 6
	2-Elektrik Elektronik	20	4,200	1,281			
	3-Endüstriyel Otomasyon	18	4,670	0,485			
	4-Gıda	16	4,500	0,730			
	5-Kimya	6	4,000	0,894			
	6-Mobilya	14	4,140	0,663			
	7-Tesisat ve İklimlendirme	10	4,600	0,516			
Okuldaki Derslerin Daha Çok Uygulamaya Yönelik Olması Gerekir.	1-Bilişim Teknolojileri	12	4,330	1,557	4,043	0,671	
	2-Elektrik Elektronik	20	4,600	0,503			
	3-Endüstriyel Otomasyon	18	4,560	0,511			
	4-Gıda	16	4,620	0,500			
	5-Kimya	6	4,670	0,516			
	6-Mobilya	14	4,290	0,726			
	7-Tesisat ve İklimlendirme	10	4,600	0,516			
Staj Yapacak Öğrenciler İlk Gün Öğretmenleriyle Birlikte Gelmelidir.	1-Bilişim Teknolojileri	12	2,830	1,403	17,132	0,009	2 > 1
	2-Elektrik Elektronik	20	4,300	0,801			3 > 1
	3-Endüstriyel Otomasyon	18	4,330	0,485			5 > 1
	4-Gıda	16	3,620	1,628			7 > 1
	5-Kimya	6	4,330	0,516			7 > 6
	6-Mobilya	14	3,290	1,541			
	7-Tesisat ve İklimlendirme	10	4,600	0,516			
Öğrencilerin Stajlarının Daha verimli Olmasına Yönelik Bizimle İyi İletişim Kurulmalıdır.	1-Bilişim Teknolojileri	12	4,500	1,168	6,602	0,359	
	2-Elektrik Elektronik	20	4,300	1,218			
	3-Endüstriyel Otomasyon	18	4,560	0,511			
	4-Gıda	16	4,500	0,516			
	5-Kimya	6	3,670	2,066			
	6-Mobilya	14	4,000	0,961			
	7-Tesisat ve İklimlendirme	10	4,400	0,516			
Öğrencilerin Aldıkları Eğitimle Yapacakları Stajın Aynı Doğrultuda Olması Gerekir.	1-Bilişim Teknolojileri	12	4,000	1,477	8,241	0,221	
	2-Elektrik Elektronik	20	4,700	0,470			
	3-Endüstriyel Otomasyon	18	4,560	0,511			
	4-Gıda	16	4,380	0,719			
	5-Kimya	6	4,000	0,894			
	6-Mobilya	14	4,000	0,961			
	7-Tesisat ve İklimlendirme	10	4,600	0,516			

Tablo 3.10 (Devam): Sanayicilerin okul sanayi işbirliğinin geliştirilmesi ile ilgili görüşlerinin sektörlerine göre ortalamaları.

Öğrenciler Staj Yaparlarken Kişisel Becerilerini Sergileme İmkânı Bulabilmelidirler	1-Bilişim Teknolojileri	12	4,000	1,477	12,645	0,049	2 > 4 2 > 5 2 > 6 2 > 7 3 > 6
	2-Elektrik Elektronik	20	4,800	0,410			
	3-Endüstriyel Otomasyon	18	4,560	0,511			
	4-Gıda	16	4,380	0,719			
	5-Kimya	6	4,330	0,516			
	6-Mobilya	14	4,000	0,784			
	7-Tesisat ve İklimlendirme	10	4,400	0,516			
Okulda verilen Teorik Bilgileri Stajda Uygulama İmkânı Bulabilmelidirler.	1-Bilişim Teknolojileri	12	3,830	1,403	5,520	0,479	
	2-Elektrik Elektronik	20	4,500	0,688			
	3-Endüstriyel Otomasyon	18	4,330	0,485			
	4-Gıda	16	4,500	0,730			
	5-Kimya	6	4,330	1,033			
	6-Mobilya	14	4,290	0,469			
Zaman Zaman Okula Giderek Stajer Öğrencileri Ziyaret Etmemiz Sağlanmalıdır.	1-Bilişim Teknolojileri	12	3,670	0,985	9,526	0,146	
	2-Elektrik Elektronik	20	4,200	1,005			
	3-Endüstriyel Otomasyon	18	3,890	0,323			
	4-Gıda	16	3,120	1,586			
	5-Kimya	6	3,670	0,516			
	6-Mobilya	14	4,140	0,363			
	7-Tesisat ve İklimlendirme	10	4,000	0,667			
Zaman Zaman Okula Gelerek Okuldaki Derslere Katılma İmkânımız Olmalıdır.	1-Bilişim Teknolojileri	12	3,500	1,000	30,570	0,000	1 > 4 2 > 4 2 > 5 3 > 4 7 > 3 6 > 4 7 > 4 6 > 5 7 > 5
	2-Elektrik Elektronik	20	3,900	0,968			
	3-Endüstriyel Otomasyon	18	3,330	0,970			
	4-Gıda	16	2,380	0,885			
	5-Kimya	6	2,670	0,516			
	6-Mobilya	14	3,710	0,469			
	7-Tesisat ve İklimlendirme	10	4,200	0,789			
Öğrencilerin Okulda verilen Bilgi ve Becerileri İş Ortamında Kullanmayı ve Uygulamayı Öğrenmesi Sağlanmalıdır.	1-Bilişim Teknolojileri	12	3,500	1,314	15,266	0,018	2 > 1 3 > 1 2 > 5 2 > 6
	2-Elektrik Elektronik	20	4,700	0,470			
	3-Endüstriyel Otomasyon	18	4,440	0,511			
	4-Gıda	16	4,250	0,856			
	5-Kimya	6	4,000	0,894			
	6-Mobilya	14	4,000	0,784			
	7-Tesisat ve İklimlendirme	10	4,400	0,516			
Koordinatör Öğretmenlerin İşletmelerde Meslek Eğitimi Hususunda Bizlere Yeterli Rehberlik Çalışması Yapması Sağlanmalıdır.	1-Bilişim Teknolojileri	12	3,830	1,403	7,176	0,305	
	2-Elektrik Elektronik	20	4,200	0,616			
	3-Endüstriyel Otomasyon	18	3,890	1,023			
	4-Gıda	16	4,120	1,088			
	5-Kimya	6	4,670	0,516			
	6-Mobilya	14	3,860	0,663			
	7-Tesisat ve İklimlendirme	10	4,400	0,516			

Araştırmaya katılan sanayicilerin faaliyet gösterdikleri sektörlerle göre, Okul sanayi işbirliğinin geliştirilmesi ile ilgili görüşlerinin farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için Kruskal Wallis H-Testi yapılmıştır. Test sonucunda *Sanayici ve Okuldaki Meslek Öğretmenlerinin Bir Araya Gelmeleri Gerekmemektedir, Ticaret Odası ve Esnaf Odaları İle İletişim İçerisine Girilerek Bize Ulaşılmalıdır, Staj Yapacak Öğrenciler İlk Gün Öğretmenleriyle Birlikte Gelmelidir, Öğrenciler Staj Yaparlarken Kişisel Becerilerini Sergileme İmkânı Bulabilmelidirler, Zaman*

Zaman Okula Gelerek Okuldaki Derslere Katılma İmkânımız Olmalıdır ve Öğrencilerin Okulda verilen Bilgi ve Becerileri İş Ortamında Kullanmayı ve Uygulamayı Öğrenmesi Sağlanmalıdır önermelerinde istatistiksel açıdan farklılıklar belirlenmiştir ($p < 0.05$). Farklılıkların hangi sektörlerden kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan Mann Whitney U testi sonucunda, elektrik-elektronik sektöründe faaliyet gösterenlerin söz konusu önermelere katılım düzeylerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Tablo 3.11: Sanayicilerin okul-sanayi işbirliğinin geliştirilmesi ile ilgili görüşlerinin yaşlarına göre ortalamaları.

	Grup	N	Ort	Ss	KW	p	Fark
Sanayici ve Okuldaki Meslek Öğretmenlerinin Bir Araya Gelmeleri Gerekmetedir.	1-22-30 Yaş	14	3,570	1,453	14,258	0,003	2 > 1 2 > 3
	2-31-40 Yaş	30	4,670	0,479			
	3-41-50 Yaş	36	3,720	1,344			
	4-51 ve üzeri	16	4,500	0,516			
Ticaret Odası ve Esnaf Odaları İle İletişim İçerisine Girilerek Bize Ulaşılmalıdır.	1-22-30 Yaş	14	3,430	1,453	14,854	0,002	2 > 1 4 > 1 4 > 3
	2-31-40 Yaş	30	4,530	0,507			
	3-41-50 Yaş	36	4,110	0,950			
	4-51 ve üzeri	16	4,750	0,683			
Mesleki Anlamda Beklentilerimizi Okul Yönetimine İletibilmemiz Sağlanmalıdır.	1-22-30 Yaş	14	4,570	0,756	7,329	0,062	
	2-31-40 Yaş	30	4,400	1,037			
	3-41-50 Yaş	36	4,060	0,984			
	4-51 ve üzeri	16	4,500	0,730			
Okuldaki Derslerin Daha Çok Uygulamaya Yönelik Olması Gerekir.	1-22-30 Yaş	14	4,860	0,363	7,304	0,063	
	2-31-40 Yaş	30	4,670	0,479			
	3-41-50 Yaş	36	4,280	1,003			
	4-51 ve üzeri	16	4,500	0,516			
Öğrencilerin Stajlarının Daha verimli Olmasına Yönelik Bizimle İyi İletişim Kurulmalıdır.	1-22-30 Yaş	14	4,860	0,363	8,946	0,030	1 > 3 1 > 4
	2-31-40 Yaş	30	4,400	1,037			
	3-41-50 Yaş	36	4,060	1,194			
	4-51 ve üzeri	16	4,380	0,500			
Staj Yapacak Öğrenciler İlk Gün Öğretmenleriyle Birlikte Gelmelidir.	1-22-30 Yaş	14	3,430	1,453	6,761	0,080	
	2-31-40 Yaş	30	4,400	0,724			
	3-41-50 Yaş	36	3,720	1,301			
	4-51 ve üzeri	16	3,750	1,438			
Öğrencilerin Aldıkları Eğitimle Yapacakları Stajın Aynı Doğrultuda Olması Gerekir.	1-22-30 Yaş	14	4,710	0,469	14,887	0,002	1 > 3 1 > 4 2 > 3 2 > 4
	2-31-40 Yaş	30	4,730	0,450			
	3-41-50 Yaş	36	4,060	1,094			
	4-51 ve üzeri	16	4,120	0,619			
Öğrenciler Staj Yaparlarken Kişisel Becerilerini Sergileme İmkânı Bulabilmelidirler	1-22-30 Yaş	14	4,860	0,363	12,627	0,006	1 > 3 1 > 4 2 > 3
	2-31-40 Yaş	30	4,600	0,498			
	3-41-50 Yaş	36	4,110	1,008			
	4-51 ve üzeri	16	4,250	0,683			
Okulda verilen Teorik Bilgileri Stajda Uygulama İmkânı Bulabilmelidirler.	1-22-30 Yaş	14	4,570	0,756	4,857	0,183	
	2-31-40 Yaş	30	4,530	0,507			
	3-41-50 Yaş	36	4,170	0,971			
	4-51 ve üzeri	16	4,250	0,683			

Tablo 3.11 (Devam): Sanayicilerin okul sanayi işbirliğinin geliştirilmesi ile ilgili görüşlerinin yaşlarına göre ortalamaları.

	Grup	N	Ort	Ss	KW	p	Fark
Zaman Zaman Okula Giderek Stajer Öğrencileri Ziyaret Etmemiz Sağlanmalıdır.	1-22-30 Yaş	14	4,140	1,027	5,156	0,161	
	2-31-40 Yaş	30	4,000	0,910			
	3-41-50 Yaş	36	3,670	0,894			
	4-51 ve üzeri	16	3,620	1,147			
Zaman Zaman Okula Gelerek Okuldaki Derslere Katılma İmkanımız Olmalıdır.	1-22-30 Yaş	14	3,430	0,938	0,172	0,982	
	2-31-40 Yaş	30	3,470	1,042			
	3-41-50 Yaş	36	3,330	0,894			
	4-51 ve üzeri	16	3,500	1,366			
Öğrencilerin Okulda verilen Bilgi ve Becerileri İş Ortamında Kullanmayı ve Uygulamayı Öğrenmesi Sağlanmalıdır.	1-22-30 Yaş	14	4,710	0,469	11,633	0,009	1 > 3 1 > 4 2 > 3 2 > 4
	2-31-40 Yaş	30	4,470	0,629			
	3-41-50 Yaş	36	4,000	1,014			
	4-51 ve üzeri	16	4,000	0,730			
Koordinatör Öğretmenlerin İşletmelerde Meslek Eğitimi Hususunda Bizlere Yeterli Rehberlik Çalışması Yapması Sağlanmalıdır.	1-22-30 Yaş	14	4,570	0,514	5,028	0,170	
	2-31-40 Yaş	30	4,070	0,785			
	3-41-50 Yaş	36	4,000	0,956			
	4-51 ve üzeri	16	3,880	1,204			

Araştırmaya katılan sanayicilerin yaşlarına göre, okul sanayi işbirliğinin geliştirilmesi ile ilgili görüşlerinin farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için Kruskal Wallis H-Testi yapılmıştır. Test sonucunda *Sanayici ve Okuldaki Meslek Öğretmenlerinin Bir Araya Gelmeleri Gerekmetedir, Ticaret Odası ve Esnaf Odaları İle İletişim İçerisine Girilerek Bize Ulaşılmalıdır, Öğrencilerin Stajlarının Daha verimli Olmasına Yönelik Bizimle İyi İletişim Kurulmalıdır, Öğrencilerin Aldıkları Eğitimle Yapacakları Stajın Aynı Doğrultuda Olması Gerekir, Öğrenciler Staj Yaparlarken Kişisel Becerilerini Sergileme İmkânı Bulabilmelidirler ve Öğrencilerin Okulda verilen Bilgi ve Becerileri İş Ortamında Kullanmayı ve Uygulamayı Öğrenmesi Sağlanmalıdır* önermelerinde istatistiksel açıdan farklılıklar belirlenmiştir. $p < 0.05$). Farklılıkların hangi yaşlardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan Mann Whitney U testi sonucunda, 22-30 yaş aralığındaki sanayicilerin *Öğrencilerin Stajlarının Daha verimli Olmasına Yönelik Bizimle İyi İletişim Kurulmalıdır, Öğrenciler Staj Yaparlarken Kişisel Becerilerini Sergileme İmkânı Bulabilmelidirler ve Öğrencilerin Okulda verilen Bilgi ve Becerileri İş Ortamında Kullanmayı ve Uygulamayı Öğrenmesi Sağlanmalıdır* önermelerine, 31-40 yaş aralığındaki sanayicilerin *Öğrencilerin Aldıkları Eğitimle Yapacakları Stajın Aynı Doğrultuda Olması Gerekir ve Sanayici ve Okuldaki Meslek Öğretmenlerinin Bir Araya Gelmeleri Gerekmetedir* önermelerine 51 ve üzeri yaştaki sanayicilerinde *Ticaret Odası ve Esnaf Odaları İle İletişim İçerisine Girilerek Bize Ulaşılmalıdır* önermesine katılım düzeylerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Tablo 3.12: Sanayicilerin okul sanayi işbirliğinin geliştirilmesi ile ilgili görüşlerinin cinsiyetlerine göre ortalamaları.

	Grup	N	Ort	Ss	MW	p
Sanayici ve Okuldaki Meslek Öğretmenlerinin Bir Araya Gelmeleri Gerekmemektedir.	Kadın	6	4,670	0,516	196,000	0,222
	Erkek	90	4,090	1,158		
Ticaret Odası ve Esnaf Odaları İle İletişim İçerisine Girilerek Bize Ulaşılmalıdır.	Kadın	6	4,330	1,033	248,000	0,715
	Erkek	90	4,240	0,975		
Mesleki Anlamda Beklentilerimizi Okul Yönetimine İletibilmemiz Sağlanmalıdır.	Kadın	6	5,000	0,000	132,000	0,021
	Erkek	90	4,270	0,958		
Okuldaki Derslerin Daha Çok Uygulamaya Yönelik Olması Gerekir.	Kadın	6	5,000	0,000	156,000	0,044
	Erkek	90	4,490	0,753		
Öğrencilerin Stajlarının Daha verimli Olmasına Yönelik Bizimle İyi İletişim Kurulmalıdır.	Kadın	6	5,000	0,000	138,000	0,024
	Erkek	90	4,290	1,008		
Staj Yapacak Öğrenciler İlk Gün Öğretmenleriyle Birlikte Gelmelidir.	Kadın	6	3,670	2,066	238,000	0,606
	Erkek	90	3,910	1,177		
Öğrencilerin Aldıkları Eğitimle Yapacakları Stajın Aynı Doğrultuda Olması Gerekir.	Kadın	6	4,330	1,033	264,000	0,919
	Erkek	90	4,380	0,829		
Öğrenciler Staj Yaparlarken Kişisel Becerilerini Sergileme İmkânı Bulabilmelidirler	Kadın	6	4,330	1,033	264,000	0,919
	Erkek	90	4,400	0,776		
Okulda verilen Teorik Bilgileri Stajda Uygulama İmkânı Bulabilmelidirler.	Kadın	6	4,670	0,516	208,000	0,296
	Erkek	90	4,330	0,793		
Zaman Zaman Okula Giderek Stajyer Öğrencileri Ziyaret Etmemiz Sağlanmalıdır.	Kadın	6	4,000	1,549	204,000	0,277
	Erkek	90	3,820	0,931		
Zaman Zaman Okula Gelerek Okuldaki Derslere Katılma İmkânımız Olmalıdır.	Kadın	6	3,330	0,516	248,000	0,729
	Erkek	90	3,420	1,049		
Öğrencilerin Okulda verilen Bilgi ve Becerileri İş Ortamında Kullanmayı ve Uygulamayı Öğrenmesi Sağlanmalıdır.	Kadın	6	3,670	1,033	164,000	0,080
	Erkek	90	4,290	0,811		
Koordinatör Öğretmenlerin İşletmelerde Meslek Eğitimi Hususunda Bizlere Yeterli Rehberlik Çalışması Yapması Sağlanmalıdır.	Kadın	6	4,330	0,516	240,000	0,624
	Erkek	90	4,070	0,934		

Araştırmaya katılan sanayicilerin cinsiyetlerine göre Okul Sanayi İşbirliğinin Geliştirilmesi İle İlgili Görüşlerin farklılık gösterip göstermediğini incelemek amacıyla Mann Whitney U-Testi yapılmıştır. Test sonucunda kadın sanayicilerin *Mesleki Anlamda Beklentilerimizi Okul Yönetimine İletibilmemiz Sağlanmalıdır, Okuldaki Derslerin Daha Çok Uygulamaya Yönelik Olması Gerekir ve Öğrencilerin Stajlarının Daha verimli Olmasına Yönelik Bizimle İyi İletişim Kurulmalıdır* önermelerine erkek sanayicilerden daha fazla katıldıkları belirlenmiştir ($p<0.05$).

Tablo 3.13: Sanayicilerin okul sanayi işbirliğinin geliştirilmesi ile ilgili görüşlerinin daha önce ortaöğretimden staj yapan öğrencileri olma durumuna göre ortalamaları.

	Grup	N	Ort	Ss	MW	p
Sanayici ve Okuldaki Meslek Öğretmenlerinin Bir Araya Gelmeleri Gerekmetedir.	Evet	92	4,150	1,148	84,000	0,046
	Hayır	4	3,500	0,577		
Ticaret Odası ve Esnaf Odaları İle İletişim İçerisine Girilerek Bize Ulaşılmalıdır.	Evet	92	4,240	0,987	170,000	0,778
	Hayır	4	4,500	0,577		
Mesleki Anlamda Beklentilerimizi Okul Yönetimine İletibilmemiz Sağlanmalıdır.	Evet	92	4,300	0,958	176,000	0,871
	Hayır	4	4,500	0,577		
Okuldaki Derslerin Daha Çok Uygulamaya Yönelik Olması Gerekir.	Evet	92	4,520	0,748	168,000	0,732
	Hayır	4	4,500	0,577		
Öğrencilerin Stajlarının Daha verimli Olmasına Yönelik Bizimle İyi İletişim Kurulmalıdır.	Evet	92	4,330	1,007	184,000	1,000
	Hayır	4	4,500	0,577		
Staj Yapacak Öğrenciler İlk Gün Öğretmenleriyle Birlikte Gelmelidir.	Evet	92	3,930	1,175	156,000	0,585
	Hayır	4	3,000	2,309		
Öğrencilerin Aldıkları Eğitimle Yapacakları Stajın Aynı Doğrultuda Olması Gerekir.	Evet	92	4,410	0,827	62,000	0,013
	Hayır	4	3,500	0,577		
Öğrenciler Staj Yaparlarken Kişisel Becerilerini Sergileme İmkânı Bulabilmelidirler	Evet	92	4,370	0,794	92,000	0,059
	Hayır	4	5,000	0,000		
Okulda verilen Teorik Bilgileri Stajda Uygulama İmkânı Bulabilmelidirler.	Evet	92	4,350	0,791	172,000	0,806
	Hayır	4	4,500	0,577		
Zaman Zaman Okula Giderek Stajyer Öğrencileri Ziyaret Etmemiz Sağlanmalıdır.	Evet	92	3,830	0,990	180,000	0,936
	Hayır	4	4,000	0,000		
Zaman Zaman Okula Gelerek Okuldaki Derslere Katılma İmkanımız Olmalıdır.	Evet	92	3,370	1,013	68,000	0,027
	Hayır	4	4,500	0,577		
Öğrencilerin Okulda verilen Bilgi ve Becerileri İş Ortamında Kullanmayı ve Uygulamayı Öğrenmesi Sağlanmalıdır.	Evet	92	4,240	0,843	158,000	0,603
	Hayır	4	4,500	0,577		
Koordinatör Öğretmenlerin İşletmelerde Meslek Eğitimi Hususunda Bizlere Yeterli Rehberlik Çalışması Yapması Sağlanmalıdır.	Evet	92	4,070	0,923	138,000	0,362
	Hayır	4	4,500	0,577		

Araştırmaya katılan sanayicilerin daha önce ortaöğretimden staj yapan öğrencileri olma durumuna göre Okul Sanayi İşbirliğinin Geliştirilmesi İle İlgili Görüşlerin farklılık gösterip göstermediğini incelemek amacıyla Mann Whitney U-Testi yapılmıştır. Test sonucunda *Sanayici ve Okuldaki Meslek Öğretmenlerinin Bir Araya Gelmeleri Gerekmetedir, Öğrencilerin Aldıkları Eğitimle Yapacakları Stajın Aynı Doğrultuda Olması Gerekir ve Zaman Zaman Okula Gelerek Okuldaki Derslere Katılma İmkanımız Olmalıdır* önermelerinde farklılaşma olduğu belirlenmiştir ($p < 0.05$). Daha önce ortaöğretimden staj yapan öğrencileri bulunan sanayicilerin *Sanayici ve Okuldaki Meslek Öğretmenlerinin Bir Araya Gelmeleri Gerekmetedir ve Öğrencilerin Aldıkları Eğitimle Yapacakları Stajın Aynı*

Doğrultuda Olması Gerekir önermelerine daha önce ortaöğretimden staj yapan öğrencileri bulunmayanlara göre daha fazla katıldıkları, *Zaman Zaman Okula Gelerek Okuldaki Derslere Katılma İmkânımız Olmalıdır* önermesine ise daha az katıldıkları belirlenmiştir.

Tablo 3.14:Sanayicilerin okul sanayi işbirliğinin geliştirilmesi ile ilgili görüşlerinin şu an işletmelerinde çalışan mesleki ortaöğretimden stajyer öğrenci bulunma durumuna göre ortalamaları.

	Grup	N	Ort	Ss	MW	p
Sanayici ve Okuldaki Meslek Öğretmenlerinin Bir Araya Gelmeleri Gerekmetedir.	Evet	88	4,110	1,159	348,000	0,954
	Hayır	8	4,250	0,886		
Ticaret Odası ve Esnaf Odaları İle İletişim İçerisine Girilerek Bize Ulaşılmalıdır.	Evet	88	4,250	1,009	298,000	0,432
	Hayır	8	4,250	0,463		
Mesleki Anlamda Beklentilerimizi Okul Yönetimine İletibilmemiz Sağlanmalıdır.	Evet	88	4,300	0,973	336,000	0,814
	Hayır	8	4,500	0,535		
Okuldaki Derslerin Daha Çok Uygulamaya Yönelik Olması Gerekir.	Evet	88	4,480	0,758	200,000	0,019
	Hayır	8	5,000	0,000		
Öğrencilerin Stajlarının Daha verimli Olmasına Yönelik Bizimle İyi İletişim Kurulmalıdır.	Evet	88	4,300	1,019	264,000	0,189
	Hayır	8	4,750	0,463		
Staj Yapacak Öğrenciler İlk Gün Öğretmenleriyle Birlikte Gelmelidir.	Evet	88	3,980	1,203	178,000	0,014
	Hayır	8	3,000	1,309		
Öğrencilerin Aldıkları Eğitimle Yapacakları Stajın Aynı Doğrultuda Olması Gerekir.	Evet	88	4,410	0,839	234,000	0,081
	Hayır	8	4,000	0,756		
Öğrenciler Staj Yaparlarken Kişisel Becerilerini Sergileme İmkânı Bulabilmelidirler	Evet	88	4,390	0,808	344,000	0,905
	Hayır	8	4,500	0,535		
Okulda verilen Teorik Bilgileri Stajda Uygulama İmkânı Bulabilmelidirler.	Evet	88	4,320	0,796	240,000	0,098
	Hayır	8	4,750	0,463		
Zaman Zaman Okula Giderek Stajyer Öğrencileri Ziyaret Etmemiz Sağlanmalıdır.	Evet	88	3,840	1,004	298,000	0,436
	Hayır	8	3,750	0,463		
Zaman Zaman Okula Gelerek Okuldaki Derslere Katılma İmkânımız Olmalıdır.	Evet	88	3,410	1,057	340,000	0,868
	Hayır	8	3,500	0,535		
Öğrencilerin Okulda verilen Bilgi ve Becerileri İş Ortamında Kullanmayı ve Uygulamayı Öğrenmesi Sağlanmalıdır.	Evet	88	4,250	0,834	352,000	1,000
	Hayır	8	4,250	0,886		
Koordinatör Öğretmenlerin İşletmelerde Meslek Eğitimi Hususunda Bizlere Yeterli Rehberlik Çalışması Yapması Sağlanmalıdır.	Evet	88	4,050	0,934	260,000	0,188
	Hayır	8	4,500	0,535		

Araştırmaya katılan sanayicilerin şu an işletmelerinde çalışan mesleki ortaöğretimden stajyer öğrenci bulunma durumuna göre Okul Sanayi işbirliğinin geliştirilmesi ile ilgili görüşlerin farklılık gösterip göstermediğini incelemek amacıyla Mann Whitney U-Testi yapılmıştır. Test sonucunda *Okuldaki Derslerin Daha Çok Uygulamaya Yönelik Olması Gerekir* ve *Staj Yapacak Öğrenciler İlk Gün Öğretmenleriyle Birlikte Gelmelidir* önermelerinde farklılaşma olduğu belirlenmiştir ($p<0.05$). Şu an işletmelerinde çalışan mesleki ortaöğretimden stajyer öğrenci bulunan sanayicilerin *Okuldaki Derslerin Daha Çok Uygulamaya Yönelik Olması Gerekir* önermesine stajyer öğrenci bulunmayanlara göre daha az katılırlarken, *Staj Yapacak Öğrenciler İlk Gün Öğretmenleriyle Birlikte Gelmelidir* önermesine daha fazla katıldıkları belirlenmiştir.

3.10 Araştırma Bulgularının Değerlendirilmesi

Eğitim ve işgücü piyasası arasında sağlam ilişkilerin kurulabilmesi için mesleki eğitim veren okullar ile işletmeler arasında sektörel olarak işbirliklerini geliştirmek gerekir.

Mesleki ve teknik eğitimin, işletmelerin istediği nitelikte ve donanımda gençlerin yetişebilmesi için yeniden yapılandırılmasına ihtiyaç vardır. Okul-sanayi işbirlikleri bu yeniden yapılanmada çok önemli bir yer tutmaktadır. Başarılı bir okul-sanayi işbirliği mesleki eğitimi çok daha iyi noktalara taşıyacaktır.

Ortaöğretimde okul sanayi işbirliğini geliştirilmesine yönelik öğretmen ve sanayici görüşlerinin incelendiği araştırmada, sanayici ve öğretmenlerin buluştukları ortak noktaların *Okuldaki Derslerin Daha Çok Uygulamaya Yönelik Olması Gerekir*, *Öğrencilerin Yetenekleri Doğrultusunda Bölümlere Yerleştirilmesi Gerekir* ve *Öğrenciler Staj Yaparlarken Kişisel Becerilerini Sergileme İmkânı Bulabilmelidirler* önermelerinde olduğu belirlenmiştir.

Öğretmen ve sanayicilerin buluştukları bu noktaların okul sanayi işbirliğinin geliştirilmesi açısından kritik önem taşıdığı düşünülmektedir. Diğer taraftan mevcut uygulamada bu noktalarda eksikliklerin olduğu da söylenebilir. Okul sanayi işbirliğini geliştirmek için meslek lisesine giden öğrencilerin sanayideki ara eleman ihtiyacını karşılayabilmeleri aldıkları derslerin uygulamaya yönelik olmasıyla, öğrencilerin yetenekleri doğrultusundaki bölümlerde okumalarıyla ve staj yaptıkları

yerlerde kişisel becerilerini göstermeleriyle önemli gelişme kaydedeceği düşünülmektedir.

Diğer taraftan elektrik-elektronik sektöründe faaliyet gösteren sanayiciler ve bu branşta öğretim veren öğretmenlerin okul sanayi işbirliğini geliştirilmesine yönelik daha fazla istekli oldukları, önermelere katılım düzeylerinden görülmektedir. Elektrik – elektronik sektörünün okul sanayi işbirliğine daha açık oldukları da düşünülmektedir. Bu yönde yapılacak çalışmalar ile sektöre ciddi katkıların sağlanacağı söylenebilir.

Ortaöğretimde okul sanayi işbirliğini geliştirilmesi ile sanayinin ihtiyacı olan nitelikli ara eleman ihtiyacı karşılanmış olacaktır. İşgücü ile işverenler birleştirilerek, hem istihdama hem de ilgili sektörlerin gelişmesine katkıda bulunulacaktır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

Mesleki ve teknik ortaöğretimde, okul sanayi işbirliğinin geliştirilmesine yönelik öğretmenler ile sanayicilerin görüşlerini incelemek ve tanımlayıcı özelliklerine göre öğretmenler ile sanayicilerin görüşlerini değerlendirmek amacıyla gerçekleştirilen araştırmadan aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

Öğretmenlerden ulaşılan sonuçlar:

Araştırmaya 86 erkek ve 16 kadın olmak üzere toplam 104 meslek dersi öğretmeni katılmıştır. Öğretmenlerin 8'i 22-30 yaş, 44'ü 31-40 yaş, 46'sı 41-50 yaş ve 6'sı 51 ve üzeri yaşta olup, 18'i bilişim teknolojileri, 28'i elektrik-elektronik, 18'i endüstriyel otomasyon, 14'ü gıda, 8'i kimya, 10'u mobilya ve 8'i tesisat ve iklimlendirme branşlarında görev yapmaktadırlar. Büyük çoğunluğu (98) koordinatör öğretmenlik yapan öğretmenlerin 8'i 1-5 yıl, 12'si 6-10 yıl, 26'sı 11-15 yıl, 28'i 16-20 yıl ve 30'u 21 yıl ve üzeri mesleki deneyime sahiptir.

Araştırmada; meslek dersleri öğretmenlerinin okul sanayi işbirliğinin geliştirilmesine yönelik görüşleri 16 önerme ile incelenmiştir. Öğretmenlerin bu önermelere katılma durumları, okul sanayi işbirliğinin geliştirilmesine yönelik en önemli adımları göstermektedir. Öğretmenlerin önermelere katılım düzeyleri 5 üzerinden değerlendirilmiştir. Buna göre öğretmenlerin en fazla katıldıkları önermelerin 4,650 ortalama ile *Okuldaki Derslerin Daha Çok Uygulamaya Yönelik Olması Gerekir* ve *Öğrencilerin Yetenekleri Doğrultusunda Bölümlere Yerleştirilmesi Gerekir* olduğu, en az katıldıkları önermelerin ise; 2,630 ortalama ile *Öğrencilere Koordinatör Öğretmenleri Seçme Şansı Verilmelidir* ve 3,230 ortalama ile *Staj Yapılacak İşletmeye Öğrenciyle Öğretmen Birlikte Gitmelidir* önermelerinin olduğu belirlenmiştir.

Öğretmenlerin görüşleri tanımlayıcı özellikleri açısından incelendiğinde ise şu sonuçlara ulaşılmıştır.

Farklı branşlardaki öğretmenlerin “öğrencilerin stajlarının daha verimli olmasına yönelik sanayicilerle işbirliği yapılmalıdır.”, “öğrencilere koordinatör öğretmenleri seçme şansı verilmelidir”, “staj yapılacak işletmeye öğrenciyle öğretmen birlikte gitmelidir” önermelerine ilişkin görüşlerinin benzerlik gösterdiği, diğer tüm önermelerde Elektrik- Elektronik branşındaki öğretmenler diğer tüm branşlardaki öğretmenlere göre daha fazla katılmakta oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin deneyimlerine göre “Sanayicilerin Öğrencilerden Mesleki Anlamda Beklentilerini Okul Yönetimine İletmesi Gerekir.”, “Okuldaki Derslerin Daha Çok Uygulamaya Yönelik Olması Gerekir.”, “Öğrencilerin Yetenekleri Doğrultusunda Bölümlere Yerleştirilmesi Gerekir.” “Öğrencilerin Hangi Bölüme Uygun Olduğu Yapılan Uygulamaları Sınavla Belirlenmelidir.” ve “Öğrencilerin Okulda verilen Bilgi ve Becerileri İş Ortamında Kullanmayı” ve “Uygulamayı Öğrenmesi Sağlanmalıdır.” Önermelerine katılım düzeylerinde farklılıkların olduğu belirlenmiştir. Buna göre, 11-15 yıl mesleki deneyime sahip olan öğretmenler adı geçen önermelere daha fazla katılım göstermişlerdir. Diğer önermelere, farklı deneyime sahip öğretmenlerin benzer düzeyde katılım gösterdikleri belirlenmiştir.

Araştırmada, 31-40 yaş aralığındaki öğretmenler *Okuldaki Derslerin Daha Çok Uygulamaya Yönelik Olması Gerekir* önermesine 41-50 yaş aralığındaki öğretmenler *Öğrencilere Koordinatör Öğretmenleri Seçme Şansı Verilmelidir* önermesine ve 51 yaş ve üzerindeki öğretmenler *Öğrencilerin Okulda Verilen Bilgi ve Becerileri İş Ortamında Kullanmayı ve Uygulamayı Öğrenmesi Sağlanmalıdır* önermesine daha fazla katıldıkları sonucuna varılmıştır. Diğer önermelere, farklı yaşlardaki öğretmenlerin benzer düzeyde katılım gösterdikleri belirlenmiştir.

Araştırmada kadın ve erkek öğretmenlerin okul sanayi işbirliğinin geliştirilmesine yönelik görüşlerinde benzerlikler olduğu, ancak *Ticaret Odası ve Esnaf Odaları İle İletişim İçerisinde Olunmalıdır, Okuldaki Derslerin Daha Çok Uygulamaya Yönelik Olması Gerekir* ve *Sanayicilerin de Zaman Zaman Okula Gelerek Stajyer Öğrencileri Ziyaret Etmesi Gerekir* önermelerine erkek öğretmenlerin daha fazla katıldıkları belirlenmiştir.

Araştırmada ayrıca koordinatörlük görevi bulunmayan öğretmenlerin *Ticaret Odası ve Esnaf Odaları İle İletişim İçerisinde Olunmalıdır, Okuldaki Öğrencilerin*

Hangi Bölüme Uygun Olduğu Yapılan Uygulamaları Sınavla Belirlenmelidir ve Sanayicilerin Staj Yapılacak İşletmeye Öğrenciyle Öğretmen Birlikte Gitmelidir önermelerine koordinatörlük yapmayan öğretmenlerin daha fazla katıldıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Sanayicilerden ulaşılan sonuçlar:

Araştırmaya 90 erkek, 6 kadın olmak üzere 96 sanayici katılmıştır. 14'ü 22-30 yaş aralığının da, 30'u 31-40 yaş aralığında ve 16'sı 51 ve üzeri yaşlarda olmak üzere, 12'si bilişim teknolojileri 20'si elektrik-elektronik, 18'i gıda, 6'sı kimya, 14'ü mobilya ve 10'u tesisat ve iklimlendirme sektörlerinde faaliyet göstermektedirler. 92'sinin işletmesinde daha önce stajyer öğrenci çalışmış ve 88'inin yanında stajyer öğrenci çalışmaktadır.

Araştırmada; sanayicilerin okul sanayi işbirliğinin geliştirilmesine yönelik görüşleri 13 önerme ile incelenmiştir. Sanayicilerin bu önermelere katılma durumları, okul sanayi işbirliğinin geliştirilmesine yönelik önemli noktalara dikkat çekmektedir. Öğretmenlerin önermelere katılım düzeyleri 5 üzerinden değerlendirilmiştir. Sanayicilerin en fazla katıldıkları önermenin 4,520 ortalama ile *Okuldaki Derslerin Daha Çok Uygulamaya Yönelik Olması Gerekir* ve 4,400 ortalama ile *Öğrenciler Staj Yaparlarken Kişisel Becerilerini Sergileme İmkânı Bulabilmelidirler* önermeleridir. En az katıldıkları önermeler ise 3,420 ortalama ile *Zaman Zaman Okula Gelerek Okuldaki Derslere Katılma İmkânımız Olmalıdır* ve 3,830 ortalama ile *Zaman Zaman Okula Giderek Stajyer Öğrencileri Ziyaret Etmemiz Sağlanmalıdır* önermeleridir.

Araştırmada, elektrik-elektronik sektöründe faaliyet gösteren sanayicilerin; *Sanayici ve Okuldaki Meslek Öğretmenlerinin Bir Araya Gelmeleri Gerekmemektedir, Ticaret Odası ve Esnaf Odaları İle İletişim İçerisine Girilerek Bize Ulaşılmalıdır, Staj Yapacak Öğrenciler İlk Gün Öğretmenleriyle Birlikte Gelmelidir, Öğrenciler Staj Yaparlarken Kişisel Becerilerini Sergileme İmkânı Bulabilmelidirler, Zaman Zaman Okula Gelerek Okuldaki Derslere Katılma İmkânımız Olmalıdır ve Öğrencilerin Okulda verilen Bilgi ve Becerileri İş Ortamında Kullanmayı ve Uygulamayı Öğrenmesi Sağlanmalıdır* önermelere katılımlarının daha yüksek düzeyde olduğu saptanmıştır. Diğer önermelere, farklı sektörde faaliyet gösteren sanayicilerin benzer düzeyde katılım gösterdikleri belirlenmiştir.

Araştırmada kadın sanayicilerin *Mesleki Anlamda Beklentilerimizi Okul Yönetimine İletebilmemiz Sağlanmalıdır. Okuldaki Derslerin Daha Çok Uygulamaya Yönelik Olması Gerekir. ve Öğrencilerin Stajlarının Daha verimli Olmasına Yönelik Bizimle İyi İletişim Kurulmalıdır* önermelerine erkek sanayicilerden daha fazla katıldıkları sonucuna ulaşılmıştır. Diğer önermelere, kadın ve erkek sanayicilerin benzer düzeyde katılım gösterdikleri belirlenmiştir.

Araştırmada daha önce ortaöğretimden staj yapan öğrencileri bulunan sanayicilerin *Sanayici ve Okuldaki Meslek Öğretmenlerinin Bir Araya Gelmeleri Gerekmemektedir ve Öğrencilerin Aldıkları Eğitimle Yapacakları Stajın Aynı Doğrultuda Olması Gerekir* Önermelerine daha önce ortaöğretimden staj yapan öğrencileri bulunmayanlara göre daha fazla katıldıkları, *Zaman Zaman Okula Gelerek Okuldaki Derslere Katılma İmkânımız Olmalıdır* önermesine ise daha az düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

Araştırmada, şu an işletmelerinde çalışan mesleki ortaöğretimden stajyer öğrenci bulunan sanayicilerin *Okuldaki Derslerin Daha Çok Uygulamaya Yönelik Olması Gerekir* Önermesine düşük düzeyde katıldıkları, “Staj Yapacak Öğrenciler İlk Gün Öğretmenleriyle Birlikte Gelmelidir.” önermesine ise daha yüksek düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

Araştırmadan çıkan sonuçlar doğrultusunda aşağıdaki öneriler getirilmiştir:

Ortaöğretimde okul sanayi işbirliğinin geliştirilmesi, ülkedeki sektörlerin gelişmesi ve doğru işe doğru elemanın yerleşmesi açısından önem arz etmektedir. Bunun için de okul sanayi işbirliğini geliştirilmesi için araştırmadan çıkan öğretmen ve sanayici görüşlerinin dikkate alınarak ilgili düzenlemelerin yapılması önerilmektedir.

İşletmelerin okullardan stajyer öğrencileri kabul etmeleri için özel teşvik tedbirleri alınmalıdır.

Okuldaki derslerin daha fazla uygulamaya yönelik olması ve öğrencilerin yetenekleri doğrultusunda mesleki yönlendirilmenin yapılması meslek liselerinden daha nitelikli elemanların çıkmasını sağlayacaktır.

Okul-sanayi işbirliğinin sağlam temellere oturabilmesi için bu işbirliğin her iki taraf içinde faydalı olacak şekilde kurgulanması ve işbirliğin bu mantık üzerine oturması gerekmektedir.

Okulun eski mezunlarıyla irtibatın koparılması okulla olan ilişkilerinin devam ettirilmesi çok önemlidir. Çünkü bu eski mezunların çalıştığı işletmelerle işbirliği hem kolay hem de etkili bir metottur. Ayrıca bu başarılı mezunlar hali hazırdaki öğrenciler için bir motivasyon oluşturmaktadır.

İşletmelerde staj yapan öğrencilerin koordinatör öğretmenler tarafından devamlı takip edilmesi başarılı bir işbirliği için şarttır. İşletme tarafından da stajyer öğrencinin performansının takibe alınması ve performans artırma çalışmaları yapılmalıdır. Yeterli performans göstermeyen öğrencilerin stajlarının sonlandırılması ve başarılı performans gösteren öğrencilere sorumluluklar verilmesi gerekir. Etkin bir şekilde performansı takip edilen stajyer öğrencilerin daha sonra o firmada istihdam edildikleri yaygın olarak gözlemlenmektedir.

Okul-sanayi işbirliğini başarılı kılacak diğer bir hususta işletmelerin okullara her türlü desteği vermesidir. İşletmelerin yeni teknolojik gelişmeler hakkında öğretmenlerin bilgilerinin güncellenmesi için eğitim vermesi gerekir. Bu eğitimlere katılımlarını kolaylaştırmak için öğretmenlere ulaşım ve yemek olanağı sağlanması gerekir. Aynı zamanda firma tarafından okulun fiziksel gelişimi için okullara malzeme, ekipman, teknik donanım sağlanması ve atölye ve laboratuvarın kurulması burada eğitim alan öğrenciler staja gittiklerinde işverene zaman kazandırmakta ve verimi artırmaktadır.

Firma yöneticilerinin okullarda sektörü tanıtan seminer ve eğitimler vermesi de öğrencilere verilen kişisel gelişim, davranış ve görgü kuralları eğitimleri ile birlikte etkili olmaktadır.

Okullarla sektördeki firmaları bir araya getirecek toplantılar ve sosyal etkinlikleri belli aralıklarla düzenlenmelidir. Böylece okullar ve firmalar birbirlerinin ihtiyaçlarını daha iyi tespit edebilecek ve işbirliklerinin ilk adımını atabileceklerdir.

Okulların sanayi ile hem mekansal olarak hem de müfredat anlamında iç içe olması gerekir. Mekansal olarak yakınlık, okulun ve firmaların birbirini sıkça ziyaret edebilmelerini sağlayacaktır.

Eğitim verdiği alanda etrafında çalışabileceği işletme olmayan okulların, İl İstihdam ve Mesleki Eğitim Kurumları'nca gözden geçirilerek yeniden yapılanmaya gitmelerini sağlamalıdır. Sektörün ihtiyaç duyduğu alan ve dalları açılması için okula çok önemlidir.

Okulların eğitim fuarlarına ve proje yarışmalarına katılarak kendilerini işletmelere tanıtması, sanayi fuarlarında stand açması, okul dergisinde işletmenin reklamlarına yer vermesi, işletmelerinde bültenlerinde okul ve öğrencilerin tanıtımına yer vermesi işbirliğini kuvvetlendirecektir.

Meslek lisesi öğretmenleri ve sanayiciler ile daha detaylı görüşmeler yapılarak, okul sanayi işbirliği açısından yaşanan sorun ve sıkıntılar belirlenebilir.

Dünyadaki okul sanayi işbirliğine yönelik olumlu uygulamaların özellikle Almanya'daki uygulamaların iyi analiz edilerek Türk eğitim sistemine yönelik uyarlaması yapılabilirse, meslek eğitimde önemli gelişmelerin sağlanacağı düşünülmektedir.

Araştırma sonuçlarından genelleme yapabilmek için araştırmanın diğer illerde faaliyet gösteren sanayiciler ve meslek dersleri öğretmenleri üzerinde de gerçekleştirilmesi önerilmektedir.

Okul sanayi işbirliğini geliştirilmesine yönelik staj yapan meslek lisesi öğrencileri üzerinde de araştırmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Adıgüzel, C. O. ve Berk, Ş. (2009). Mesleki ve Teknik Ortaöğretimde Yeni Arayışlar: Yeterliğe Dayalı Modüler Sistemin Değerlendirilmesi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*, V1 (I): 220-236.
- Akhun, İ. (1987). Okul - Sanayi Ortaklaşa (Osanor) Eğitimi, (2).
- Alkan, C.Doğan, H, ve Sezgin, İ. (1994). *Mesleki ve Teknik Eğitim Prensipleri*, Ankara.
- Altay, F. ve Üstün, N. (2011). Mesleki Eğitim Sistemi. http://www.kto.org.tr/d/file/Mesleki_Egitim_Raporu.pdf
- Altınok, V. (2008). Sanayi Alanında Ortaöğretim Kurumlarının (Meslek Liselerinin) Rolü. *Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, (2): 89-102.
- Anapa, S. (2008). *Avrupa Birliği'ne Uyum Sürecinde Türkiye'de Mesleki ve Teknik Eğitim*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Arı, N. ve Binici, H. (2004). Mesleki ve Teknik Eğitimde Arayışlar. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24 (3): 383-396.
- Aydın H, (2009). *Yönetici ve Öğretmen Görüşlerine Göre MEGEP Mesleki Eğitimi Güçlendirme Projesi' İn Uygulanmasında Yaşanan Sorunların İncelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi), Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Aykaç, N. (2002). Türkiye'de ve Bazı Avrupa Birliği Ülkelerinde Mesleki Teknik Eğitim (Almanya, Fransa, İsviçre, İspanya, Yunanistan Örneği). *Milli Eğitim Dergisi*,(155-156)47-64
- Binici, H. ve Arı, N. (2004). Mesleki ve Teknik Eğitimde Arayışlar. *GÜ, Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24 (3): 383-396.

Çengel ve diğerleri, (2012). *Mesleki ve Teknik Eğitim Çalıştayı*. (Ed. Yunus Ersöz ve Ömer Açıkgöz), Ankara: Atatürk Kız Teknik ve Meslek Lisesi.

Demir E. ve Şen Şenay H. (2009). Cumhuriyet Dönemi Mesleki ve Teknik Eğitim Reformları. *Ege Eğitim Dergisi*, 10 (2): 39-591.

Doğan H. (1983). *Mesleki ve Teknik Eğitimin İlkeleri ve Gelişmesi*. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi.

EACEA, (2009). Avrupa’da Eğitimde Tam – Zamanlı Zorunlu Mesleki Rehberlik, http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/thematic_reports/096TR.pdf

Erginer, A. (2007). *Avrupa Birliği Eğitim Sistemleri*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Eroğlu G. (1999). *Kız Meslek Lisesi El Sanatları Bölümü Son Sınıf Öğrencilerinin Okul- Sanayi İş Birliği Kapsamında İşletmelerde Beceri Eğitimi İle İlgili Karşılaştıkları Sorunlar, Nedenleri ve Çözüm Yolları*. (Master Tezi). Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Eurydice Cedefop, (2000). Cyprus. Structures Of Education, Initial Training, And Adult Education, Systems In Europe.

Gül, P. (2014). Ahilikten Meslek Yüksek Okullarına Türkiye’de Mesleki Eğitimin Gelişimi, <http://www.urundergisi.com/makaleler.php?ID=1635>.

Günceoğlu, B. (2003). METGE Projesi Kapsamında Uygulanan Makine İşlemeleri Meslek Programının Değerlendirilmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 157.

Güzel, S., Özus, E. Harmankaya, H. (2009). Mesleki ve Teknik Orta Öğretim Kurumlarındaki Öğretmenlerin Bilgi ve Teknolojiyi Kullanabilme Düzeyleri. 1. *Uluslararası Türkiye Eğitim Araştırmaları Kongresi*, Çanakkale.

<http://meb.gov.tr/duyurular/duyurular/MegepHibeBasvuruRehberi/MEGEPHibeRehberTr.pdf>

http://mebk12.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/35/01/164031/icerikler/okul-sanayi-isbirligi_218443.html

http://mebk12.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/35/01/164031/icerikler/okul-sanayi-isbirligi_218443.html

http://mebk12.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/35/01/164031/icerikler/okul-sanayi-isbirligi_218443.html

<http://mtegm.meb.gov.tr/tr/dokumanlar/calistay/files/assets/basic-html/page98.html>

http://yegitek.meb.gov.tr/dokumanlar/rehberlik/mesleki_teknik.pdf

Karcı, H. (B.t.). Mesleki ve Teknik Eğitimde Uluslar Arası Gelişmeler, Sorunlar ve Çözümler, Meslek Yüksekokullarının Örgütlenmesi ve Avrupa Beklentileri, IV. Ulusal Meslek Yüksekokulları Müdürler Toplantısı.

Karenvd, L. (2008). CareerAnd Technical Education İn The United States 190 To 2005, Statistical Analysis Report. *İesNational Center ForEducationStatitics, İstitute Of EducationSciences*, Washington, 7.

Kayabaşı, Y. (1998).Mesleki ve Teknik Eğitimi Geliştirmede Okul-Endüstri İşbirliğinin Yeri ve Önemi. *Teknoloji*, 1 (2): 109-120.

Kazu, Y. ve Demirli, C. (2002). Mesleki ve Teknik Orta Öğretim Kurumlarındaki Gelişmeler. *Milli Eğitim Dergisi*, (155-156): 5-20.

Koçak, H. G. (2006). *Bilgisayar Teknolojisi ve Programlama Eğitim Programının Sorunları*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.

Köybaşı, F. (2009). *Küreselleşme Sürecinde Avrupa Birliği Eğitim Sisteminin Türk Eğitim Sistemine Etkisinin Çorlu İlçesi Örneğinde İncelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi), Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Kurşun R. (2008).*Mesleki ve Teknik Ortaöğretimde Okul- işletme İşbirliğinin Eğitime Katkısı*. (Yüksek Lisans Tezi), Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Maden A, (2008). *Mesleki Eğitimdeki Müdürlerin Denetleme ve Değerlendirme Yetkilerini Kullanmadaki Yeterlikleri*.(Yüksek Lisans Tezi),Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

McGrath, S. (2002). SkillsFor Development: A New Approach İn International Cooperation İn Skills Development. *J.E.T*, 54 (3): 413-420.

MEB. (2013). Meslekî ve Teknik Eğitim Strateji Belgesi ve Eylem Planı. Meslekî ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü.

Milli Eğitim Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı Millî Eğitim İstatistikleri
Örgün Eğitim 2013-2014 <http://sgb.meb.gov.tr/www/milli-egitim-istatistikleri-orgun-egitim-2013-2014/icerik/95>

Milli Eğitim Bakanlığı, (2012). Mesleki ve Teknik Eğitimde Öğretim Programları ile İşletmelerde Mesleki Eğitim ve Staj Uygulamaları Antalya.

Milli Eğitim Bakanlığı. (2005). *Mesleki ve Teknik Eğitimin Tarihçesi*. Ankara: Devlet Kitapları Md.Basımevi.

Minnis, J. R. (2000). Caught Between Tradition and Modernity: Technical Vocational Education in Brunei Darassalam. I.J.E.D, (20): 247-259.

Münire Erden (2004). Eğitim Bilimine Giriş. Ankara: Nobel Yayınevi

Öçal, H. (2008) Mesleki Eğitim ve Mesleki Yönlendirme. *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim*, (99): 12-19.

Özsoy, C. (2007). *Türkiye’de Mesleki ve Teknik Eğitimin İktisadi Kalkınmadaki Yeri ve Önemi*. (Doktora Tezi), Eskişehir Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.

Özünlü M. (2011). *Mesleki ve Teknik Eğitimde Öğrenci Uygulama Becerilerinin Artırılması AB Hayat Boyu Öğrenme Programları Uygulamaları*. (Yüksek Lisans Tezi), Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.

Özünlü, M. (2011). *Mesleki ve Teknik Eğitimde Öğrenci Uygulama Becerilerinin Artırılması: Ab Hayat Boyu Öğrenme Programı Uygulamaları*. (Yüksek Lisans Tezi). Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.

Özyılmaz, Ö. (2011). Ahilik ve Çağdaş Uygulamalar Arasında Mesleki Teknik Eğitim Sistemimiz. *Kırklareli Üniversitesi Yayınları*, 55-67.

Saraçoğlu E. (2007). *Mesleki Eğitim ve Mesleki Eğitimi Geliştirme Projesi (MEGEP) Uygulamaları: İstanbul’da Bir Araştırma*. (Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Sezgin, İ. (2000). *Mesleki ve Teknik Eğitimde Program Geliştirme*. Ankara.

Sezgin, S. G. (1987). Yeni Mesleki Teknik Eğitim Sistemi ve Okul-Endüstri İlişkileri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (2): 210- 228.

- Şahin, B. (2009). *Özel Sektör İşbirlikli Bir Mesleki ve Teknik Eğitim Kurumu Öğrencilerinin Umutsuzluk Düzeylerinin İncelenmesi İstanbul İli, Şişli Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi Örneği*. (Yüksek Lisans Tezi), Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Şahin, İ. ve Fındık, T. (2008). Türkiye’de Mesleki ve Teknik Eğitim: Mevcut Durum, Sorunlar ve Çözüm Önerileri. *TSA*, 12 (3).
- Şamandar, A. ve diğerleri (2011). *Üniversite-Yerel Yönetim-Sanayi-Toplum İşbirliğiyle Meslek Yüksekokulları Kurulmasına İlişkin Bir Model, Uluslararası Yükseköğretim Kongresi: Yeni Yönelişler ve Sorunlar (UYK-2011)*, 27-29 İstanbul: Bildiri Kitabı.
- Tılak, Jandhyala, G. (2002). Vocational Education and Training in Asia. *National Institute of Educational Planning and Administration*, New Delhi.
- TİSK. (2004). Mesleki Eğitim Sistemimiz ve İşletmelerdeki Beceri Eğitimi, Sorunlar ve Çözüm Önerileri, Ankara.
- Tzannatos, Z. ve Johnes, G. (1997). Training and Skills Development in the East Asian Newly Industrialised Countries, a Comparison and Lessons for Developing Countries. *J.E.T.*, (49): 431-437.
- Uçar, C. ve Özerbaş, M. A. (2013). Mesleki ve Teknik Eğitimin Dünyadaki ve Türkiye’deki Konumu. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 2 (2): 242-253.
- Uçar, H. (2008). *Mesleki Eğitim Kurumlarında Uygulamalı Ders Ortamlarının Disiplin Sorunlarına Etkisi*. (Yüksek Lisans Tezi), Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Üzer E. (2007). *Meslek Liselerinde Öğrenim Gören Öğrencilerin Mesleki Gelişimlerine Okul Sanayi İşbirliğinin Etkileri*. (Yüksek Lisans Tezi), Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Yazgeç, S. (2008). *Mesleki Eğitim Merkezi Metal Teknolojisi - Makine Teknolojisi Bölümlerinde Öğrenim Gören Öğrencilere, işletmelerde Uygulanan Mesleki Eğitim (Pratik Eğitim) Çalışmalarının Değerlendirilmesi*. (Yüksek Lisans Tezi), Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Yıldız, L. (2008). *İstanbul İli Mesleki Eğitim Merkezlerindeki Yöneticilerin Mesleki Eğitim Geliştirme Projesi Kapsamındaki Yeni Eğitim Uygulamalarına İlişkin Algıları*. (Yüksek Lisans Tezi), Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Yörük, S., Dikici, A, ve Uysal, A. (2002). Bilgi Toplumu ve Türkiye’de Mesleki Eğitim. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12 (2): 299-312.

Yöyen, İ. (2008). *Mesleki ve Teknik Eğitimi Geliştirme Projesine (MEGEP) Dâhil Olan ve Olmayan Öğrencilerin Depresyon ve Motivasyon Düzeylerinin Karşılaştırılması*. (Yüksek Lisans Tezi), Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Yüksel, S. (2003). Türkiye’de Program Geliştirme Çalışmaları ve Sorunları. *Milli Eğitim Dergisi*, 159.

EKLER

1. Ek-A: Anket Formu.....	89
----------------------------------	----

Ek-A: Anket Formu

ÖĞRETMEN ANKET FORMU

1. Yaşınız?

☐ 22-30 ☐ 31-40 ☐ 41-50 ☐ 51 ve üzeri

2. Cinsiyetiniz?

☐ Kadın ☐ Erkek

3. Öğretmenlik Meslek Branşınız?.....

4. Öğretmenlik deneyiminiz?

☐ 1-5 yıl ☐ 6-10 yıl ☐ 11-15 yıl ☐ 16-20 yıl ☐ 21 yıl ve üzeri

5. Koordinatör öğretmenlik yapıyor musunuz?

☐ Evet ☐ Hayır

Tablo A.1: Öğretmen anket formu.

	Okul sanayi işbirliğinin geliştirilmesi için;	Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum
1.	Sanayici ve okuldaki meslek öğretmenlerinin bir araya gelmeleri gerekmektedir.					
2.	Ticaret odası ve esnaf odaları ile iletişim içerisinde olunmalıdır.					
3.	Sanayicilerin öğrencilerden mesleki anlamda beklentilerini okul yönetimine iletmesi gerekir.					
4.	Okuldaki derslerin daha çok uygulamaya yönelik olması gerekir.					
5.	Öğrencilerin yetenekleri doğrultusunda bölümlere yerleştirilmesi gerekir.					
6.	Öğrencilerin hangi bölüme uygun olduğu yapılan uygulamaları sınavla belirlenmelidir.					
7.	Öğrencilerin stajlarının daha verimli olmasına yönelik sanayicilerle işbirliği yapılmalıdır.					
8.	Öğrencilere koordinatör öğretmenleri seçme şansı verilmelidir					
9.	Staj yapılacak işletmeye öğrenciyle öğretmen birlikte gitmelidir.					
10.	Öğrencilerin aldıkları eğitimle yapacakları stajın aynı doğrultuda olması gerekir.					
11.	Öğrencilerin staj yaptıkları iş yerinde kişisel becerilerini sergileme imkânı bulabilmelidirler.					
12.	Okulda verilen teorik bilgileri stajda uygulama imkânı bulabilmelidirler.					
13.	Sanayicilerin de zaman zaman okula gelerek stajyer öğrencileri ziyaret etmesi gerekir.					
14.	Sanayicilerin de zaman zaman okula gelerek okuldaki derslere katılmaları sağlanmalıdır.					
15.	Öğrencilerin okulda verilen bilgi ve becerileri iş ortamında kullanmayı ve uygulamayı öğrenmesi sağlanmalıdır.					
16.	Koordinatör öğretmenlerin işletmelerde meslek eğitimi hususunda işletme yetkililerine yeterli rehberlik çalışması yapması sağlanmalıdır.					

SANAYİCİ ANKET FORMU

1. Yaşınız?

☐ 20-30 ☐ 31-40 ☐ 41-50 ☐ 51 ve üzeri

2. Cinsiyetiniz?

☐ Kadın ☐ Erkek

3. Sektörünüz.....

4. Daha önce mesleki ortaöğretimden staj yapan öğrenciniz oldu mu?

☐ Evet ☐ Hayır

5. Şu an işletmenizde çalışan mesleki ortaöğretimden stajyer öğrenciniz var mı?

☐ Evet ☐ Hayır

Tablo A.2: Öğretmen anket formu.

	Okul sanayi işbirliğinin geliştirilmesi için;	Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum
1.	Sanayici ve okuldaki meslek öğretmenlerinin bir araya gelmeleri gerekmektedir.					
2.	Ticaret odası ve esnaf odaları ile iletişim içerisine girilerek bize ulaşılmalıdır.					
3.	Mesleki anlamda beklentilerimizi okul yönetimine iletebilmemiz sağlanmalıdır.					
4.	Okuldaki derslerin daha çok uygulamaya yönelik olması gerekir.					
5.	Öğrencilerin stajlarının daha verimli olmasına yönelik bizimle iyi iletişim kurulmalıdır.					
6.	Staj yapacak öğrenciler ilk gün öğretmenleriyle birlikte gelmelidir.					
7.	Öğrencilerin aldıkları eğitimle yapacakları stajın aynı doğrultuda olması gerekir.					
8.	Öğrenciler staj yaparlarken kişisel becerilerini sergileme imkânı bulabilmelidirler					
9.	Okulda verilen teorik bilgileri stajda uygulama imkânı bulabilmelidirler.					
10.	Zaman zaman okula giderek stajyer öğrencileri ziyaret etmemiz sağlanmalıdır.					
11.	Zaman zaman okula gelerek okuldaki derslere katılma imkanımız olmalıdır.					
12.	Öğrencilerin okulda verilen bilgi ve becerileri iş ortamında kullanmayı ve uygulamayı öğrenmesi sağlanmalıdır.					
13.	Koordinatör öğretmenlerin işletmelerde meslek eğitimi hususunda bizlere yeterli rehberlik çalışması yapması sağlanmalıdır.					

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı : Ceylan ÖZTÜRK
Uyruğu : T.C.
Doğum Yeri ve Tarihi : Afyonkarahisar-28.09.1970
Medeni Hali : Evli
Adres : Eşrefpaşa Mah. 666.Sokak Ravza Ap. No:14
Afyonkarahisar
E-Posta Adresi : ceylani1970@gmail.com
İletişim (Telefon) : 0505 3499460

EĞİTİM

İlkokul : Kocatepe İlkokulu-1981
Ortaokul : Şemsettin Karahisari Ortaokulu-1984
Lise : Afyon Merkez E.M.L-1987
Lisans : Gazi Teknik Eğitim, Eğitim Fakültesi Elektrik Bölümü-
1992
Yüksek Lisans : Türk Hava Kurumu Üniversitesi-2015

MESLEKİ DENEYİM

1994-1998 Afyonkarahisar İli Merkez Endüstri Meslek Lisesi Elektrik Bölüm
Öğretmeni
1998-2008 Çankırı İli Merkez Endüstri Meslek Lisesi Elektrik Bölüm Öğretmeni
2008-2010 Afyonkarahisar İli Milli Eğitim Müdürlüğü
2010-..... Afyonkarahisar İli Gazi Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi Müdür
Yardımcısı

YABANCI DİL

İngilizce